

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

динара

БРОЈ

1269

23.4.1976. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXXVII

КОМПЛЕТАН
СТРИП

ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР

Ripley

Веровалти или не!

СНИМАЊЕМ УЗБУДЛИВЕ СЦЕНЕ НАПАДА ИЗ ЗАСЕДЕ

У ФИЛМУ
"ЛУДИ ПРЕРИЈЕ"
ПРАВЉЕНОГ У МОНТАНИ
УЗ УЧЕШЋЕ 2500 ИНДИЈАНАЦА
РУКОВОДИО ЈЕ РЕЖИСЕР СЕСИЛ ДЕ МИЛ
ИЗ ХОЛИВУДА
ТЕЛЕФОНОМ —
ПОМАЖУЋИ СЕ МАКЕТОМ ТАМОШЊИХ
ПРЕДЕЛА.

Извор глади

У ОКЕРКОХЕНУ,
У НЕМАЧКОЈ,
НАЗВАН ЈЕ ТАКО
ШТО У ЊЕМУ
ИМА ВОДЕ
САМО
У
ГОДИНАМА
КАД ЖЕТВА
ПОДБАЦИ.

МАНДРИН БАБУН

КАО
ОДРАСТАО ИМА
ПЛАВИЧАСТЕ
ОБРАЗЕ И
ЈАРКОЦРВЕН
НОС.

Црква

НОТР ДАМ

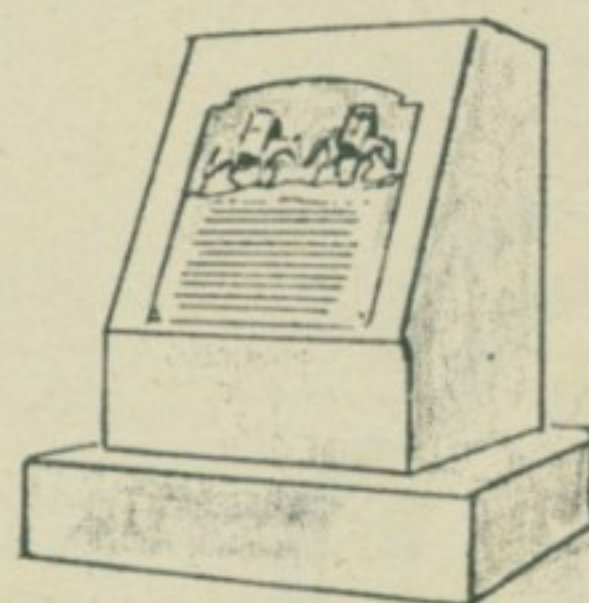
У СУЛАК-СИР-МЕРУ,
У ФРАНЦУСКОЈ,
САГРАЂЕНА У 10. ВЕКУ,
ОТКОПАНА ЈЕ
1859. ПОШТО ЈЕ

106
ГОДИНА БИЛА ПОТРУНО
ЗАТРПАНА ИСПОД
ПЕШЧАНИХ ДИНА.

ЈЕДАН

СПОМЕНИК

У
КАЊОНУ
МРТВИ
КОЈ
НА АРАСЦИ
ПОДИГНУТ
ЈЕ
У СПОМЕН
НА

"3000
ТОВАРНИХ ЖИВОТИЊА КОЈЕ СУ
ОСТАВИЛЕ СВОЈЕ КОСТИ У ОВИМ
СТРАШНИМ ПЛАНИНАМА ЗА ВРЕМЕ
ЗЛАТНЕ ГРОЗНИЦЕ 1897-98."

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● Кинески зид (Chang-Cheng), одбрамбени зид који су Кинези подигли око 247. године пре наше ере за одбрану од манџурских Татара, дугачак је око 3.200 километара а висок до 15 метара. Дебео је око 8 метара.

Зид има много кула и пружа се целом северном границом Кине према Монголији, од Тибета до изнад Пекинга и Тјенџина. Спада међу највеће старе фортификационе објекте на свету.

● срце канаринке откуца хиљаду пута у минути.

● прве дугачке панталоне у Европи носио је енглески краљ Џорџ IV да би сакрио своје ноге које су му биле отечене од реуматизма.

● невероватно али истинито: индијско племе Семинола које живи у Флориди никад није

склопило уговор о миру са Сједињеним Америчким Државама. Ипак, недавно су Семиноле добиле од америчке владе 46 милиона долара за уступање своје територије.

● гундељ живи најдуже петнаест дана. Међутим, његовој ларви потребно је три године да би се развила.

● за добијање једне тоне злата потребно је да се испере пет милиона тона златоносног песка.

● алгебра, наука о рачунању општим знацима а не бројевима, добила је име по математичкој расправи „Ал-џебр-вал-мукабала“ арапског математичара Мохамеда бен Муса ал-Хваризмија.

● на Тајпеху, на Формози, мишеви су се у последње време толико намножили да су власти биле приморане да донесу специјалне мере. Наиме, организована је лутрија и свако ко дочека уинулог миша добија лоз којим вреди од 5 до 125 долара.

● плод кикирикија садржи 145 разних хранљивих састојака.

● најкраћа улица на свету је улица степеница у Паризу. Она се састоји од 14 уских камених басемака.

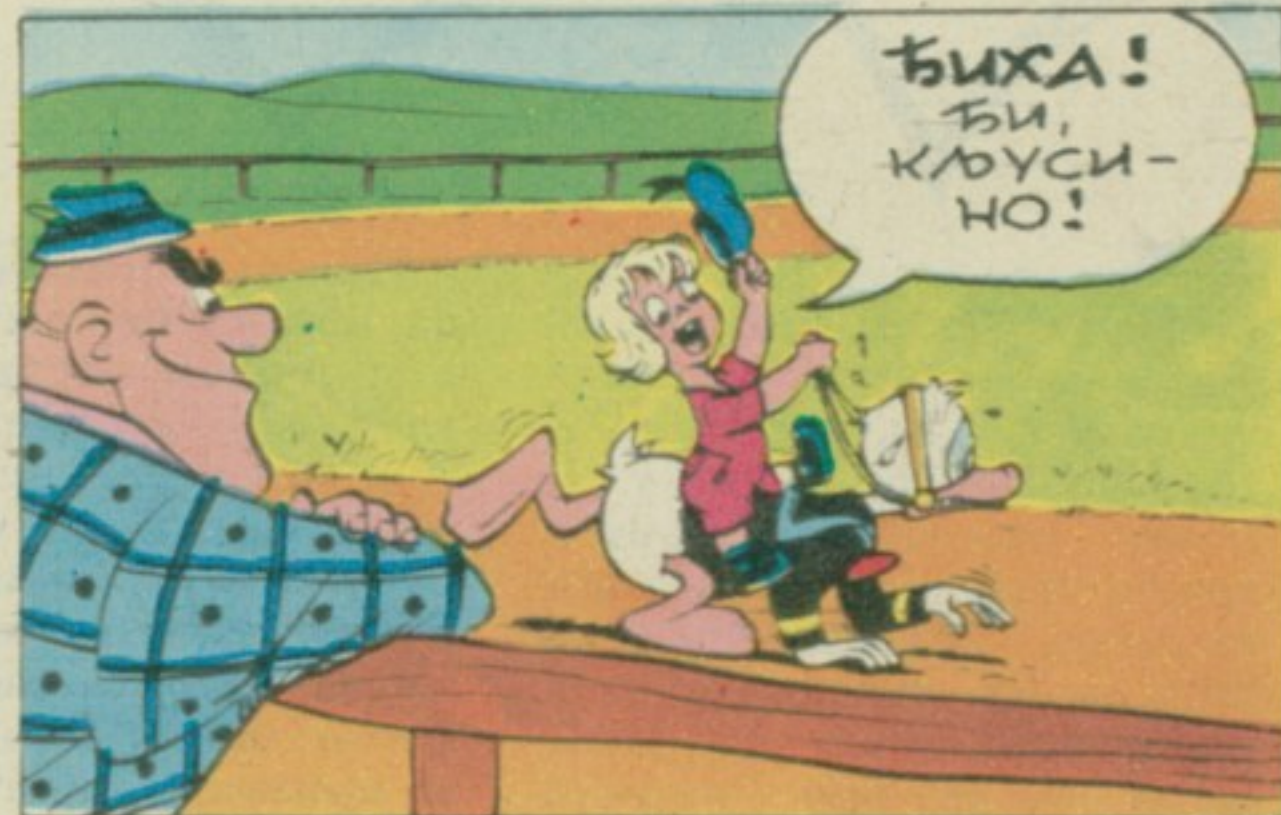
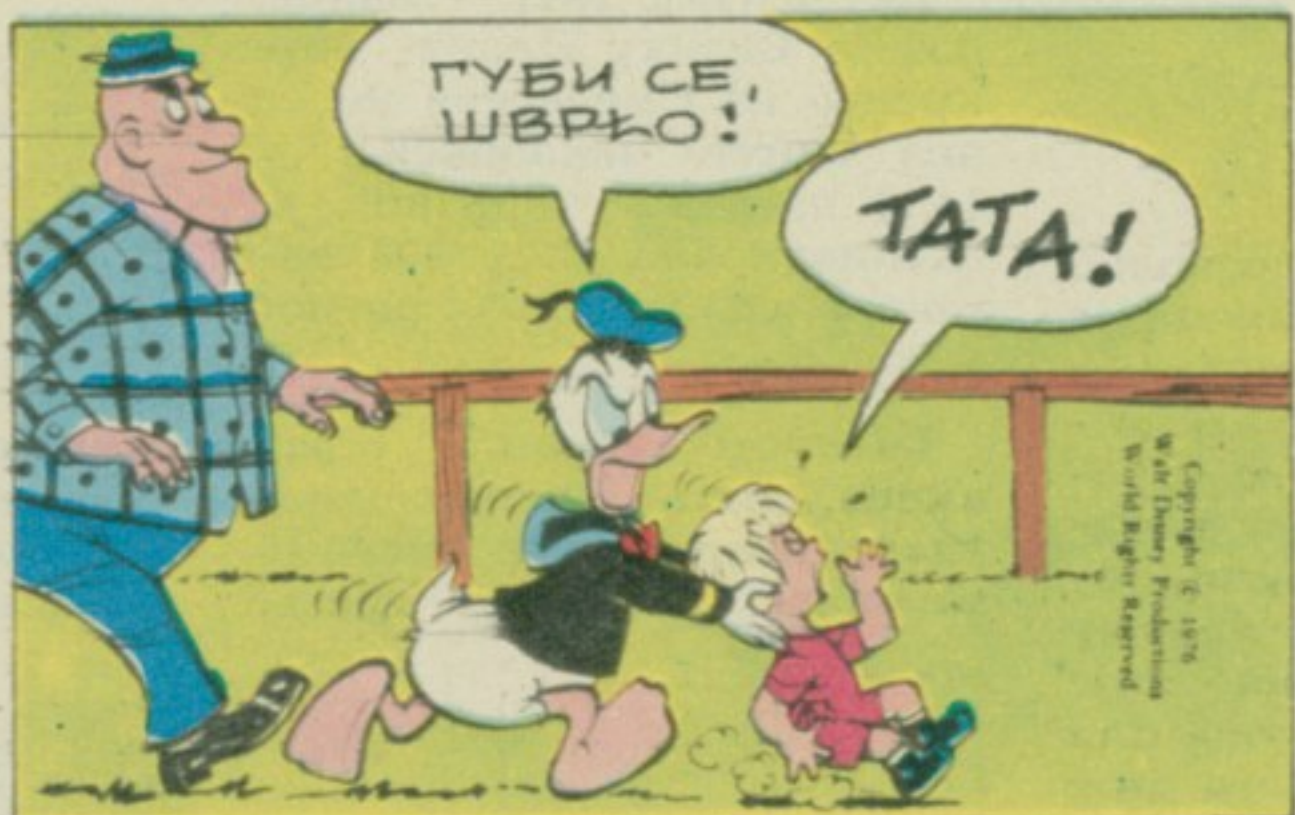
● ружичасти слон живи само на територији Тсаво, у Кенији. Рачуна се да их тамо данас има око 25.000. Овакву боју слоновима добијају због тога што се ваљају по блату црвене боје која им се упије у кожу.

● стручњаци за електронику у Отави конструисали су пре извесног времена машину за писање која је спојена с малим ра-

чунаром и системом гласноговорника. Ова машина наглас понавља откуцани текст. Према речи-ма конструктора намењена је слепима.

КАТАСТРОФА У СМЕДЕРЕВУ

У сѣрашној експлозији живој је изгубило више од 2500 људи, порушено је 2468 зграда...

КОБНА ДВА МИНУТА

Био је 5. јун 1941. године. Током преподнева живост се осећала свуда у Смедереву. Иако је град био окупиран, на улицама, нарочито у центру града, стекло се веома много људи, највише сељака који су из суседних села пристизали још од раног јутра јер је био пијачни дан. Улице је испунио и жагор више од хиљаде свечано обучених гимназијалаца који су чекали подне да приме сведочанства.

Тог дана у град су дошли и просветни радници из околине да приме плату.

Беличисти дим

Око 14 часова гужва на улицама се смањила. Гимназијалци су примили сведочанства, просветни радници подигли плате, а сељаци обавили пазар. Сада су сви журили кућама. Већина је путовала возом Смедерево — Велика Плана који је полазио у 14,12 часова.

Људи су се тискали око вагона, турали на улазу, тражили места по купеима. Воз је убрзо био крчат. Машиновођа је држао локомотиву под пуном паром, али дежурни отправник возова Таса Огњановић није дао знак за полазак у одређено време. Машиновођа је почео љутито да протестује.

— Зар не видиш да је воз пун и да људи стоје на степеницама?! — одбруси му отправник воза. — Уосталом, сам и не можеш да извучеш оволики народ! Наредио сам да прикаче још једну локомотиву!

Требало је да једна локомотива вуче, а да друга, на зачеху, гура композицију. Поједини путници још су обилазили око вагона покушавајући да уђу у воз који је кренуо са два минута закашњења. Та два минута закашњења била су кобна за путнике.

Пре него што је дозволио да воз крене, отправник је још једном обухватио погледом композицију и метеж испред станичне зграде. И баш у том часу његову пажњу привукли су пуцњи. Због вагона који су му заклањали видик није могао видети ко пуца, али је приметио беличисти дим. Издизао се с платоа старе Смедеревске тврђаве удаљене педесетак метара од станице. Дим су пратиле слабе детонације, потом се чуо пуцањ, кратак и туп, а онда је дошло до катастрофе, највеће у петогодишњој историји Смедерева!

Највеће складиште

Беличисти дим први је угледао немачки стражар пред улазом у тврђаву. Пуцањем из пушке упозоравао је да се унутра нешто дешава. Слабије детонације преплашиле су га на смрт и он се дао у бекство.

Смедеревска тврђава била је у то време, вероватно, највеће складиште муниције и ратног материјала у Југославији. Поред делова демонтираних фабрика оружја из Крагујевца и Обилићева код Крушевца, ту су се нашли и експлозив и муниција из фабричких магацина. Чеге све ту није било: експлозива шедита, екразита, шнајдерита и црног барута, затим разних авионоких бомби, па артиљеријског оружја са којих нису биле скинуте нишанске справе, муниције!

Сав тај материјал допреман је средином маја из поменутих фабрика возом и смештен поред главног улаза у Смедеревску тврђаву. Истовар и пренос материјала на земљани плато у тврђави вршила је група од око 150 заробљеника. За време рада није било никаквог обезбеђења: зароб-

љеници су непажљиво ко-трљали бурад с барутом, оштећивали их, расипали барут. Како је тих дана било кишовито време, барут се мешао с блатом.

Тешко је утврдити колико је депоновано ратног материјала том приликом. Стручњаци сматрају да је тада ускладиштено преко 400 вагона муниције и експлозива!

Као атомска бомба

Петог јуна 1941. године, воз за Велику Плану није кренуо из Смедерева ни са два минута закашњења: у 14,14 часова у тврђави је експлодирало свих 400 вагона експлозивног ратног материјала!

Експлозија је била стра-вична, снага експлозивног удара износила је преко 10 милиона коњских снага!

видео се у Београду, Младеновцу и Вршцу.

Све се догодило за тридесетак секунди. Када је оркан растурио дим, указао се страشان приказ. Каменни зид Смедеревске тврђаве у дужини од стотину метара био је разорен, а део Смедерева од железничке станице до центра града готово — збрисан! Од 2493 зграде, колико их је град пре експлозије имао, остало је не-оштећено само 25! Улице града прекривене рушеви-нама нису више постојале.

Од путничког воза остала је само гомила гвожђа и лешева. Локомотиве, које су пред полазак воза за Велику Плану биле на почетку и на крају композиције, сада су лежале једна преко друге!

Лешеве су се видели свуда по граду. У тренутку експлозије у близини тврђаве радио је рингшип. Они који су се тог часа кретали на њему заваљени

села Вранова, пред полазак воза изашао је из вагона да се поздрави с тастом. Чудом је остао жив. После експлозије на себи је имао само леву ногувицу панталона и свештенички појас!

Црни од дима и гара, људи су панично трчали тамо-мо све до вечери јер су мање експлозије раздирале Смедерво још неколико часова.

На месту где су били ускладиштени муниција и експлозив, после детонације остао је кратер широк 100 и дубок 20 метара! Експлозија је по својој снази била равна експлозији прве америчке експерименталне атомске бомбе која је експлодирала 16. јула 1945. године у Новом Мексику.

Катастрофа у Смедереву однела је више од 2500 живота. Древни град деспота Ђурђа Бранковића и овога пута је спасао Смедеревце.

Проламали су се небо и земља, настао је крш, потпуна тама прекрила је град! Кроз мрак су севали одблесци као муње.

Оркан створен експлозијом кретао се брзином од око 5000 метара у секунди! Висок стуб дима и пламена

у металним седиштима, нађени су заједно с њима чак у главној улици у граду!

Готово сви мртви и преживели у крају око железничке станице били су наги: ваздушни притисак стргао је с њих одећу! Бора Јанићијевић, свештеник из

Јер да није било каменог зида тврђаве дебелог четири метра, који је ублажио јачину протисања експлозије у Смедереву не би остала ни жива душа, а цео град нестао би с лица земље!

Мртвих би било мање да је путнички воз за Велику Плану кренуо на време. За два минута, колико је закаснио, удаљио би се од железничке станице и центра експлозије неколико стотина метара.

Ниједан лист у Србији 6. јуна није објавио ни ретка о катастрофи у Смедереву. Немачке власти су прикривале податке о броју својих погинулих војника. Кришом су их ноћу одвозили у правцу Пожаревца и негде сахрањивали.

Прави узрок експлозије никада није разјашњен. Постоји неколико претпоставки, али је најлотичније мишљење да су црни барут, својевремено приликом ускладиштења расипан по блату, запалили сунчеви зраци који су кроз сочива на нишанским справама артиљеријских оружја падали сада на суву смешу земље и барута.

Једино што се о свему зна јесте тачно време овог трагичног догађаја. Њега је

забележио сат на торњу цркве Светог Георгија у центру града. Казалке на сату стале су на 14.14 часова, управо у прозутку кад је Смедерево почело да нестаје у облаку дима и рушевина.

М. Тодоровић

Кад ли ће се власти већ једном решити да унесу мало реда у овај саобраћај! Требало би да неко страда, па да се оне покрену. Пешаци немају где да се склоне од непрестане опасности која их вреба свуда по главним улицама: на једним колима греде се опасно љуљају претећи да се сруше или неког закаче, на другим — лопате и ашови штрче а трећа су пуна камења или какве друге грађе... — записао је римски сатиричар Јувенал пре готово две хиљаде година!

У његово време угрожени пешаци били су сигурни једино у најтежијим улицама, које су често имале степенице, или на периферији Рима, где је саобраћај био мирнији!

Пусџи ме да сѣабам

Још много пре Јувенала Римљани су патили због гужве на улицама. „Толики саобраћај није за ове наше козје стазе. Оно што је могуће у Александрији, где су улице широке и као под конач, није могуће и код нас!“ — говорило се јер Александрија је, у старом свету, била нешто као Њујорк и Париз заједно, данас: културно седиште и веома развијен град.

У Цезарово време у Риму се уводе неке новине а 45. године старе ере ступа на снагу закон у којем је, поред осталог, стајало: у улицама није допуштено да се возе кола преко дана, почев од изласка сунца све до десетог часа (увече). Изузетак чине кола која се од претходне ноћи затекну на улицама Рима...

Тако су и римски пешаци са плочника сишли и на коловоз, ликујући због победе над возачима. Али, не задуго! Чим би се спустило вече, на римским улицама почињала је неописива бука. Дрвени точкови и копита коња или волова одјекивали су и тандркали по камену што је трајало све до изласка сунца!

Тако је једна напаст заменила другу: безбедну дневну шетњу коловозом требало је платити — лошим сном! Довиђање оних који су од сада радили ноћу, често зачињено псовкама, допуњавало је буку и спречавало остале да барем мало склопе очи...

Граја шуче у мозак

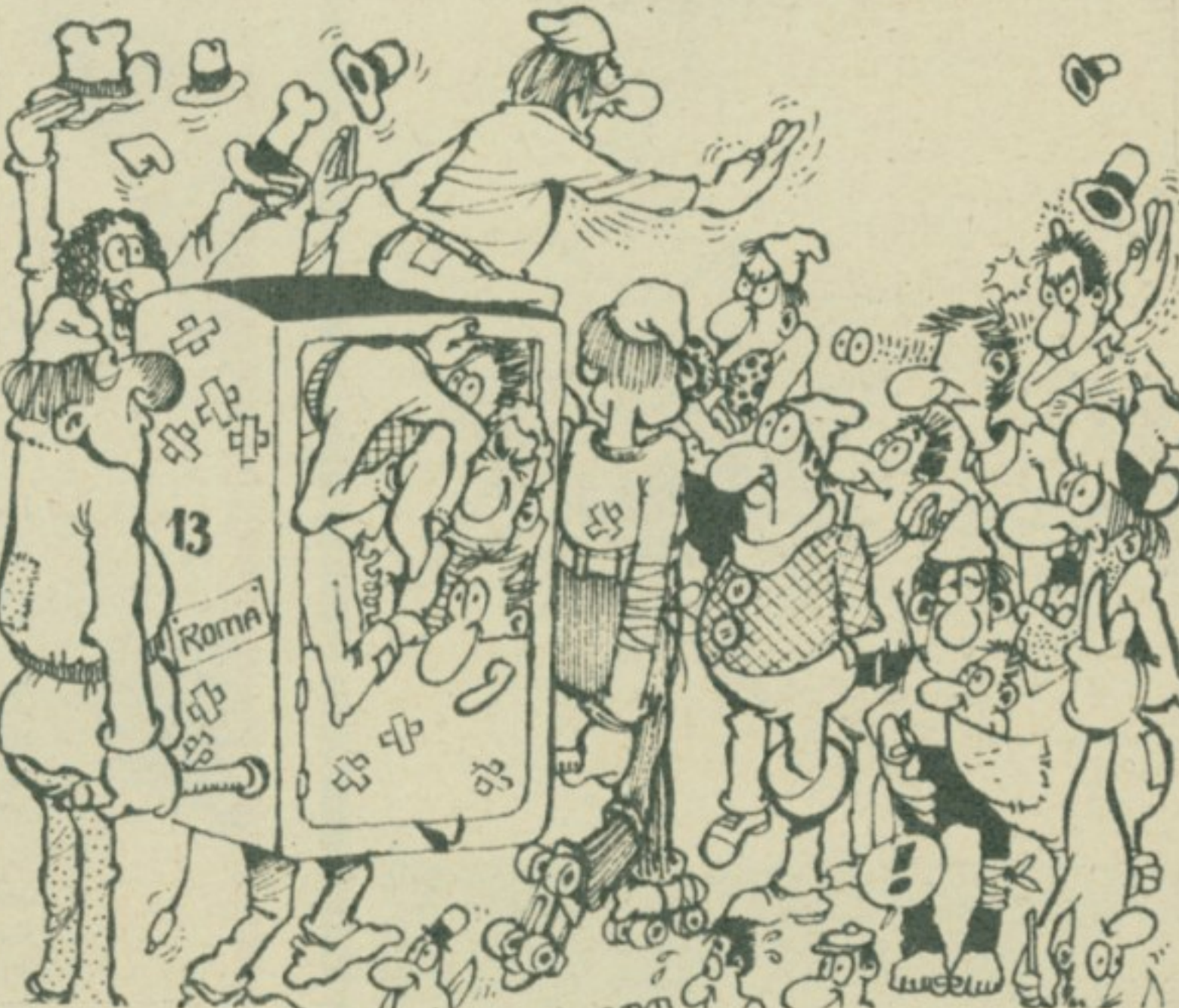
Најугроженији су били становници солитера, високих усамљених зграда које су у старом Риму називане „острва“.

„Острва“ су била зграде за изнајмљивање и у њима је углавном стано-

СТАРИ РИМЉАНИ И ЈАВНИ САОБРАЋАЈ

СОЛИТЕРИ НА АНТИЧКИ НАЧИН

Испред изнајмљене носилке ишао је »службеник« који је правио пропаз, док је богати Римљанин из жабље перспективе надмено посматрао пешаке.

вала сиротиња. То су биле високе, често веома узане зграде, без окана у прозорима — што се сматрало за луксуз! Њих су имали само они који су становали у вилама ваг града... Тако, ако је па-

дала киша, становници инсуле, како се на латинском каже острво, могли су да бирају између два зла: да затворе дрвене капке па да се „погуше“ и живе у мраку док не престане или да оставе

МИНИ КВИЗ

- 1 Да ли знате колико траје извођење опере „Парсифал“ Рихарда Вагнера?
- 2 Кад се први пут појавио знак једнакости?
- 3 Знате ли од чега зависи дужина полетно-слетне писте за авионе?
- 4 Жена легендарног краља Артура звала се:
- 5 Стоматитис је:

ОДГОВОРИ:

1) „Парсифал“ траје 4 часа и 50 минута; 2) Знак једнакости појавио се око 1550. године; 3) Значајна дужина полетно-слетне писте зависи од многих фактора; 4) Жена краља Артура звала се Гвиневра; 5) Стоматитис је запаљење слузокоже уста.

све широм отворено и шћућуре се у најскровијим кутак!

Најгоре је било што су зидови били као од картона: суседи су могли да се чују као да живе заједно, а у ноћној буци и да се не говори. „Сиромаш човек у Риму не може ока да склопи“, пише песник Марцијал који је становао у инсули. „Ујутру долазе учитељи и од њиховог и дечијег срицања „роза, розе“ нема мира све до подне када их замењују попови фанатици, ту су још радници што поправљају улицу и туку „у мозак“ цео дан, па пекари, па звекет новца, па смех, грдња и псовке. Није чудно што људи умиру од несанице!“

Зло је долазило од теране висине инсула: оне су имале по пет-шест спратова, а биле невероватно узане — пошто је земљиште у Риму било веома скупо и власници су настојали да га што боље искористе.

Месџо за робове

За разлику од јавних зграда и вила које су биле од камена инсуле су се зидале од цигле и дешавало се чак и да се сруше! Обично се најпре јављала повећана пукотина уз непријатељско шкрипање и пуцкетање, што је била нека врста „аларма“ за становнике да хитно напусте зграду. Тако се ноћу понекад могло видети како унезверени и полунаги људи стоје подаље од инсуле која се полако руши!

Како је и у Риму владала несташица стамбеног простора, у инсулама се тискало веома много људи. Неки су спава-ли чак и испод узаног степеништа, а у сутерену су живели робови, у нељудским условима.

Насупрот њима, богаташи су водили веома угодан и раскалашан живот. Они су становали у удаљеним крајевима града, окружени вртovima и тишином, уз много послуге.

Припадници средњег слоја могли су понекад да се „праве“ богати. У нарочитим приликама, рецимо кад су ишли на суд, они су изнајмљивали — носилку. Постојала је у Риму читава зграда у којој су се налазиле носилке за изнајмљивање заједно са носачима, обично четворицом људи. Испред њих је ишао „службеник“ који је важним гласом викао: „Места, места“ и при том отмено махао рукама, док је „ношени“ значајно и надмено гледао свет „из жабље перспективе“ — јер носилка је била у висини колена. Али, важно је било да се није знало да ли је изнајмљивање или приватно власништво!

Збирна одликовања која се чува у ненадашњем Двору на Цетињу једна је од најзначајнијих колекција ове врсте у свету. Највећи део чине ордени и медаље чланова породице Петровић-Његош и извесног броја знаменитих личности црногорске историје. Ова колекција ордена и медаља кнежевине и краљевине Црне Горе је најкомплетнија и зато је од непроцењивог значаја. Не мање важна је и збирна ордена великог броја земаља, од суседне Србије, па до даленог Јапана, и то често заступљена класаме које су биле намењене искључиво размени између владара.

Већина овде приказаних ордена репродукована је у правој величини.

Редакција се захваљује Дирекцији и особљу Цетињских музеја који су омогућили снимање збирке у Двору на Цетињу.

„Породични орден св. Петра“ (слика горе: 1 лице, 2 налицје) који је по нацрту Анастаса Јовановића основао књаз Данило, вероватно 1853. године, био је намењен члановима породице Петровић-Његош. Имао је само једну класу и носио се на левој страни груди, пре свих осталих ордена и медаља. Ван ужег круга династије и страних владара (руског цара Александра II, српског краља Петра I, италијанског Виторија Емануела III и још неких) имали су га само војводе Илија Пламенац, Војо Петровић и Ђуро Петровић. Зна се за два сачувана примерка у нашој земљи и оба су у цетињском Музеју.

Тридесетих година 19. века црногорски владика додељивао је својим најхрабријим борцима, прекаљеним у непрекидним ратовањима, нарочите медаље са ликом руског цара Павла I (слика доле: 1 лице медаље). Сиромашна Црна Гора још није могла себи да приушти сопствену кованицу, па се владика користио правом које је добио од руског цара. Али, после неких несугласица, владика Петар II одлучи да поводом битке код Спужа искупу прве црногорске медаље за храброст. Прва серија медаља, коју је правио неки Турчин 1839. године била је тако груба да се морало радити све из почетка. Тек 1841. године искована је прва Сребрна медаља за храброст (слика доле: 2 лице медаље а 3 налицје). Седам година касније, 1847. основао је владика Петар II Златну медаљу за храброст „Милош Обилић“ за коју је нацрт израдио Анастас Јовановић. Књаз Никола I је касније извршио неке мање измене додавши налицју медаље годину смрти Петра II. Ова се медаља носила о тробојној траци (слика доле: 4 лице медаље а 5 налицје) и додељивала изузетно ретко. И данас живи носиоци ове медаље уживају одређена права и привилегије као што их имају носиоци Ордена народног хероја, Карађорђевог звезде с мачевима и Белог орла с мачевима.

ЕТИЊУ ★ ОРДЕНИ И МЕДАЉЕ ЦРНЕ ГОРЕ О И ЈУНАШТВО

ПОСЛЕ СЕРИЈЕ »ОДЛИКОВАЊА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ«, ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК НАСТАВЉА С ОБЈАВЉИВАЊЕМ НАЈЗНАМЕНИТИЈИХ, НАЈЛЕПШИХ И НАЈРЕЂИХ ОРДЕНА ИЗ ИСТОРИЈЕ НАШИХ НАРОДА.

I класа на ленти

1

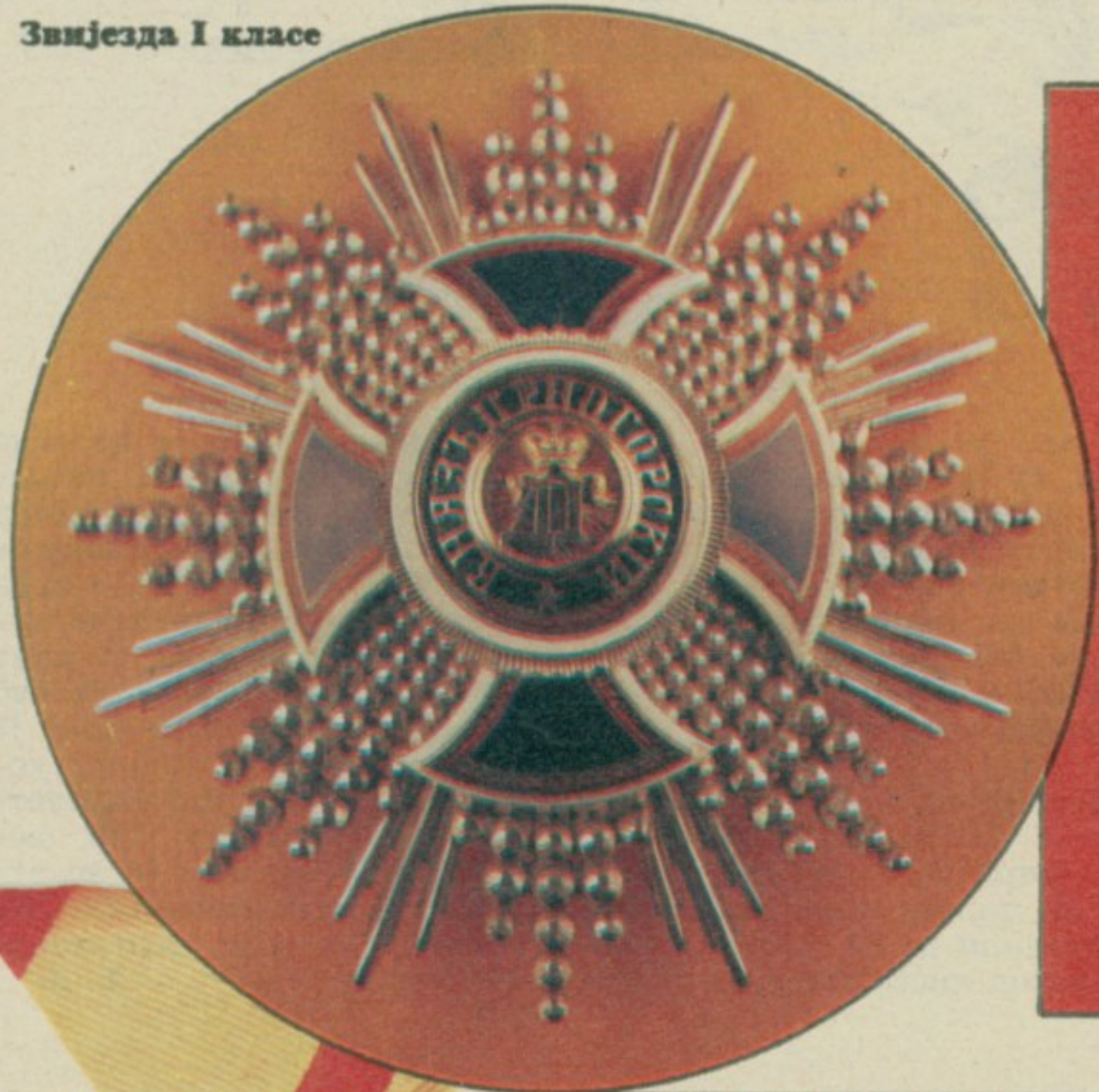

2

Најпознатији црногорски орден „Орден Данила I — за независност Црне Горе“ основао је књаз Данило 23. маја 1853. године у једној класи (слика горе: 1 лице а 2 наличје). Књаз Никола је у више наврата (1861. 1873. и 1893. године) вршио измене ордена док није добио коначну поделу у пет класа (слике од 3 до 10 лево и доле). Додељиван је за грађанске и војне заслуге. Орден је имао свог канцелара, а празнични дан ордена је падао на годишњицу оснивања.

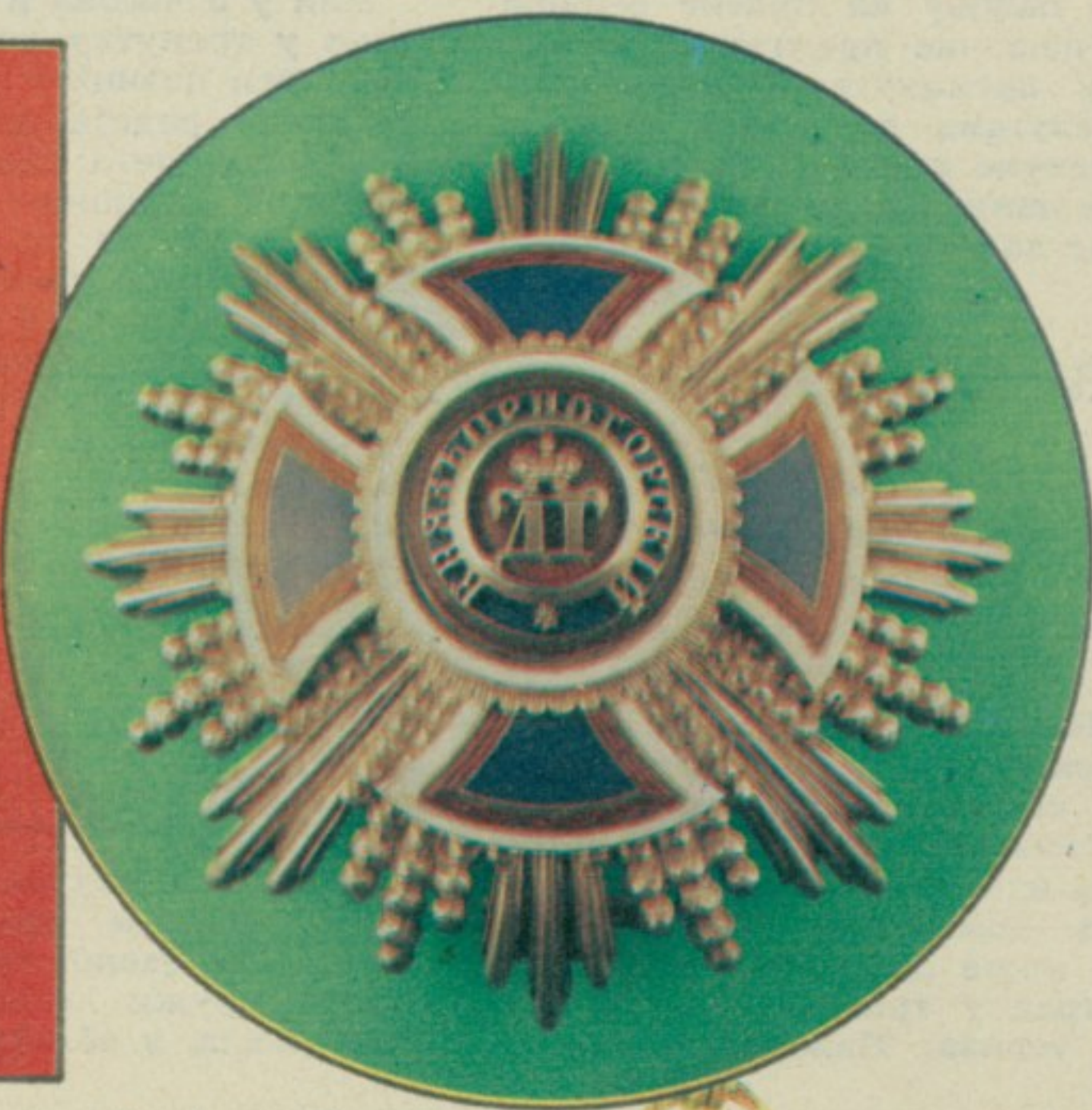
Звијезда I класе

II класа о огрлици

Звијезда II класе

IV класа

V класа (лице)

V класа (наличје)

III класа (наличје) о огрлици

Текст: Д. Ацовић

ЧОВЕК У БОМБИ

— АВИОН У КОЈЕМ СЕ, ВЕРОВАТНО, НАЛАЗИ МРТАВ ПИЛОТ КРУЖИ СЕВЕРОИСТОЧНО ОД ДОРТМУНДА — ОБЈАВЉЕНО ЈЕ УПОЗОРЕЊЕ ПРЕКО РАДИЈА. У ЛИНЕНУ И ХАМУ НАСТАЛА ЈЕ НЕОПИСИВА ПАНИКА.

У сутон 6. децембра 1965. године у Линену и Хаму, градињима у Савезној Републици Немачкој изненада се огласило отегнуто завијање сирена. Било је време за вечеру и многи су поскакали из постављених столова, престрављена деца вриштећи су питала родитеље шта се то дешава, у биоскопским салама прекинуте су филмске представе... Сви су појурили на улице.

Можда је почео трећи светски рат? Сигурно ће нас бомбардовати! Бежимо у заклоне! Од атомске бомбе ништа нас не може заштитити! Где ли је Петер, да ли се Гинтер вратио из школе... — људи су на свашта помишљали. Хиљаде очију било је упрто у тамно небо, као да на њему траже узрок узбуне.

Војска и полиција узалудно су покушавали да успоставе ред на улицама где нико више није обраћао пажњу на црвене семафоре и пешачке прелазе. У школама су прекинута предавања, по самоуслугама су остале разбацане препуне корпе... Завладала је општа паника нако нико није знао одакле долази опасност.

ВЕЗА ЈЕ ПРЕКИНУТА

После неколико минута, око 6 часова увече, на радију је објављено упозорење:

— Пажња! Пажња! Сви се одмах склоните у подруме или у јавна склоништа! Авион у којем се, вероватно, налази мртав пилот кружи изнад области северноисточно од Дортмунда. Претпоставља се да може да се сруши баш на наш град у тренутку кад му нестане горива. Пажња, пажња!...

Сат раније, тачније у 17 часова и 9 минута, са војног аеродрома у Дортмунду узлетео је ловац Ф-104 којим је управљао тридесетогодишњи мајор Клаус Ленерт. У немачком ратном ваздухопловству био је један од најiskusнијих људи па му је баш зато и поверено да испроба тај авион јер се неколико пилота жалило како кормило за правац и стајни трап нису исправни. Механичари су детаљно прегледали цео апарат али и поред свег труда нису успели да пронађу никакву грешку. Зато је Клаус решио да апарат провери у ваздуху.

Чим је ушао у кабину, бацио је летимичан поглед на командни пулт а затим кроз прозор кабине дао знак механичарима да се удаље са писте. Неколико минута касније већ је био на висини од 7000 метара. По обичају, одмах је успоставио везу са аеродромом у Дортмунду и обавестио контролора лета да ће на тој висини направити неколико великих кругова и за то време испробати све командне уређаје.

Али у 5 часова и 30 минута, управо у тренутку док је записивао на карти позицију авиона коју му је преко радија диктирао Клаус, контролор лета изненада је зачуо необично крчање у слушалици. Учинило му се да се апарат покварио али је ускоро, по тешком Клаусовом дисању схватио да се нешто страшно догађа. У то је постао потпуно сигуран пет минута касније јер за то време никако није успевао да поново успостави везу са аеродромом. Тада је покушао да на радару ухвати летелицу.

КАО ДА СЕ ГУШИ

Од тог тренутка у командном торњу настаје права драма. На радару се јасно видело да ловац Ф-104 кружи северноисточно од Дортмунда, у области где се нала-

зе градови Линен и Хам. Морало се хитно нешто предузети!

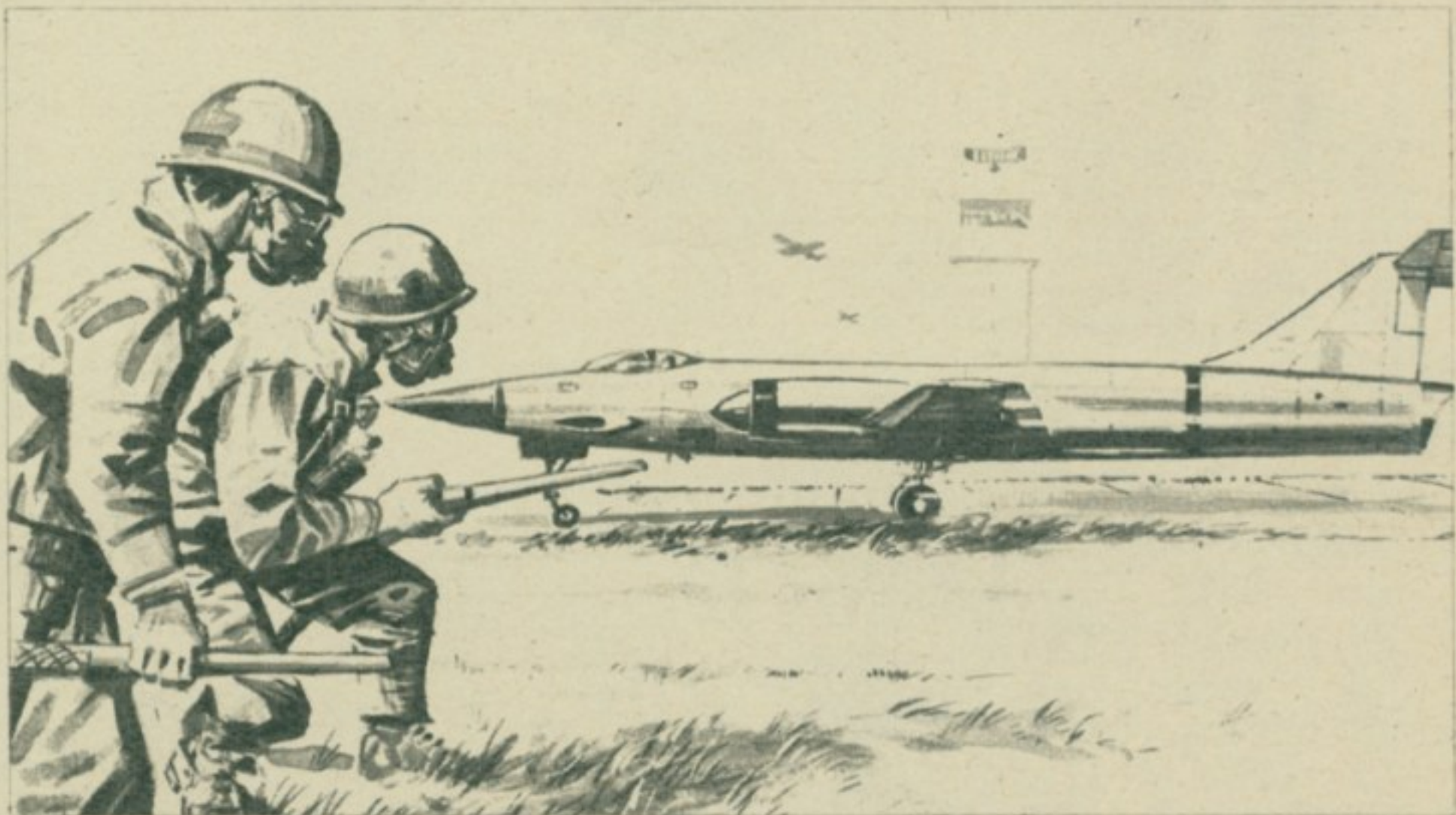
У ваздухопловном центру у Дортмунду одмах је дата узбуна. Претпоставило се да се пилот онесвестио или да је — умро! Права бомба у којој се налазио жив или мртав човек налазила се високо у ваздуху и сваког тренутка могла је да се сручи на неко насељено место. Према количини горива које се налазило у авиону пре узлетања израчунато је да ће оно нестати у 18 часова и 10 минута.

Одмах је јављено свим радиостаницама да ловац без контроле кружи високо у ваздуху. Са аеродрома у Дортмунду узлетела су два

Изненада, авион је почео да губи висину. Али, када је стигао на 2000 метара изнад земље, нагло се окренуо, затим се уздигао а онда — полако почео да се спушта према дортмундском аеродрому. Било је очигледно да га води сигурна рука!

У 18 часова и пет минута ловац је додирнуо писту. Чим се зауставио, према њему су појурила ватрогасна кола и дежурна екипа лекара. У кабини су нашли Клауса Ленерта модрог лица, ужас му се још читао у очима.

Касније је испричао да се непосредно после узлетања у пилотској кабини покварио систем за

авиона која су ускоро стигла Ф-104. Пилоти су тада подесили брзину својих апарата с његовом и успели да кроз прозор кабине угледају Ленертову силуету. Учинило им се као да седи заваљен док му се глава беживотно клати на грудима. Сви њихови напори да успоставе радио-везу остали су без успеха.

И вести добијене из командног торња нису биле умирујуће. Повремено се у апарату чуло крклање, као да се пилот гуши. Механичари су тврдили да се покварио систем за довод кисеоника.

довод кисеоника. Иако је извесно време био у полусвесном стању, ипак је успео да некако до краја одврне вентил за довод ваздуха. Чим се повратио, погледао је кроз прозор али му није било јасно куда лети, ни где се налази. А када је на командном пулту угледао упаљену црвену сијалицу која је показивала недостатак горива, усмерио је авион према првим светлима која је приметио. Јер, аеродром у Дортмунду био је осветљен најјачим рефлекторима од оног тренутка када се сазнало за драму у ваздуху. Б. Ј.

ОБИЧАЈИ НАШИХ НАРОДА

У СЛАВУ ПРОЛЕЋА

Разне маскиране поворке свакако су међу најзанимљивијим и најсликовитијим обичајима у нашим крајевима. У северозападној Хрватској, тачније у кајкавском подручју, то су поворке младића и девојака на Јурјево или Бурђевдан, 23. маја. Овај обичај је још жив, али другачији и сиромашнији него раније и сада се одржава више као забава. Састоји се најчешће у томе што неколико дечака или младића, „јурјаша“, каткад са девој-

чицама односно девојкама, „јурјашницама“, и једним, главним, који се окити зеленилом и кога зову „зелени Јурај“ или „зелени Буро“, окупе и зађу по селу идући од куће до куће. Под сваким прозором запевају или одрецитују пригодну песмицу у којој изражавају своје добре жеље за напредак домаћинства, здравље, срећу и сл. Обично их за то дајују јајима, сланином, брашном и вином, често и повцем па би им се онда поново песмом захвалили. Ако би ос-

тали без дара, јурајци би грдили и проклињали домаћине. Укућанима су остављали мало зеленила које носе у рукама или би дозволити да га уберу са зеленог Јураја, да би те грапчице заденули негде у башти, пољу, у штали, код пчела, у кокошнице легло... Кад тако обреде цело село, „јурајци“ дарове или разделе или направе заједничку гозбу.

Иако се овај обичај разликује зависно од села или краја, сам „зелеки Буро“ свуда је готово једнак. Он на себи најчешће носи сто жасто оплетено грање и тек пролистано пру-

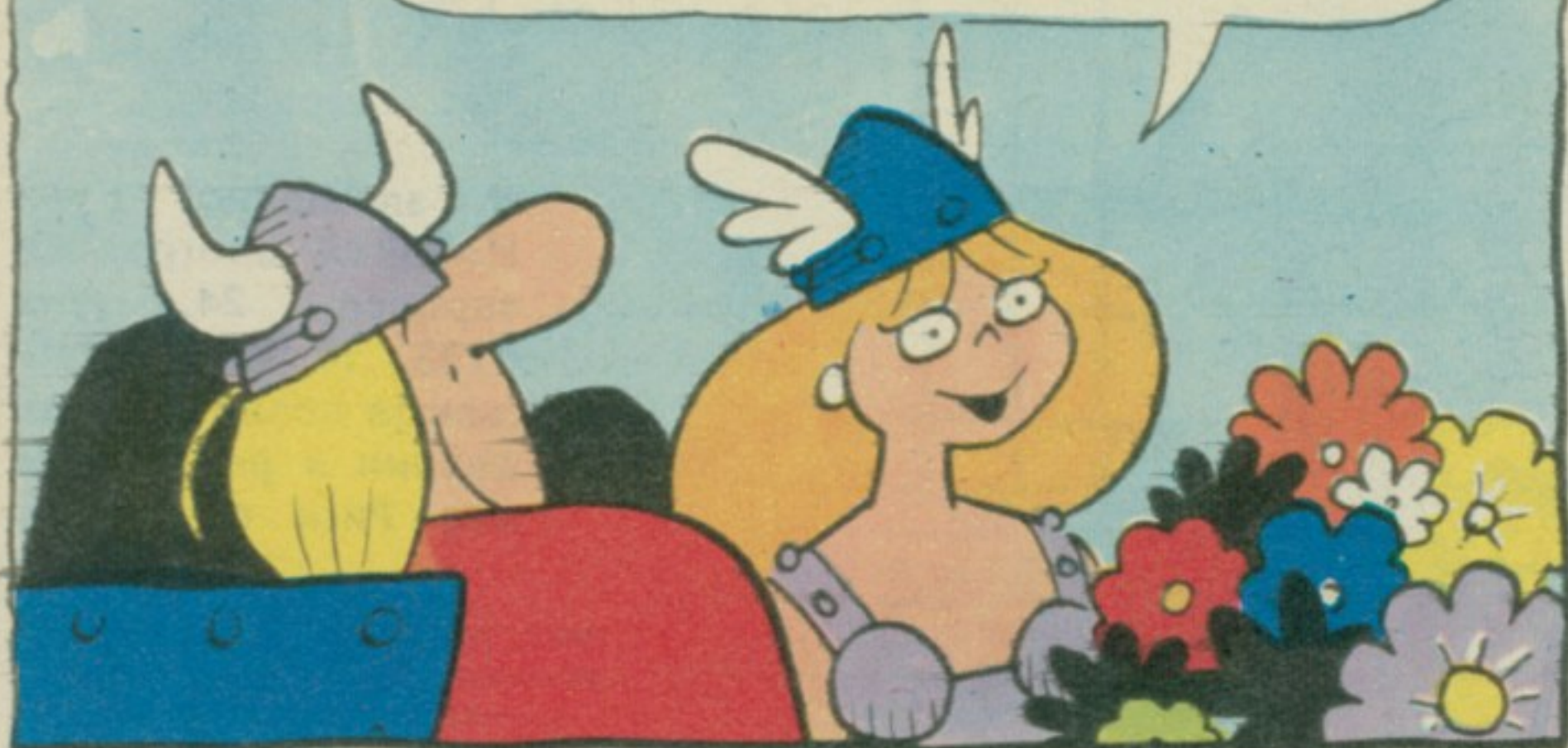
ће у које се завуче тако да му се не види лице, а окићен је разнобојним пантљикама и марамицама.

Слични обичаји били су распрострањени и у другим деловима Европе, од Енглеске, где је то „Цек у зеленом“, до Совјетског Савеза. То сведочи и о великој старости овог обичаја. Међутим, данас је тешко рећи од чега „јураји“ воде порекло, да ли од веровања у демоне вегетације или у биљне то теме. Највероватније је да се „зеленим Буром“ слави, у ствари, долазак пролећа, зеленило и радови из пољу.

DIK
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

БАШ СИ ЛЕПО УРЕДИЛА КУЋУ
ЗА ТВОЈ ЖЕНСКИ ЖУР! ТРЕБА Л'
И ЈА НЕШТО ДА УРАДИМ?

АХА... ДРЖИ ОЦА НА ОКУ!

МАМА ЈЕ РЕКЛА ДА
ТО НЕ ТАКНЕШ! ТО ЈЕ
ЗА ЊЕНЕ
ГОШЋЕ!

ПИХ!
НИ НА
ПАМЕТ
МИ НЕ
ПАДА!

НЕ РАЗУМЕМ
ТА ЊИХОВА
ЖЕНСКА ПИЋА...
ПА ТО ЈЕ
САМО ВОЋЕ!

КАКВОГ
ЛИ ЈЕ УКУСА
ТАЈ БУЊКУ-
РИШ...?

ЕРРРК!

?!

КО БИ РЕК'О... ЗА ЖЕНСКО
ПИЋЕ ПРИЛИЧНО ЈЕ ЈАКО...
ОБАРА С НОГУ!

НЕУНИШТИВА ГРАЂЕВИНА

КУЛА НЕБОЈША СЕ ВЕЋ ГОДИНАМА НАЗИВА НЕБОЈШИНОМ КУЛОМ ИАКО ЈЕ НИЈЕ ПОДИ- ГАО НИТИ ПОСЕДОВАО ЧОВЕК С ТИМ ИМЕНОМ.

Крајем зиме 1798. године на улици у Трсту ухапшен је један Грк. Хапшење не би привукло пажњу јавности да се није радило о познатом песнику и револуционару Риги од Фере који се склонио тамо пред прогном Турака због своје борбе за слободу Грчке. Патриота је одмах спроведен у Беч где му на саслушању није пружена прилика да каже било шта у своју одбрану. — Порта тврди да сте ковали заверу против ње и спремали устанак на Балкану! — закључио је саслушање шеф бечке полиције и злурато погле-

дао преко ивице наочара веома смиреног Грка. — Предаћемо вас њима па нека они раде с вама шта хоће. Аустрији нису по-

ребне невоље с Турском због вас.

Одлука царске владе у Бечу да се Рига од Фере изручи Турцима била је неопозива и он је са седам другова, нешто раније ухапшених, послат лађом низ Дунав и предат турским властима. Грчки родољуб заточен је у злогласној Кули Небојши Београдске тврђаве. Иако се јавност узнемирила због овог хапшења, Турци нимало нису марили за то. Напротив, по наређењу Цариграда задавили су песника и његове другове у кули у ноћи 24. јуна 1798. године, а јавном мњењу саопштили да су затвореници утекли у непознатом правцу.

Тако се о Кули Небојши чуло и ван границе Србије.

ЗАБЛУДА ОКО ИМЕНА

Кула Небојша се већ годинама назива Небојшином кулом иако је није подигао нити поседовао човек с тим именом. Њен назив изведен је од речи „не бој се“. Ова кула чудновате судбине подигнута је у 15. веку (по некима и пре 1017. године), име које носи добила је тек у 19. веку и то по истоименој кули која је некада постојала у Горњем граду. Назив није настао случајно јер је кула заиста представљала сигурну одбрану од упада непријатеља.

Кула Небојша се налази на самој обали Дунава у Доњем граду Београдске тврђаве. Претрпела је многе најезде и бомбардовања, неколико пута је рушена па опет обнављана, у мирно време била је и уто-

чиште београдских бескућника.

ОД СПАВАОНИЦЕ ДО МУЧИОНИЦЕ

У време турског освајања 1521. године Тврђава, па и Кула Небојша, били су знатно оштећени. Султан је дао око 20 000 дуката да се то све поправи. Поред турских војника, радове је обављало и хришћанско српско становништво београдске Вароши која се у то време налазила ван зидина тврђаве и имала само 62 хришћанске куће од којих су у 19 живели „грађани“, међу њима и два свештеника (поп Јако и Никола Ђакон).

Када је Турска ратовала, Кула Небојша је била запоседнута војницима који су са њених прозора ураганском ватром спречавали прелазак нападача преко Дунава. У миру, међутим, кула је била и спаваоница војника и магацин барута, али и мучионица сужњева. Ту „славу“ наро-

У злогласној Кули Небојши. Београдске тврђаве, 24. јуна 1798. године погубљен је познати грчки песник и револуционар Рига од Фере.

чито је стекла у другој половини 19. века.

Неколико пута кула је била у рукама Аустријанаца, мада је од њихових топовских ђулади највише и страдала. Током 1690. године Аустријанци су намеравали да детаљно „претресу“ Тврђаву, односно да је ојачају што боље, па је неки инжењер Корнаро сачинио читав пројект обнове Тврђаве. Али, Аустријанци су те године претрпели пораз од Турака под Београдом и мсрали се одрећи града. Корнаро је тад са комплетним пројектом пребегло Турцима, који су га прихватили оберучке јер су и они желели да Београд буде утврђење јаче него што јесте. Тако је Кула Небојша изненада постала и чувар пристаништа које је по Корнаровом пројекту убрзо подигнуто поред ње.

Најзначајније радове на Тврђави и утврђивању Вароши Аустријанци су извели после склапања Пожаревачког мира с Турском 1718. године којим су добили Београд. Образована је Управа за градњу. Њом је руководио извесни Дебеф, а потом инжењеријски пуковник Никола Доксат Морез. Канцеларија Управе налазила се у Вароши у једном преуређеном стану исте зграде у којој је становао и сам Доксат. Управа се толико брижно односила према новцу прикупљеном за трошкове око радова на Тврђави да је чак подигла посебну кућу за благајника Кеџера и касу!

Радови су извођени и на Кули Небојши. Обновљеној је цео горњи, четврти спрат изнад венца с консолама. По свој прилици у 18. веку јој је дозиган улаз у виду анекса. М. Т.

Кула је осмоугаоне основе с пречником уписаног круга од око 8,5 метара. Спољње ивице дугачке су по 6 метара, а зидови дебели готово 3 метра! Грађена је у опеци и камену и споља обложена правилним тесаницама жућкастог кречњака. Крушкasti свод изведен је у опеци. Кров је од ћерамида. Цела кула подељена је у четири спрата са три платформе. Сваки спрат висок је 4 метра. На дрвене платформе пело се степеницама, такође дрвеним, које су од спрата до спрата водиле у цик-цак. Платформе су служиле за спавање.

Занимљиво је да је „Небојшина кула“ издржала сва светска рата. Данас је под заштитом државе. У њену обнову у неколико наврата уложена је велика свота новца. Међутим, време чини своје: невидљиви зуби ветрова, киша и снегова „грицају“ је полако, али неумољиво.

ЛУДИ ЛАВИЗ ШТА ИСТОРИЈА НИЈЕ ЗАБЕЛЕЖИЛА КАРТУМА

Крици који су ледили крв у жилама пробудили су генерала у сам цик зоре. Када је истрчао на раван кров зграде, био му је довољан један поглед да схвати да је све изгубљено. Разјарене присталице Махдија заузеле су Картум. Генерал се вратио у своје одаје и с не-обичном пажњом, водећи рачуна о сваком детаљу, обукао парадну униформу. Затим, је, са сабљом у руци, изашао на ступнице које су водиле у двориште. У том тренутку, Махдијеви борци већ су се налазили у башти генералове виле. Када су угледали укочену прилику на веранди, у гомили јурнуше према згради. У неколико скокова прелетели су ступнице и нашли се пред необичним човеком који чак није ни подигао сабљу да се брани. Неколико секунди стајали су немо, зачуђени његовом мирношћом, а затим су хитнули своја копља.

Тако је 26. јануара 1885. године погинуо генерал Чарлс Гордон. Картум је пао и Судан најзад добио слободу, истина кратког века.

ТРСКОМ НА НЕПРИЈАТЕЉА

Енглези славе генерала Гордона као једног од великих ратника у својој историји, браниоца Британске империје, пионира цивилизације у „дивљим“ крајевима света. Озбиљни научници и историчари, међутим, већ дуго времена по стављају питање да ли, чак и са британског, империја листског становишта, „Лав из Картума“, како су га називали, треба сматрати за хероја или лудака.

Генерал Гордон је, нема сумње, био изузетно храбар, али истовремено и изузетно тврдоглав чудако опседнут — жељом за самоуништењем! То тврди историчар Ентони Нутинг објашњавајући његову легендарну храброст, и његово презирање смрти — управо несавладивом, болесном жељом да умре. А пошто је, као веома религиозан човек, одбијао сваку помисао на самоубиство, војна служба у Кини и Судану пружила му је прилику да потражи смрт на бојном пољу! Није имао ту „срећу“ у кримском рату, када се шетао испред ровова кроз кишу куршума, ни у Кини, где је јуришао на устанике само са три-

чаним официрским штапићем у руци.

Невероватно, али истинито. Чак и такав велики ауторитет као што је енглески фелдмаршал и ви-конт Монтгомери, један од највећих британских војних стратега другог светског рата, описао је генерала Гордона као „наметљивог мученика, фанатика, ментално неуравнотеженог човека неспособног за самостално командовање трупама“.

Генерал Гордон, још као релативно млад официр, почео се када је 1864. године на челу 3.000 кинеских плаћеника, крваво угушио буну против Ман Чу династије. Тада је по-нео надимак „Гордон из Кине“ који ће, доласком у Судан, и неславним догађајима потом, променити у „Лав из Картума“.

ВЕЛИКА БИТКА

Да би одбранио интересе Британске империје, послат је 1877. године у Источну Африку, у немирну област Судана који је требало да „припитоми“ и „укроти“, али истовремено и да искорени корупцију међу локалним чиновницима и стане на пут трговини робљем.

Четири године касније, међутим, у Судану избија ослободилачки устанак. На чело велике војске од око

КОЊУШАРИ СУЛТАНА И ПАША

Војници су војнички ред у турској царевини у коме су сви били хришћани сем командног кадра, који је био састављен од муслимана. Основани су 1375/6. године и развијају се вре-меном на освојеним хришћанским територијама у Бугарској, Србији, Босни, Словенији. Дељени су у две групе: царски војници и обични. Први су били коњашари код султана и паша, а други су те по-словце обављали само за време рата. Војници су служили сваке друге или треће године. Број и значај војника се постепено губи да би на крају сасвим ишчезли.

У НЕКОЛИКО СКОКОВА ПРЕЛЕТЕЛИ СУ СТЕПЕНИЦЕ И НАШЛИ СЕ ПРЕД ЧОВЕКОМ СА САБЉОМ У РУЦИ.

50.000 Суданаца ставио се Махди Мохамед Ахмед, енергични и способни вођа који је, под изговором религиозног рата, желео да из своје земље истера Британце и њихову војску регрутовану углавном међу Египћанима.

После првих чарки, уследила је и велика битка у којој су Суданци просто збрисали 10.000 египатских војника на челу са енглеским официрима. Град за градом је падао у руке устаника и ускоро је ситуација за Британце постала безилазна.

Из Лондона зато стиже наређење гувернеру Судана, генералу Гордону: одмах евакуисати трупе и британске грађане, док не стигне појачање из Египта. Али тврдоглави генерал одбија да се повинује и одговара својој влади:

— Ако желимо да задржимо Египат у покорности, морамо победити Махдија.

Свима је било јасно да је Гордон донео неразумну одлуку, цео Судан је већ био у рукама Махдијевих присталица осим Картума где се склонио тврдоглави генерал. Град је са три стране био заштићен водама Нила, а са четврте километрима дугим рововима. Гордон је наредио да се сви прилази посеју крхоти-нама стакла да би отежао кретање босоногих напада-

ча, да се храна строго рационализује и да малобројни египатски и судански војници у служби Британске империје буду даноноћно на стражи.

С генералом Гордоном у граду су остали пуковник Доналд Стјуарт, секретар његовог штаба и британски конзул Френк Пауер, човек с довољно здравог разума да пошаље у Лондон позив за помоћ: „Не можемо да верујемо да сте нас

наука

ТЕМПЕРАТУРА МУЊЕ

Недавно су совјетски физичари измерили температуру муње и снагу грома. По спектрима муње које су снимали ноћу израчунали су да је њена температура 20000° Целзијуса. Гром може да разори предмете удаљене и неколико метара од места у које је ударио. Установљено је да на фронту ударног таласа муње, на растојању од пола метра разорни притисак износи 0,25 кг/цм².

препустили страшној судбини.“

Краљичин ратни кабинет заиста ништа није предузимао да спасе Гордона, сматрајући да је одбијајући послушност, самог себе осудио на смрт, али је, на заповест краљице Викторије, ипак морао да пошаље војну помоћ.

ХРАБРОСТ САМОУБИЦЕ А НЕ ЈУНАКА

И док се у Лондону одлучивало о судбини непослушног генерала, његове војске и многих цивила, Махди је на челу 200.000 људи стигао под Картум. Пошто је одбио Махдијев позив на предају, Гордон је предузео очајничку одбрану града. Почела је опсада.

Како су месеци пролазили, у Картуму је било све мање намирница, а све више рањених и мртвих. Гладни становници и војници су јели коње, псе, па чак и пацове. Најзад је десеткован, изнурен сталним борбама и изгладнео картумски гарнизон постао лак плен далеко надмоћнијим ослободиоцима.

Свануо је и 26. јануар, јутро када је погинуо генерал Гордон. Његова глава однета је Махдију да се увери у коначну победу. А само два дана касније, египатске трупе под командом британског генерала Вулсија умарширале су у опустошени Картум.

Бесмислено, самоубилачко понашање генерала Гордона у Картуму, када је жртвовао хиљаде живота својих војника и становника града историчар Нутинг објашњава снажним нагоном за смрћу који је носио у себи као какво проклетство, а не храброст. Била је то храброст самоубице а не јунака, која је пала Судана у црно завилу.

Па ипак, у Енглеској се генерал Гордон и данас слави као национални херој.

С. К.

Ради поређења научници подсећају да разорни притисак од 0,07 кг/цм² руши дрвене бараке и те-

леграфске стубове док притисак од 0,363 кг на цм² прави пукотине на зидовима дебелим 22 сантиметра.

ТРКА ОКО ФРАНЦУСКЕ

НЕЗАБОРАВНА СПОРТСКА ТАКМИЧЕЊА СВИ ПУТЕВИ

КО СЕ ДОСЕТИО — Најузбудљивији спортски догађај за готово сваког Француза је „Тур д' Франс“ — Трка око Француске, јер бициклизам је, поред рагбија, најпопуларнији спорт у Француској. Ово велико такмичење најверскијих бициклиста покренуо је 1903. године Анри Дегранж, издавач спортског листа „Ауто“. „Тур д' Франс“ се од тада одржава сваког лета, осим у време првог и другог светског рата. Први победник био је поштар Морис Гарен који је први превалио 2500 километара, колико је те година износила дужина стазе.

ПРЕВАРАНТИ — У жељи да привуче што више људи, Анри Дегранж је организовао и параду аутомобила који су били украшени заставама и натписима а возачи су неуморно притискали на трубе. Чак је и блех-музика путовала на челу колоне! Друга Трка око Француске постала је још привлачнија за бициклисте. Али, за време те трке, у току ноћне вожње, неки такмичари су, у жељи да што пре стигну на циљ један део стазе превалили у аутомобилима, а не на бициклима. Превара је откривена и четири бициклиста су дисквалификована.

ВРЕМЕ ЗА СЛАДОЛЕД — Догађале су се и трагедије, нарочито на великим стрминама где се иде вртоглавом брзином. Неки пут постоје оштри заокрети на залеђеним планинским путевима и возачи су задобијали тешке озледе ако би на тим местима изгубили контролу и пали. Било је и комичних тренутака: шпански бициклист Бахамонтес, краљ брдске вожње, на успонима би остварио толику предност, да је неки пут мирно куповао сладолед и јео га док су се остали упирали да га стигну!

ЖУТО ЈЕ БОЈА ВЕЛИКИХ — Тур д' Франс траје око три недеље. Свакога дана прелази се прописана релација и мери време, а сабирањем времена добија се победник сваке етапе. Он носи жуту мајицу — пошто су и странице ревије „Ауто“ жуте! Крај етапе је увек велика свечаност за место домаћина. Ту се праве приредбе па чак и карневали који трају до дубоко у ноћ и на којима учествују сви — осим самих бициклиста! Они морају да се држе строго одређеног режима живота, како би сачували добру кондицију.

ВОДЕ У ПАРИЗ

ОД НЕМИЛА ДО НЕДРАГА — Анри Дегранж је био толико разочаран овим неспортским понашањем да је други Тур прогласио за последњи. Ипак, после много убеђивања, пристао је да 1905. опет организује ову узбудљиву трку. Почетак је опет био неславан: неко је по стази, у дужини од неколико километара, посуо срчу и ексере, тако да су многи бициклисти већ првога дана имали — потпуно уништене гуме! То је значило огроман губитак времена, пошто су тада правила налагала да учесник сам мора да отклони сваки квар!

ЖРТВОВАО ПОБЕДУ — Сваки Тур имао је своју сензацију. Постоје приче о злој срећи, великој храбрости или супарништву до самог циља. Највећу пожртвованост сигурно је показао Вието, возач из француске екипе, када се на бициклу француског аса Мања за време једне трке поломио точак. Вието је без размишљања дао свој бицикл Мању, а сам је сачекао док се сломљени поправи и наставио трку с огромним губитком времена. Кажу да је Вието те године имао изгледа чак и да победи. Ипак, то је учинио Мањи...

ХЕРОЈИ НА ДВА ТОЧКА — Данас цео ток трке прате ТВ камере смештене у хеликоптерима који лете изнад стазе. Донедавно, на њој су учествовали углавном Французи, Белгијанци и Италијани, али данас је то заиста међународни спортски догађај. Многа имена бициклиста ушла су у анале спорта, тако Италијани Фаусто Копи и Ђино Бартали, па Француз Жак Анкетил који је био петоструки узастопни победник, а у последње време то је Белгијанац Еди Меркс. Ове године Тур се одржава од 25. јуна до 18. августа.

СТИЊИ У СЕН-КЛУ — Данас је ово трка професионалних бициклиста који рекламирају разне фабрике, а ни правила нису као у почетку: читава екипа механичара са резервним деловима прати бицикliste и сваки квар се брзо отклања. Циљ је увек у Паризу, на највећем париском стадиону који се налази у шуми Сен-Клу. То је за Париз посебан доживљај, а и за читаву Француску која на телевизији прати цео догађај. Чим се трка заврши, одмах почињу припреме за следећу, која ће бити још узбудљивија...

Пре него што сам пошао у Индију — прича Зубер — неки пријатељи су ми саветовали: ако добијете дозволу да одете у Асам, овакако свратите у резерват у Касиранги. Видећете, то је предиван парк! У њему се шетају разне необичне животиње, чак се могу видети и носорози на леђима слона. Тамо свакако потражите Дева Госвамија, једног од чувара резервата. То је човек какав је вама потребан.

По доласку у Касирангу нисмо заборавили да потражимо Дева. Примео нас је више него љубазно и, постољубив као и сви његови земљаци, позвао нас у свој дом. И док смо у друштву његове симпатичне жене и троје деце пили јак чај и грицкали суве колачиће, Дев нам је испричао овај свој необичан доживљај.

Кад се спусти ноћ

„Већ данима су стизале вести из суседног села да им неки тигар односи младе биволе. Његова „техника“ била је једноставна: чим би се на небу појавиле прве звезде, тигар би излазио из оближње шуме и прелазио преко поља спретно обилазећи постављене замке. И поред урлања паса, у три скока би прескочио ограду тора и одатле извлачио преплашено бивољче. Затим би га одлачио до свог скровишта у шуми и тек дан-два касније нашла би само оглодане кости. Сељани су били уплашени, а њихове жене нису смеле да оду ни до извора с водом.“

Како је он, Дев, био једини у резервату који је смео да носи оружје, позвали су га у помоћ.

„Чим сам видео трагове, причао је Дев Зуберу, било ми је јасно да се ради о огромном мужјаку. Моја отворена шака није била довољна да покрије траг његове шапе на земљи.“

Изгледа да је тигар често мењао пребивалишта. Једно време се чак био притајио да су сељаци помислили да је утинуо. А онда, једног децембарског јутра,

У ЧЕЉУСТИМА ТИГРА

Кристијан Зубер је познати сниматељ ретких животиња. У потрази за њима пропутовао је скоро цео свет и на тим путовањима доживео многе пријатне, а и непријатне сусрете са дивљим зверима. Ово је прича о узбудљивом доживљају једног Зуберовог познаника.

за време сезоне киша, до Дева је стигла вест да је нека жена, на смрт уплашена, обавестила старешину села да јој је тигар, скоро на њене очи, однео из тора козу.

Одмах је обавештено цело село и Дев је одлучио да крене у потеру за крвожедним тигром. Кренуо је с пушком у руци и док је ишао отвореним пољем није му било тешко да прати тигрове трагове, широке и округле. Међутим, кад је зашао у дунглу, то му је било много теже. Постао је обазривији бојећи се да га тигар не изненади и нападне га с леђа. То и није била дунгла у правом смислу речи. За човека као што је био Дев, који је ђуд животиња добро познавао, није било тешко да открије место на коме је тигар оставио своју жртву. И заиста, иза једног узвишења, рој мушица скренуо је пажњу Деву да се ту налази коза. Од тигра није било ни гласа, али како је животиња тек била начета Дев је знао да он вреба негде у близини и да чека да се спусти ноћ па да је онда доврши.

Напад с леђа

Дев одлучи да оде до села да се с првим сумраком врати. Окренуо се и упутио ка селу. Издалека је видео да му у сусрет иду два сељака наоружана копљима и гвозденим моткама. Махали су нешто рукама и у тренутку кад је дигао руку да им отпоздрави осетио је страховит ударац с леђа. Одмах му је синило: напао

га је тигар. Вероватно да се налазио сасвим близу своје жртве и да га је Дев изненадио. Није га одмах напао с лица, него тек кад је Дев прошао скочио му је на леђа. Од силне удара

А тада је Дев урадио нешто што је показало да уме изванредно да се снађе. Сваки други човек би урлао од болова и страха. Он не. Успео је чак да себе присили да се не помакне.

гар повукао: на рукама су га однели до села. Срећом, тог тренутка друмом је пролазио један камион: зауставили су га и натоварили га њеника. Дев се тог тренутка освестио и прошапутао да обавесте његову жену, али да јој не кажу колико је опасно рањен.

И заиста, ускоро је дотрчала уплакана Дегова жена с бокалом пуним млека и њиме напојила Дева. Затим је села поред њега у камион и са њим се одвезла до града удаљеног дванаестак километара.

Очи у очи

Дев се вратио кући после седам месеци проведених на лечењу у болници. Још је помало храмао, али најважније — нога му је била сачувана. Поново се вратио на своје старо место главног чувара у Касиранги. Док је он био одсутан, нико није смео да нападне тигра. Звер је и даље мирно убирала свој данак — по неку козу или бивољче. Заседе су му редовно постављали — обично би жртвовали по неко јаре које би везивали за колац. Али, резултата није било. А затим су једном позвали неког ловца који је узалуд чекао у заседи пет ноћи. Тигар — убица појавио се тек шесте ноћи. Ловац је успео само да га рани у ногу. Нико, па чак ни тај ловац, није смео да прати рањену звер.

Пролазиле су недеље, месеци. Кад се Дев вратио из болнице, тигар је још био жив. Сељани су га у међувремену два пута видели: ишао је на три збоге. Тада је Дев одлучио да крене у потеру за њим. Придружила су му се још три сељака, међу којима је био и онај који му је спасао живот.

„А тада се све случајно догодило — причао је Дев. И не слутећи да би могао да буде ту, у близини једне речице, нашао сам се очи у очи са својим непријатељем. Био сам бржи, опалио два пута. Нашли смо га десетак метара, даље мртвог.“

Дев је послао људе да донесу лопате и сви заједно ископали су дубоку и широку јаму. У њу су спустили убијеног тигра.

„Нисам желео да узмем његово крзно — завршио је Дев своју причу. — Довољна успомена на њега била је моја рањена нога.“

С. М.

ЦРТИЦЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

НЕОБИЧНА КАЗНА ЗА ШПИЈУНЕ

Из првог српског устанка постоји један текст које се зове „Карађорђев закон“. Међутим, не зна се тачно ни када је донет, ни до када је трајао. Неки чак сматрају да тај закон није ни ступио на снагу, већ да текст представља само нацрт. Било како било, тамо је предвиђено да се као најтежа дела сматрају шпијунажа у корист Турака и бацање оружја, односно бекство из борбе.

Записана је и једна

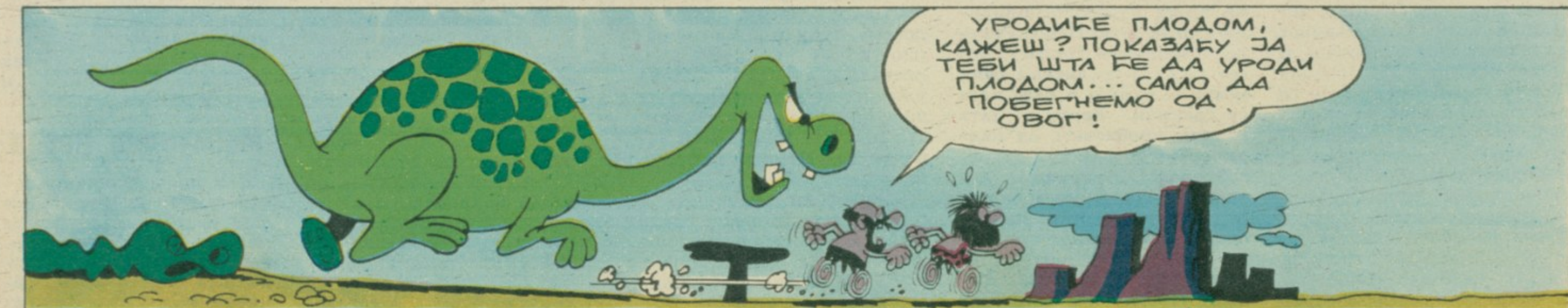
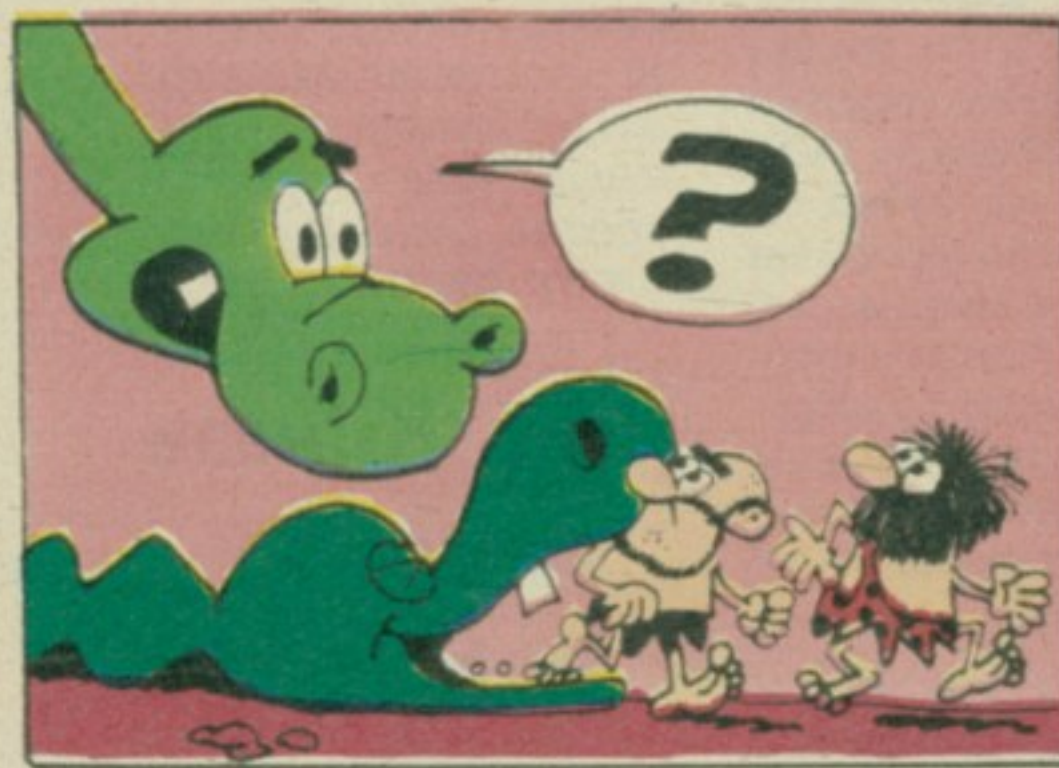
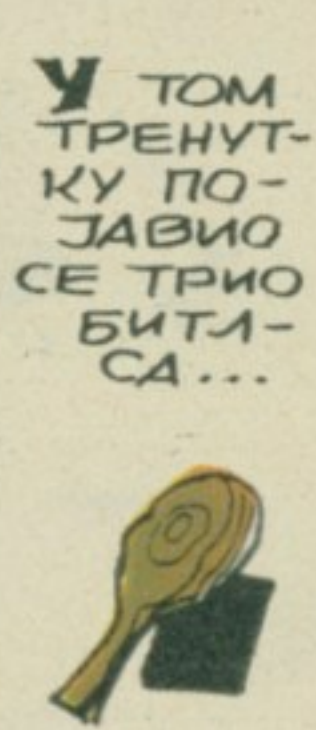
осуда шпијуна коју је изрекао сам Карађорђе. На Бановској реци Карађорђе је наишао

на неког Раку из села Рудника, код којег је нађено сакривено пљасмо Сали-бега — Рудничког бика — за бео-

градског дахију Кучук Алију. Пошто се уверио да се ради о шпијуну и издајнику, Карађорђе је наредио да му пре него што га убију, каменом пребију обе ноге испод колена и обе руке испод лакта. Оваква осуда је била потпуно у складу са одговарајућом одредбом из Карађорђевог закона. Јер за овакво дело била је предвиђена смртна казна, али су се пре ње осуђенима прво пребијале ноге и руке.

ПРЕПОТОПКО

Закон западно од Пекоса

Прве судије на про- странствима Дивљег запада, одсечене од цивилизованог света на Истоку, били су махом необични људи, чврсте воље, добри познаваоци каубојског „кодекса части“ и обичајног права колонизатора. Њихове пресуде нису имале ничег заједничког са писаним законима, али су, иако-тако, морале да одговарају времену и друштвеним приликама.

Судија који је судио у задимљеном „салуну“, пред поротом обично поштено наливеном вискијем, морао је бити вешт у руковању „колтом“.

На „Брду чизма“ у Вирџинија Ситију епитаф на једном гробу обавештава потомство:

„Пресуда судије Стилвела била је исправна, али је Мајков „колт“ брз бржи!“

Један епитаф у Елизабеттауну, у Новом Мексику, сведочи да је један Стилвелов колаџ био опретији:

„Овде лежи Ден Цимерман. Судија је имао последњу реч: повукао је обарач!“

Мецима у ђошџеице

Становници Дивљег запада тачно су знали кад се и како сме повући револвер, о чему сведочи и једна пресуда из 1857. у Томбстоуну:

„Закључили смо да је по- којник извршио самоубиство јер је са даљине од сто јарди потегнуо револвер на човека који је у рукама имао пушку!“

Изопостављени судија у Пекосвилу, у Орегону, непознавалац западњачког схватања права, правде и казне осудио је 1860. године једног копаца злата који се забављао одбијајући револверским мецима потпетице са чизама пролазника на три дана затвора због ремећења јавног реда. Осуђени се пожалио Савету копаца злата на „бесмислену пресуду која вређа право на личну слободу“. Савет је препоручио судији да „до-

Рој Бин, познатији као Судија за вешање, никада ниједног човека није осудио на вешање, никога није стрпао у затвор на дуже од три дана, а ипак је у једном делу Тексаса успео да заведе ред.

несе разумну пресуду или да се чисти из града“ и судија је био приморан да пресуду замени другом: ко- пач злата је био осуђен да једној удовици са петоро деце два месеца плаћа издржавање. Сад су сви бити задовољни: „понижавајућа освета“ као што је лишава- ње слободе, била замењена праведном казном која је имала друштвеног смисла.

Порука из Орловог ђнезга

Рој Бин, који је сам себе назвао „Закон западно од Пекоса“, био је свакако нај- оригиналнији судија Дивљег запада. Њега сасвим погрешно називају „Судија за вешање“, као што су учинили и аутори истоименог филма. Рој Бин није ника- да ниједног човека осудио на вешање, никога није стрпао у затвор на дуже од три дана, а ипак је успео да заведе релативан мир и ред у тако дивљу покрајину какав је био Тексас, запад- но од реке Пекос. Рој Бин је кажњавао новчаним глобама, батинама и изгоном са своје територије.

У време кад је Рој Бин у педесетој години, постао судија, жарког лета 1882. годи- не прута Јужног Пацифи- ка стигла је до Пекос Риве- ра у Западном Тексасу. Де- сет хиљада грађитеља свих могућих нација и раса који су градили пруту и јата разних прописвета од над- рилекара и коцкара до ре- волвераша, стварали су не- описиви хаос у којем се ни- је знало ни ко пије, ни ко плаћа. Капетан чувених тексашких ренџера Цим Оглсби је 5. јула 1882. го- дине из главног логора пра-

дитеља пруте у Орловом гнезду послао следећи из- вештај шефу изградње Јужног Пацифика генералу Кингу:

„Овде хара најразуларе- нија гомила кавгаџија, коц- кара, лопова и убица коју сам у животу видео. Не преостаје нам ништа него да на оку држимо само нај- горе револвераше, јер ми смо овде од најближег суда у Стоктону удаљени више од 200 миља. Оно што нам је овде преко потребно, то је судија, али такав који може да руши стене“.

Легенда прича да се Рој Бин нашао побуђен да тој „содоми и гомори“ учини крај, па се захваљујући својој енергији и неустра- шивости сам наметнуо за судију. Докуменат „Опуно- моћеног суда“ за покрајину Пекос доказује да је Рој Бин конкурисао за место судије и да је то постао 2. августа 1882. године пошто је положио кауцију од хи- љаду долара и да му је ге- нерал Кинг као извршне органе доделио шест тексашких ренџера.

За Кинезе нема ђараџафа

Рој Бин је усред пустоши на Пекос Риверу подигао дрвену кућу и у њој отво- рио крчму која је уједно постала и судница. Изнад улазних врата поставио је велику таблу с натписом: „Судија Рој Бин, Закон за- падно од Пекоса. Хладно пиће“.

Школовани правник и судија покрајинског суда Фавли који је добро по- знавао Бина, записао је у успоменама да се тај они- ски човек, с трбухом као

буре, ручетинама налик на медвеђу шапе и сасвим белом брадом одржао у жи- воту и успоставио мир тамо где је федерална коњица била немоћна само зато што је био чудна мешавина твр- доглавости, разложности, лукавства, храбрости, ше- ретлука и грамзивости.

За потомство је сачувано неколико интересантних Бинових пресуда.

Неког Биновог пријатеља оптужили су због незако- нитог ношења оружја и до- вели га пред суд у крчму. Пошто је саслушао оптуж-

ницу и сведоке, Закон за- падно од Пекоса је лупио флашом вискија о сто и до- нео пресуду:

— Оптужба је незаконито поднета! Носити, значи кре- тати се с нечим. Ако је оп- тужени стајао мирно кад су га хапсили, није се кре- тао, а то значи да није ни- шта носио, па ни оружје. Ако се кретао, значи да је чинио оно што чини сваки путник: ходао је. Закон путницима дозвољава да носе оружје. Тужба се од- бацује!

Ова пресуда није нимало спречавала Роја Бина да мртваце код којих би било нађено оружје „посмртно казни са 50 долара због не- законитог ношења оружја“ и да те доларе стрпа у џеп.

Једног градитеља Јужног Пацифика, неког Ирца који је у тучи убио другог гра- дитеља, који је био Кинез, ослободио је кривице „соло- монском пресудом“:

— Не могу да нађем ни- један проклети параграф који забрањује убиство Ки- неза! — гунђао је листају- ћи неку дебелу књигу чији је садржај само он знао. — Оптужени није крив! Ослобођени је дужан да се одужи суду за губљење времена једном рундом ви- скија!

Вечначи церемонијал за- вршавао је изговарајући свечано:

— Проглашавам вас му- жем и женом. Некз се бог смиљује вашим душама!

Р. А.

ПУЦАО САМ У ПРИЈАТЕЉА

Најзад су ме приморали! Војник мора да из- врши наређење, ренџи су. Фреду више нико није могао да помогне.

Никад нисам имао бољег пријатеља од Фреда и још дуго нећу успети да пронађем таквог. Али, једног дана морао сам да га убијем. А после, срце ми је го- тово препуцло од туге.

У то време служио сам као млађи официр у бри- танском утарђењу по- и- нутом на Гибралтарској стени. Поред редовних дужности у пуку запао ме је још један посао због којег сам се у почет- ку љутио — требало је да се бринем о мајмуни- ма.

Кад су 1704. године Ен- глези преотели Гибрал- тар од Шпанаца веома су се изненадили утледав-

ши на стенама око овог теснаца чопоре мајмуна. Од тада и потиче леген- да која каже да ће Бри- танци морати да напусте овај свој посед и врате га Шпанцима ако те жи- вотиње изумру или оду. Зато је једна од најваж- нијих дужности бри- танских војника била да сва кодневно хране, негују и чувају мајмуне.

Мајмунски посао

Већ првог дана приме- тно сам да је Фред, тако сам назвао најкрупнијег мајмуна, био вођа немир- ног чопора којим је уп- рављао строго али пра- вично. Ипак, није био без

ЋАВОЛСКА КРАЉИЦА ОД САБЕ

Била је хрома, лепа и мудра. Успела је чак да превари и краља Соломона, вешто сакривши од њега прави циљ своје посете и да створи огромно трговачко царство.

Најтајанственија жена Старог века, краљица од Сабе, коју помињу три религије и о којој има много више легенди у дрвеним књигама него историјских података, била је изгледа најуспешнији пословни човек свога доба. Ова лепотица, коју неки стари рукописи називају „ђаво с козјом ногом“ зато, што је изгледа била хрома, није превалила пут дуг две и по хиљаде километара само да би се уверила у огромну мудрост краља Соломона, као што то тврди Стари завет.

На челу великог каравана који је носио, према проценама научника, злата, сребра, драгог камења и скуповених зачина у вредности од милијарду и по динара, краљица од Сабе дошла је у Јерусалим да би очарала краља Соломона и понудила му

пословни савез. Она је желела да успостави добре трговинске односе између два велика краљевства и да својим караванима обезбеди приступ у луке на Црвеном мору.

НА БЕЛОЈ КАМИЛИ

У старим гробницама у Сани, престоници Јемена, на крајњем југозападу Арабијског полуострва, открити су пергаменти из којих су археолози сазнали нове податке о животу Балкине, или Балкис, како се звала краљица од Сабе. И у овом рукопису помиње се легендарни караван и краљица-лепотица како на белој камели долази на поклоњење краљу Соломону.

Али из тога једва чит-

љивог текста сазнајемо да су поклони које је носила краљица од Сабе били намењени трговини и да је она желела да своју помоћ прошири по читавом подручју Црвеног мора.

До сличног закључка дошли су у овом веку многи научници, па чак и један авантурист који је себе називао гроф Бајрон „Пророк“. Он је тридесетих година овог столећа вршио истраживања у Арабијској пустињи желећи да докаже своју теорију да је краљевство Сабе (ово име потиче из Старог завета и односи се на племе које је настављало територију данашњег Јемена), послужило творцима Библије као образац религијског раја.

ПОЗНАТИ РАЗБОЈНИЦИ

По повратку са свог путовања, он је написао: „Сматрам да је краљица од Сабе прва пословна жена на свету. Не само да је утрла пут трговини између Арабије и Африке, не само да је лично преко пустиње дошла чак до Јерусалима, већ је основала и царску династију у Етиопији.“ Јер, према неким подацима, она је краљу Соломону родила сина по имену Менлик који је, наводно, директни предак последњег етиопског цара Хамла Селасија.

Многи путници и истраживачи Старог века тражили су пут за Офир, земљу огромног богатства

које је привлачило краљеве и трговце, поморце и авантуристе. Тек у каснијем периоду доведени су у везу тајанствена земља краљице од Сабе и легендарни Офир. Верује се да се налазила негде на југу Арабијског полуострва у Јемени или можда Оману, али свакако на раскрсници древних трговачких путева који су везивали Азију и Африку.

Слика коју данашњи научници стичу о овом краљевству, делом из легенди а делом из старих рукописа, знатно је друкчија од познате библијске приче о сусрету мудрог Соломона и тајанствене лепотице. Сабейци су били не само вешти трговци робом, већ и велики трговци робљем, а не то тако и познати разбојници јер су нападали и пљачкали караване. Богатство које су стекли није потицало из песковите Арабије, већ са источних

обала Африке и западних обала Индије.

Један Американац, Хауард Ценингс, и један Енглец Мартин Видмир, из Лондонског археолошког института, намеравају овога лета да поведу експедицију у Оман и да почну ископавања код рта Мусандам, где верују да ће открити палату Сабе.

Да ли ће њихова ископавања потврдити древну причу да се у ову лепотицу бадемастих очију и светле коже, високу и мршаву, али складно грађену, заиста заљубио краљ Соломон за кога Библија каже да је имао харем од преко хиљаду жена? Или ће њихови налази потврдити оно што научници одавно мисле, да је краљицу од Сабе на вела на путовање жеља да прошири трговинске везе, а не знатижеља да сретне „премудрог“ Соломона.

С. К.

мана. Понекад би безразложно ударио неког младог мајмуна, у трку претео сладак плод неког воћа од женки које су се управо спремале да се њиме насладе или би зачикавао „старце“ који су се лењо излежавали на сунцу.

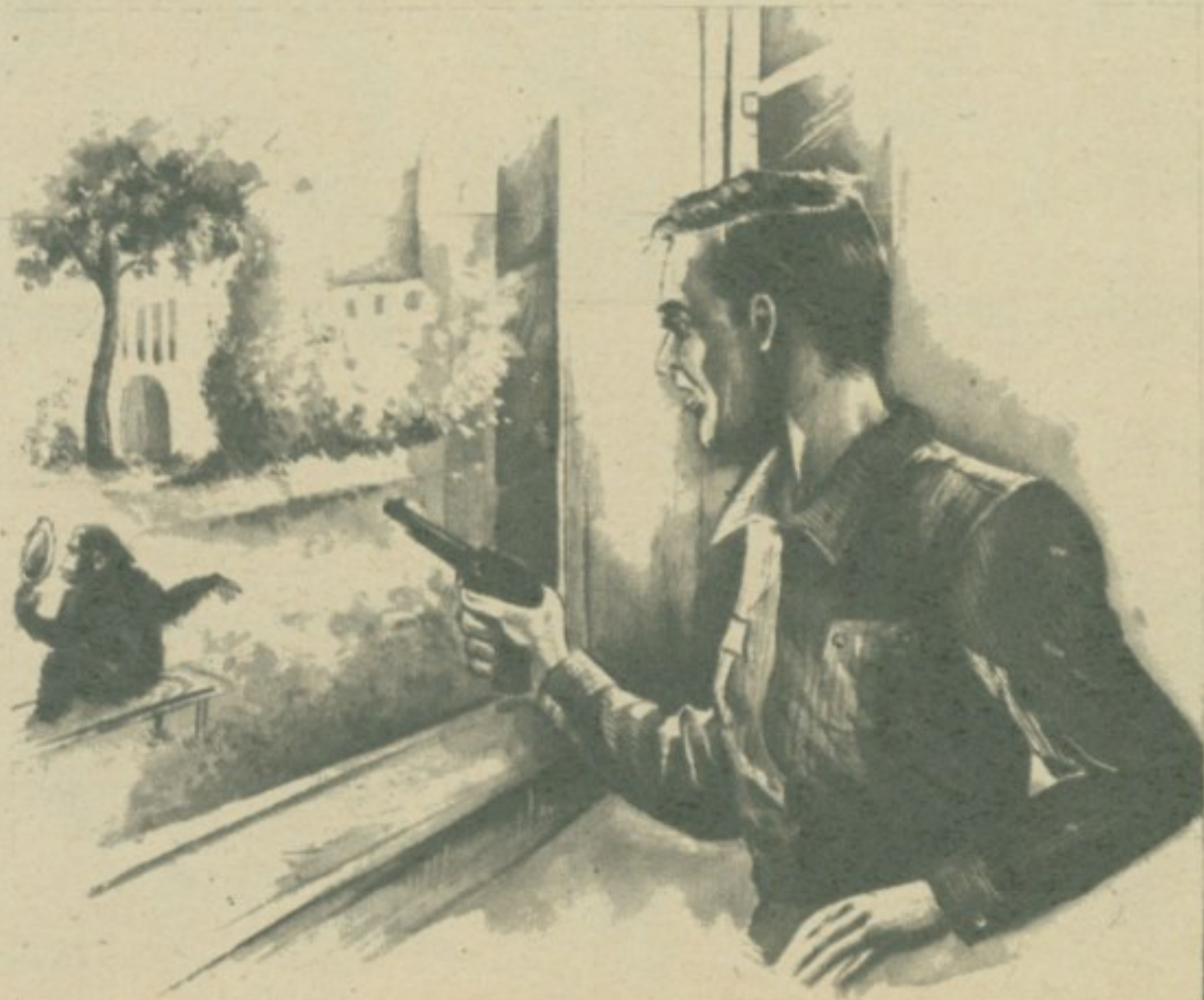
Проводио сам многе часове посматрајући их како се играју по стенама и тако неосетно се спријатељио с Фредом. У почетку ми је бојажљиво прилазио а затим је почео да узима храну из моје руке. То је сматрао посебном почашћу, јер је бесно кричећи јурио своје другове ако би тада покушали да ми се приближе. Чак је почео да ми дозвољава и да га милујем по глави.

Фред је био веома немиран. Често је у игри водио своју мајмунску руљу у град, као да им је тај излазак представљао излет. Чим би тамо стигли направили би праги дар-мар. Гађали су се воћем на пијаци, упали кроз отворене прозоре у станове и одатле избацивали на улицу све што им је долазило до руке.

вриштали су, радовали се кад су разбијали чаше и тањире по терасима ресторана.

Њихови несташлуци за бављали су војнике али су веома љутили грађане који су претећим писмима „бомбардовали“ наш пук. По њиховом мишљењу, кривац за све невоље био је — мајмунски краљ Фред. Често су га затицали у спаваћим

собама како дрема у дечјем кревету, мимоилазили се с њим на вратима кухиње где је крао хлеб и колаче, а једном човеку је из стана чак узео панталоне! Од самог почетка на овакве притужбе давао сам само један одговор који сам, наравно, измислио — њихове жалбе проследићу даље јер треба да сачекају одговор од виших власти.

Било ми је лако да тако поступим јер ми је још на почетку мог службовања на Гибралтару саопштено да британско јавно мњење веома води рачуна о мајмунској гасеобини и зато морам да се постарам да се животиње угодно и пријатно осећају.

СИРОТИ ФРЕД

Али, једног дана стигло је наређење: официр који је задужен да се брине о мајмунима мора да убије вођу колоније који предводи остале животиње у праве пљачкашке походе на град. Узалуд сам објашњавао да ће на Фредово место доћи неки други мајмунски краљ који ће исто тако наставити с ђаволијама. Војне власти биле су упорне у свом захтеву да сам ускоро поверовао да се Фред замерио породици неког вишег британског официра који на тај начин жели да му се освети.

Следећих неколико седмица на све начине сам одуговао извршење смртне пресуде.

Најзад су ме принудили — ипак војник мора да изврши наређење. Поставили су ми и рок — до сутрадан изјутра.

Фреду више нико није могао да помогне!

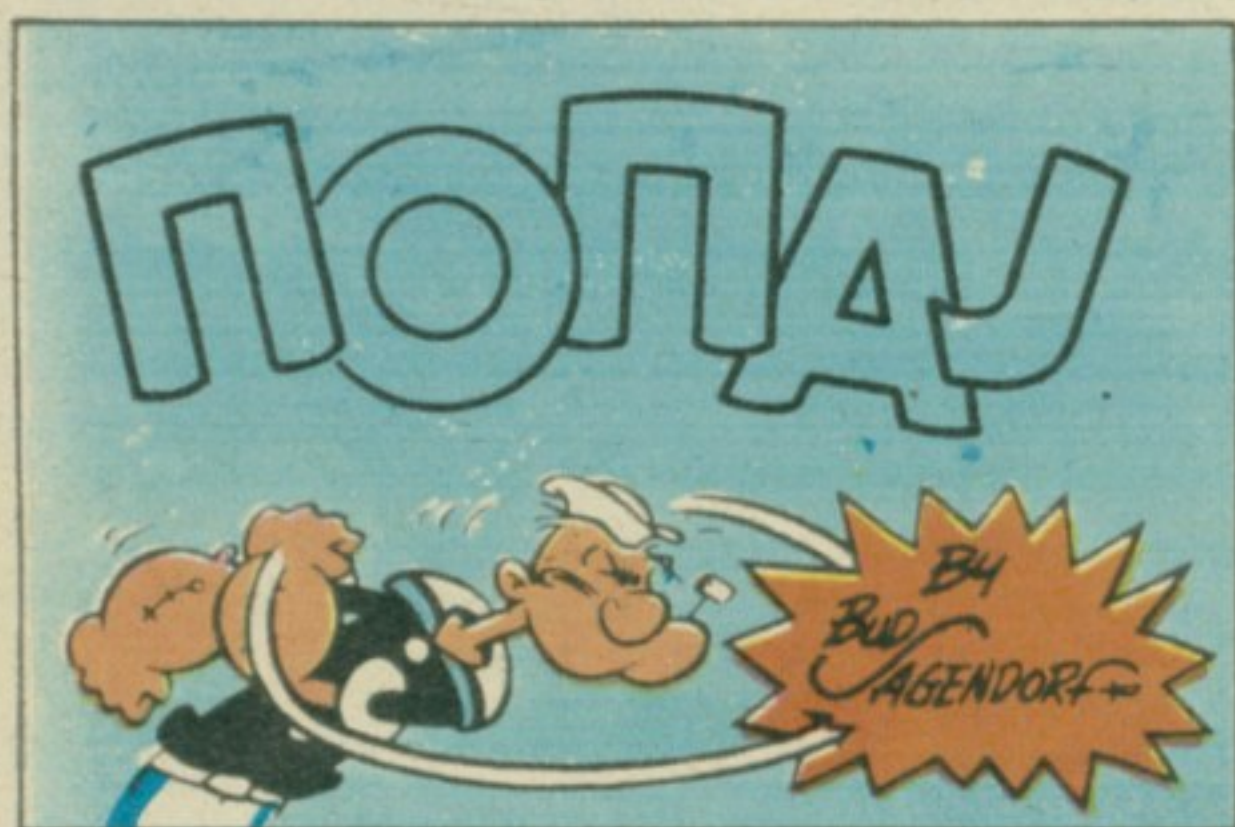
Тог поподнева угледао сам га у свом врту. Седео је на једној клупи, окренут мени леђима и кривељом се гледајући у огледало које је негде украо. Узео сам револвер са стола, наслонио руку на прозор, да ми не би задрхтала, и — не нишанећи опално. Одмах је пао смртно погођен.

Ипак, био сам срећан што ме није приметио — тако бар није сазнао да га је изневерио пријатељ.

Ово је прича Џона Стивенса, који је пре десетак година као млађи артиљеријски официр службовао на Гибралтару.

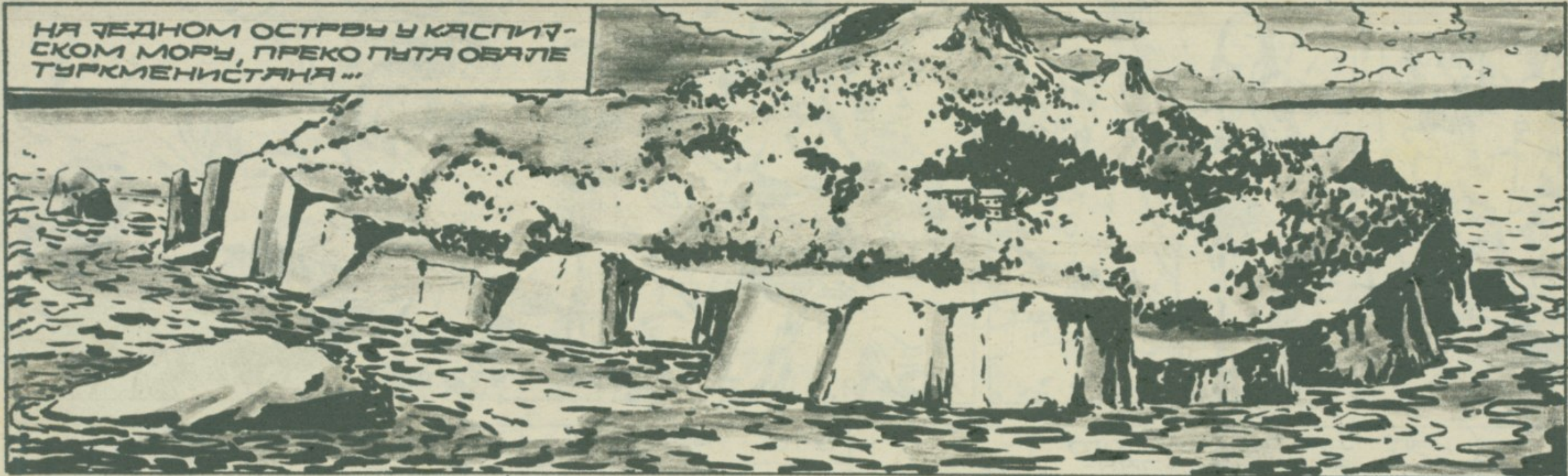
М. Р.

**ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР:**

ОКРУТНИ БОЉАР

НА ЈЕДНОМ ОСТРВУ У КАСПИЈ-
СКОМ МОРУ, ПРЕКО ПУТА ОБАЛЕ
ТУРКМЕНИСТАНА...

...НАЈЛАЗИ СЕ УВАЈА КОЈА СЕ С
МОРА И НЕ ПРИМЕЋУЈЕ. ТУ ЈЕ
УКОТОЉЕН БРОД СТЕЊКЕ
РАЗИНА.

У СЕНЦИ ДРВЕЊА БЛИЗУ ОБАЛЕ
СТОЈИ СТАРИ ЗАМАК. ИЗ ЊЕГА
ДОПИРУ СМЕХ И МУЗИКА...

ДОНСКИ КОЗАЦИ СЛАВЕ ПОБЕДУ
НАД ПЕРСИЈСКИМ ШАХОМ...

ХЕ, ХЕ! ДИВАН ПРИЗОР,
ПРИЈАТЕЉИ, ЗАР
НЕ?

КОЗАЦИ ПИЈУ У
ЧАСТ СВОГ
ВЕЛИКОГ ВОЈЕ
СТЕЊКЕ РАЗИНА...

ТАКОЈЕ НАЗДРАВЉАЈУ
ЧЕЛИЧНОМ ГУСАРУ И
ЊЕГОВИМ ПРИЈАТЕЉИМА...

...КОЈИ СУ СПАС-
ЛИ ЖИВОТ АКСИ-
НИИ РАЗИН,
СТЕЊКИНОЈ
КВЕРКИ.

МЕРЛИНИ И МЕК НЕК СЕ САСВИМ
ЛЕПО ЗАБАВЉАЈУ.

НЕ ПИЈ ВИШЕ,
МЕК НЕК ТИШТА
БИ РЕКЛА ТВОЈА
МАМА КАД БИ
ТЕ САД ВИ-
ДЕЛА?

ХИК! ЈЕДАН ЈЕ
ОВАКАВ
ДАН,
МЕРЛИНИ!
ХИК!

СВИМА ЈЕ ЗАСТАО ДАХ КАДА СЕ ПОЈАВИЛА ЛЕПА
ИГРАЧИЦА...

ХММ! ТОШ САМО
ДА РЕШИМ
ТЕХНИЧКИ ПРОБ-
ЛЕМ НИСКИХ
ГРАНА!

ДАВАЈ ЗА ТЕБИ
ТЕХНИЧКИ ПРОБЛЕМ!
ГРРР!

ТАКО ПРОПАЗЕ
НЕСХВАЩЕНИ
ГЕНИТАЛ-
ЦИ!

РЕДНО ДРВО
ПОСЛУЖИЛО ЁЕ
МЕК НЕКУ
УМЕСТО
КАТАПУЛТА...

НЕЕ! ИМАЈ
МИЛОСТИ!

ЗЗЗЗЗЗ

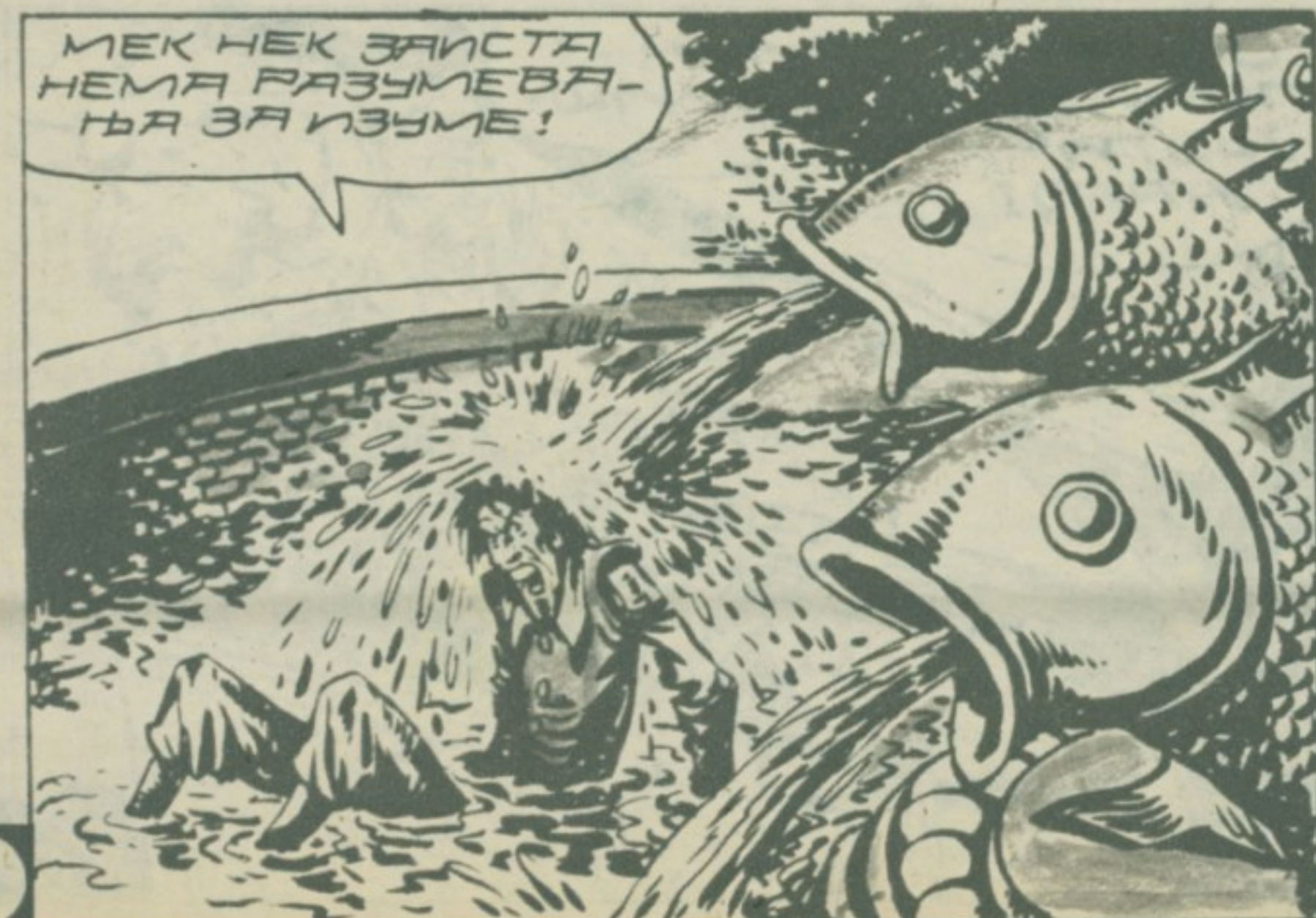
АКСИНИЈА,
ЗАШТО ПЛА-
ЧЕШ?

ЧЕЛИЧНИ
ГУСАР ШЕТА
СА СУЛАН-
ТОМ!

ШТА ТИ ВИДИШ
СТРАШНО У ТОМЕ?
ПРИДРУЖИМ
СЕ И ТИ!

МЕК НЕК ЗАИСТА
НЕМА РАЗУМЕВА-
ЊА ЗА ИЗУМЕ!

ЗА ТО
ВРЕМЕ...

АЛИ, ЧЕРКАНЕ,
БОЛЪАР ЁЕ НАРЕДИО
ДА УХВАТИМО
НИКОЛУ!

ТАМАРОВ
НЕ БИТИ
СРЕГАН
АКО МЪ
ДОВЕДЕМО
СУЛАНТУ!

ПОТРЕБНА МИ ЌЕ ВАША
ПОМОЃ! ЖЕЛИМ ДА УХВАТИМ
СТЕЊКУ РАЗИЊА И ЊЕГО-
ВОГ ПРИЈАТЕЉА, НЕКОГ
ЧЕЛИЧНОГ ГУСАРА!

Ш...ШТАЈАА?
ЧЕЛИЧНОГ
ГУСАРА?

НАГЛЕДА ДА ИМА-
МО ЗАЈЕДНИЧКОГ
НЕПРИЈАТЕЉА!
ПОБИТЕ ЗА
МНОМ!

ЖЕЛИМ ДА ВАМ
ПОКАЖЕМ КАКО
ПОСТУПАМ СА
СВОЈИМ ПРО-
ТИВНИЦИ-
МА!

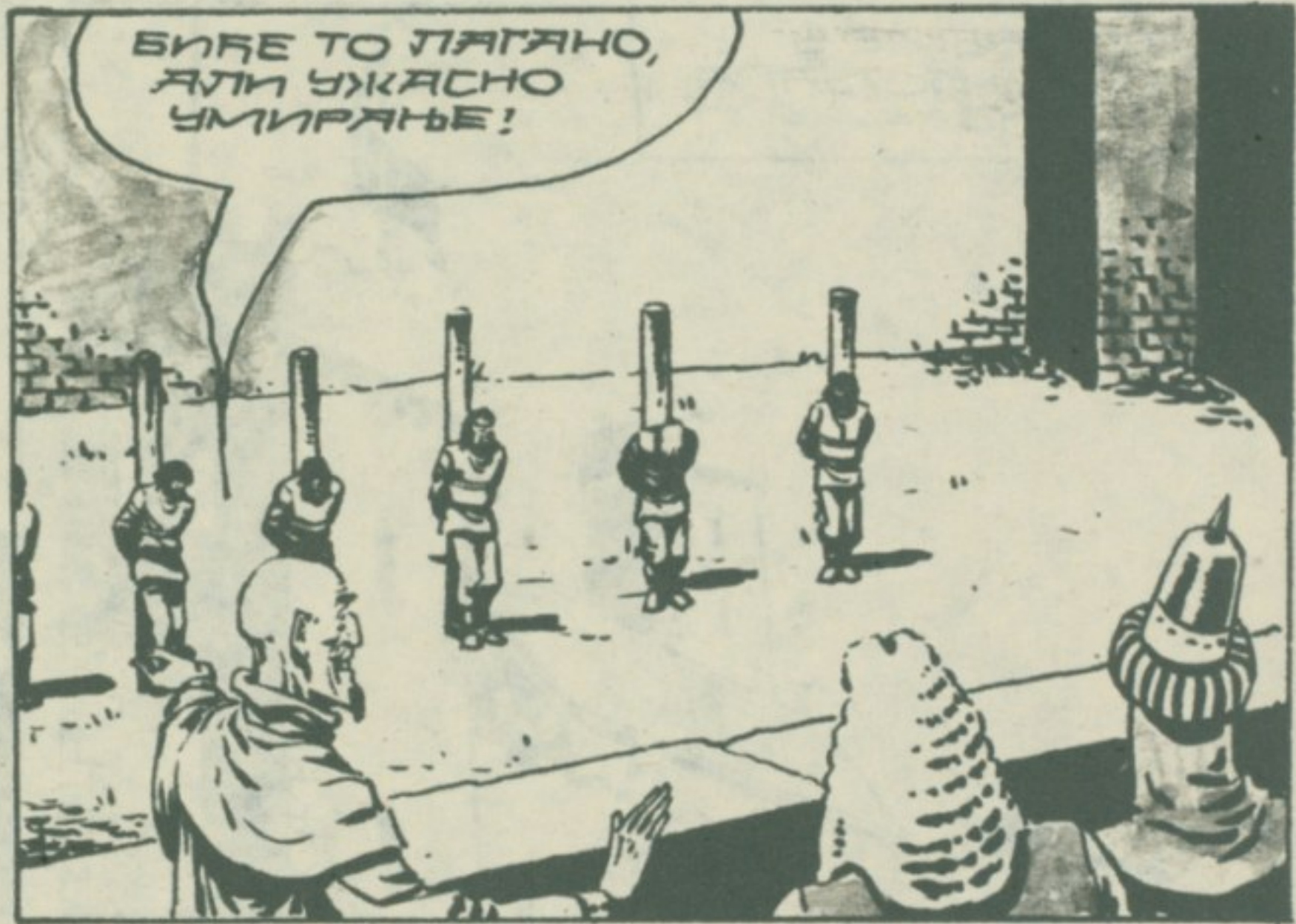

А ШТА КАЖЕТЕ? ТО СУ
ОНИ КОЈИ НИСУ ХТЕЛИ
ДА МИ ПЛАТЕ
ПОРЕЗ!

ЧАК СУ И ЛОРД БЕНБЕРИ И
ПЕРСИЈСКИ АДМИРАЛ УСТУК-
НУЛИ ПРЕД ПРИЗОРОМ КОЈИ
СУ УГЛЕДАЛИ...

СТОЈЕ ТАКО
ВЕЗАНИ БЕА НЕКО-
ЛИКО ДАНА, БЕЗ
ВОДЕ И ХРА-
НЕ!

БИЋЕ ТО ПАГАНО,
АЛИ УЖАСНО
УМИРАЊЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ НА
ОСТРВУ СТЕЊКЕ
РАЗИЊА...

НИКОЛЈА, ЗНАТЕ ЛИ
КАКВЕ ТО НОВЕ
ЕПОЧИНЕ ПРИПРЕМА
ТАМАРОВ?

НЕКОЛИКО САТИ КАСНИЈЕ...

ОБАЛА!

ОХ! АХ! ОКРУЖЕНИ
СМО АЌУЛАМА!

ДУРЕ ЗА ТОБОМ,
МЕРЛИНИ! ХА, ХА, ХА!
ПРИМЕТИЛИ СУ
ДА СИ ИМ СЛИ-
ЧАН!

АЛИ, ЧЕРКАН ЋЕ
НЕШТО СМЕРАО...

ХЕЗ! ШТА ТО
РАДИШ?

КАКВЕ ТО
СИГНАЛЕ
ДАЧЕШ?

ПРОПАЛИ
СТЕ!

НА ОБАЛИ...

ТРАЖЕ
ПОМОЌ СЯ
ОНОГ РЕДРЕ-
ЊАКА!

ПОБИТЕ ИМ У
СУСРЕТ!
БРЗО!

ЧЕЛИЧНИ ГУСАР И ПРИЯТЕЛЪИ
ИСКОРИСТИЛИ СУ ТРЕНУТАК И
НЕ СТАЛИ Ч НОБИ...

ЧБРЗО...

ОСТАВИТЕМО
ЧАМАЦ
ОВДЕ!

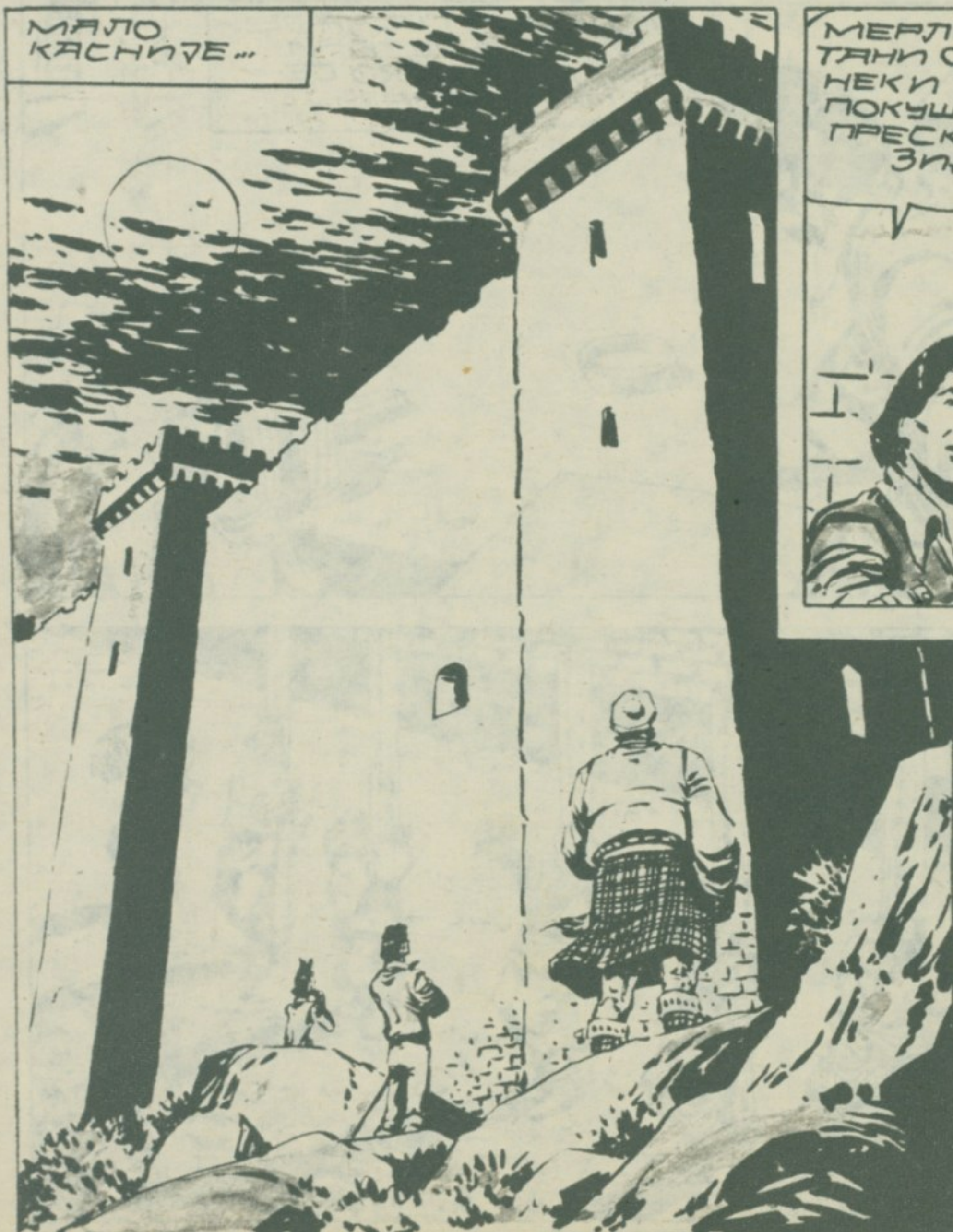
БОТЯРОВИ
ВОДИЦИ!

ПЕССЕТ! СИГУР-
НО НАС
ТРАЖЕ!

МАЛО
КАСНИТЕ...

МЕРЛИНИ, ОС-
ТАНИ ОВДЕ! МЕК
НЕКИ ЗАБЕМО
ПОКУШАТИ ДА
ПРЕСКОЧИМО
ЗИД!

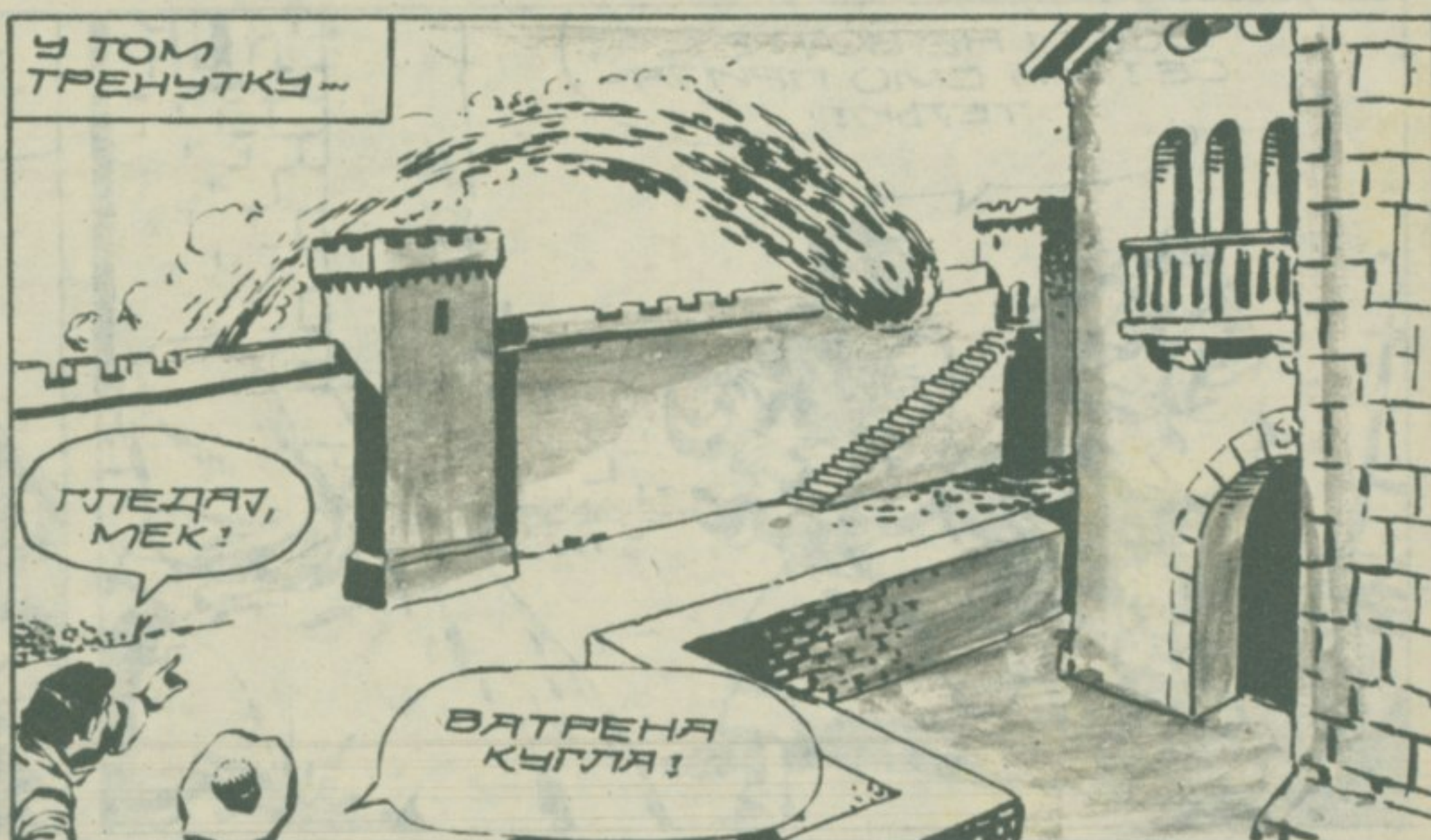
АЛИ, ИЗГЛЕДА
ДА ТО НЕБЕ
БИТИ ТАКО
РЕДНОСТАВНО...

УААА! ШТО
СЕ МЕНИ
СПАВА!

СВЕ СУ ПРЕД-ВИДЕЛИ!

ИДЕМО ДА ИМ ПОМОГНЕМО!

ПСССТ! НЕ БОЈТЕ СЕ! МИ СМО ПРИЈАТЕЉИ!

ПА ОВО СУ... ЖЕНЕ!

ПРЕСТАНИТЕ ДА БУЉИТЕ У НАС И ПОМОЗИТЕ НАМ!

БИЋЕ ТЕШКО ДА ИХ ПРЕБАЦИМО ПРЕКО ЗИДА? СУВИШЕ СУ СЛАБИ!

ЗАТО САМ ТУ ЈА!

И ДОК ЈЕ МЕК НЕК ПРЕБАЦИВАО ОВЕ ЈАДНИКЕ...

...ЧЕЛИЧНИ ГУСАР ЈЕ ПОВРЕМЕНО ОСМАТРАО ШТА СЕ ДОГАЂА У ОНОМ ДЕЛУ ТВРЂАВЕ ГДЕ ЈЕ ПОЖАР...

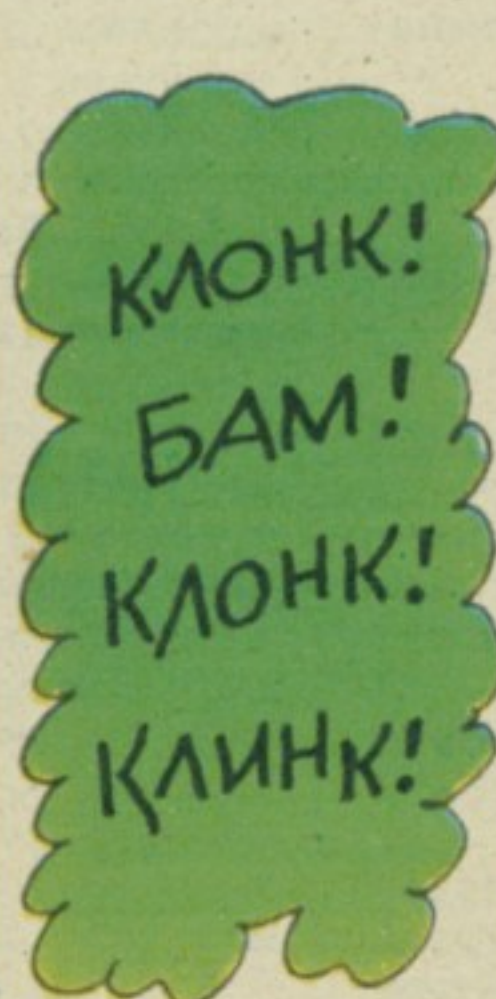

ТАЈНИ АГЕНТ ШЕПРТУИЋ: ХРАБРОСТ

Већ недељама њујоршким подземљем коладе су приче о великом пријему код Рикија Зеленаша који је требало да се одржи у ноћи 28. септембра. Говорило се да ће бити много пића и лепих девојака, сличних онима чије су слике красиле зидове сумњиве чистоће Рикијеве радионице за поправку нафта-пећи. Причало се и да ће сваки од 140 позваних гостију добити и нову, новчату новчаницу од 100 долара! Па како да човек не пожели да буде позван, тим пре што ће пријем својим присуством увеличати лично господин Биг, некрунисани краљ Доњег Менхетна, кога још нико осим Рикија није познавао.

Тих првих недеља ране јесени док се влажна измаглица вукла изнад кровова а светлост уличних светиљки сијала зеленом бојом смаратга, врата Рикијеве радионице отварају су се чешће него икада раније. Ситни лопови, цинароши и ноћни провалници доносили су своју богату жетву: гомиле украдених новчаница у којима су се налазили чекови социјалног осигурања и кредитна писма што су гласила на доносиоца. Наравно, нико није био расположен да се расправља с Рикијем што не плаћа више од 5 процена вредности донесене робе. Изглед на добар провод потискивали су уобичајену похлепу.

У петак по подне у радионицу је бануо и Луј Лефту, један од најредовнијих Рикијевих посетилаца.

— Хоће ли овако нешто бити на пријему? — упитао је показујући на једру плавушу обнажених рамена која је намигивала са зида.

— Без брига — одговорио је Рики док је његова „десна рука“ полуиталијан Џоу Скарфачи одбројавао 25 долара Лују да би му исплатио проценат за украдени чек од 500 долара који је донео. — И не заборави да дођеш ненаоружан! — додао је Рики. — Знаш, господин Биг не воли оружје а и нека од дама би могла да буде повређена.

Луј Лефту климну главом: није имао намеру да се замери тако важној личности као што је господин Биг.

У НАПУШТЕНОМ АМБАРУ

Дошао је и толико очекивани 28. септембар. Целог дана киша је лила као из кабла. Уплашени да би лоше време могло да умањи интересовање за брижљиво припремани пријем, Рики и Џоу су још од раног јутра почели да телефонирају позванима да би проверили да ли долазе. Као узгред, напомињали су поново да оружје не треба носити.

У пола осам увече, скупљени у тамна вечерња одећа гангстери су почели да се окупљају у Рикијевој

НОЋ У БОРБИ ПРОТИВ МАФИЈЕ ВЕЛИКЕ ИГРЕ

Свечано одевени и добро расположени, њујоршки гангстери су један за другим пристизали на дуго очекивани пријем код Рикија Зеленаша. Ни тада нико од њих није посумњао да је човек за кога раде већ месецима — детектив

радионици. Пошто је сваки од њих добио обећаних сто долара, кренули су колима ка амбару у близини аеродрома Кенеди у којем је пријем требало да се одржи. Зашто је за пријем изабран баш тај усамљени амбар објаснио је Џоу: — Не би било zgodно да се састанемо у неком локалу који „љушкала“ држе на оку!

Разлог је био више него прихватљив, јер су све званице зазирале од полиције.

Као што су Рики и Џоу обећали, све је било како се само могло пожелети. Још издалека гости су могли да виде блештаво осветљену зграду и чују трештање музике. Очигледно, забава је била у јеку. О томе су сведочили и редови паркираних прих лимузина које су вероватно припадале „угледним званицама“.

Унутра, добар део столава већ је био заузет. Двадесетак парова гурало се на уском подијуму њишући се у ритму музике. Келнери у чистим, белим блузама јуриду су тамо-амо, ешто балансирајући послужавницима са чашама у којима се пенушао шампањац.

РУКЕ УВИС!

Тек што су и последњи гости заузели своја места, врата амбара одједном се с треском отворише и у њима се појави крупан човек с пиштољем у руци.

— Полиција! Руке увис! — нареди човек гласом с металним призвуком.

Људи се збуњено згледаше као да се питају каква је то сад шала. Међутим, није била реч о шали. У то су се уверили кад су им лажни келнери и нашминкане лепотице, пре него што су уопште стигли да се снађу, намакли лисице.

Тако се дуго очекивани пријем код Рикија Зеленаша завршио пре него што је запрво и почео. Уместо вискијем, шампањцем и разним ђаконијама, званице су могле да се послуже кока-колом и бисквитима док су чекале у реду за узимање отисака прстију.

Идентификација је брзо обављена јер су сви гости били снимљени тајним камерама приликом посета Рикијевој радиони-

Над су се сви нашли на окупу и забава почела, у амбар је упала полиција!

ци и предаје украдене робе и чекова. Сад је још само преостало да се сви ухапшени из амбара спроведу у истражни затвор и предају суду заједно са подебелим досијеима у којима су се налазили исцрпни подаци о свему чиме су се бавили:

Само два часа после упада полиције у амбар 82 крадљивца и провалника смештена су иза решетака. Био је то највећи број криминалаца који је икад у историји њујоршке полиције ухапшен одједном! Сви ухапшени су и проглашени кривим: 59 је осуђено на казне затвора од три месеца до седам година док су остали морали да плате новчану глобу од 2500 долара.

Тако је операција „Откупљивачи чекова“, како је ова акција названа, забележила још један успех, захваљујући пре свега тобожњим власницима радионице за поправку нафта-пећи Рикију Зеленашу и Џоу Скарфачију, заправо детективима тајне полиције Ричарду Леду и Џозефу Фасуло!

ХИТАН САСТАНАК

Операција „Откупљивачи чекова“ започела је још 1937. када је шеф де-

тектива њујоршке полиције добио извештај у којем је стајало да је претходних неколико година украдено чекова социјалног осигурања и кредитних писма у вредности од 800 милиона долара! Била је то цифра која је звонила на узбуну.

Луис Котел је сазвао хитан састанак на којем је донесен план акције за хватање мреже откупљивача и препродаваца украдене робе и вредносних папира. За вођу операције

наименован је поручник Френсис Херон.

Прво што је искусни официр тајне полиције урадио било је да у деловима града у којима је криминал цветао отвори неколико кафаница, радњи и радионица чији су тобожњи власници требало да се подземљу представе као угледни гангстери из других градова САД који су своје послове проширили на Њујорк. За овај посао били су изабрани најодважнији и најспособнији људи тајне полиције, спремни да се ухвате укошта и са најококорелијим.

Од тренутка кад су ступили на ову дужност ти људи су морали да забора-

ве на своје породице и пријатеље, да почну да мисле, говоре и понашају се као превеђани криминалци. Био је то једини начин да не изазову сумњу и тако доведу у питање целу акцију која је трајала скоро пуне три године. Да су они то сасвим успешно обавили најбоље показује и једно од многих хапшења изведено 28. септембра 1975. године у старом амбару близу аеродрома Кенеди.

О. В.

ИСТОРИЈСКА РЕЧЕНИЦА

Енглеска краљица Елизабета I (1533—1603) ступила је на престо у бурним приликама, после много перипетија: прво је, после смакнућа своје мајке Ане Болен, била лишена наследства, али је касније добила сва права као и остала деца Хенрија VIII. Када се 1554. шпански краљ Филип II оженио њеном сестром Маријом Тјудор, Елизабета је, као протестанткиња, бачена у затвор. После четири године Марија је умрла и Елизабета — ступила на енглески престо! Филип II који је прогањао протестанте и настојао да у Европи уједини све католичке снаге на челу са Шпанијом, упу-

ЦИН ЈАЧИ ОД ПАРЛАМЕНТА

КАПЕТАН ДАДЛИ ЈЕ ИМАО НЕЧАСНО ЗАНИМАЊЕ ПОЛИЦИЈСКОГ ДОСТАВЉАЧА, АЛИ ЈЕ УСКОРО СХВАТИО ДА СЕ СИГУРНИЈА ЗАРАДА НАЛАЗИ С ДРУГЕ СТРАНЕ ЗАКОНА.

У великим градовима данас се на сваком углу могу видети аутомати за продају цигарета, чоколаде, папирнатих марамица и много других свакодневних ствари. Прву машину такве врсте измислио је капетан Дадли Брадстрит и згнурно богатство продајући жедним Лондонцима чашицу цина за један пени. Било је то пре две стотине четрдесет година када је у Енглеској донет прохибициони закон.

Капетан Дадли је имао нечасно занимање полицијског достављача: проналазио је тајне пецаре цина и произвођача алкохола. Али је ускоро схватио да се сигурнија зарада налази с друге стране закона па је закупио кућу у Лондону и у један прозор у приземљу поставио свој „аутомат за точење цина“.

Машина је била у облику огромне мачке међу чим брковима се крила мала лула. Жедни Лондонци су морали мачки да шапну на уво следеће речи: „Мацо, мацо, сипај ми цина за један пени!“ и затим да јој ставе новчић у уста. Тек тада би капетан Дадли одарио славину и пиће би потекло кроз лулу.

»ХОЛАНДСКА ХРАБРОСТ« ОСВАЈА ЕНГЛЕСКУ

Цин је у Енглеској постао популаран крајем 17. века када су енглеске најамничке трупе у Низоземској откриле да им тамошња ракија названа „цинова“ то јест цин, олакшава тегобе и чамотињу вој-

ничког живота. Назвали су је „холандска храброст“ и пренели у Енглеску где је почела да се производи у великим количинама тек када је на престо дошао Вилем Орански, пореклом Холанђанин. Он је одмах изменио економску политику својих претходника Стјуарта који су фаворизовали трговину с Француском и увозили њена вина и жестока пића. Парламент је забранио трговину с Француском и подстакао подизање дестилерија у којима се цин производио од житарица.

години, производило се само 2,3 милиона литара алкохола али већ 1729. десет пута више. Радници су били плаћени цином уместо новцем. Алкохол се продавао свуда: на улици су га нудили торбари, бербери, дуваније, пио се по сумњивим кућама, стајама, задњим одајама лондонских радњи.

Постојала је опасност да земљу захвати талас алкохолизма и забринути Парламент, који је неколико деценија раније охрабривао произвођаче цина, доноси 1729. године за-

су могли. Напуштали су децу да не би морали да их хране или их продавали као бело робље. Затвори су били пуни сиротиње која није могла да плати дугове, а улице просјака што су молили пролазнике за пени — колико је кошта-ла чаша цина.

И тада је, 1736. године, донет нови закон који је забрањивао продају мањих количина од 10 литара цина, опорезивао једном фунтом сваких пет литара пића, а од трговаца алкохолом захтевао 50 фунти, у то време огромну суму

пиле последњу чашицу јевтиног цина, а понегде су пролазници били пљачкани па чак и убијани ради неколико пенија. Један гонич стоке је захенио своју 11-годишњу кћер за боцу од 5 литара цина. Овај случај би прошао незапажено као и многи други да девојчица није полицији тужила оца што је прекршио обећање. Рекао је, наиме, да ће њој припасти пола боче алкохола!

Неки кочијаш дао је трговцу своју жену у залог за само један литар цина, али ју је после два дана добио натраг. Трговац се жалио да је лоше прошао у овом послу јер она неће ни да узме метлу у руке пре него што добије чашу цина.

По доношењу закона настале су нове невоље. Агенти чија је дужност била да откривају недозвољену продају алкохола често су проналазени у Темзи с каменом о врату, а службеници суда су пребивали на улицама. Суд се није усуђивао да кажњави преступнике из страха од освете криминалаца који су владали лондонским подземљем и обогатили се контролним тајне пецаре.

Средином осамнаестог века Лондон је био много опаснији град од Чикага из доба прохибиције два века касније. Упркос новом закону, баш као што се догодило и у САД, 1742. године повећана је у Енглеској производња цина на близу 100 милиона литара, а само су се два произвођача потрудили да изваде дозволе за посао!

Државни приходи се нису повећали и исте године Парламент је опозвао закон доневши нов по коме су цене алкохола биле сувише високе и обесхрабривале алкохоличаре. Дозволе за продају пића сада су могли сви да добију, али је контрола точења алкохола знатно поопштена. Због скупог пића и оштрих казни масовни алкохолизам је постепено био сузбијен.

С. К.

кон по коме они сада треба да плате порез од једног шилинга на сваки литар цина, а трговци на мало 20 фунти годишње да би добили дозволу за продају алкохола.

Резултат овог новог прописа запањено је иначе пољовично хладне Енглеze. Приа берза је процветала, као и домаћа производња цина који је, нестручно дестилисан, изазивао сваке године смрт више стотина људи.

БЕЛО РОБЉЕ

Влада је морала да призна да је поражена. Зато је ускоро донела закон по коме се алкохол може да продаје само по крчмама. Тако је спречена улична продаја али не и илегална, кућна производња пића. Беда изазвана огромним порастом броја алкохоличара достигла је невиђене размере. Људи су продавали одећу, намештај и куће да би дошли до новца за то безбојно и јако пиће без кога више ни-

новца, пре него што добију дозволу за точење. Дан пре него што је закон ступио на снагу, Енглеском је завладало право лудило: свако је хтео да се што лепше проведе у том последњем дану, на теревеници у којој је учествовало и старо и младо.

НЕЋЕ ДА УЗМЕ МЕТЛУ

Гомиле људи су са себе свлачиле одећу да би ку-

ПРАШИНА ИЗ КОСМОСА

Сваког дана на Земљу падне 10000 тона прашине из космоса. Ова цифра добила се на основу мерења броја удараца интерпланетарних честица које падају на ракете или са телите. При томе, на површини која се посматра, удари честица претварају се у

звучне сигнале који се потом региструју а ком пливкованим прерачунавањем, зависно од њихове јачине, добија се тежина честица.

НА КУКОВО ЛЕТО!

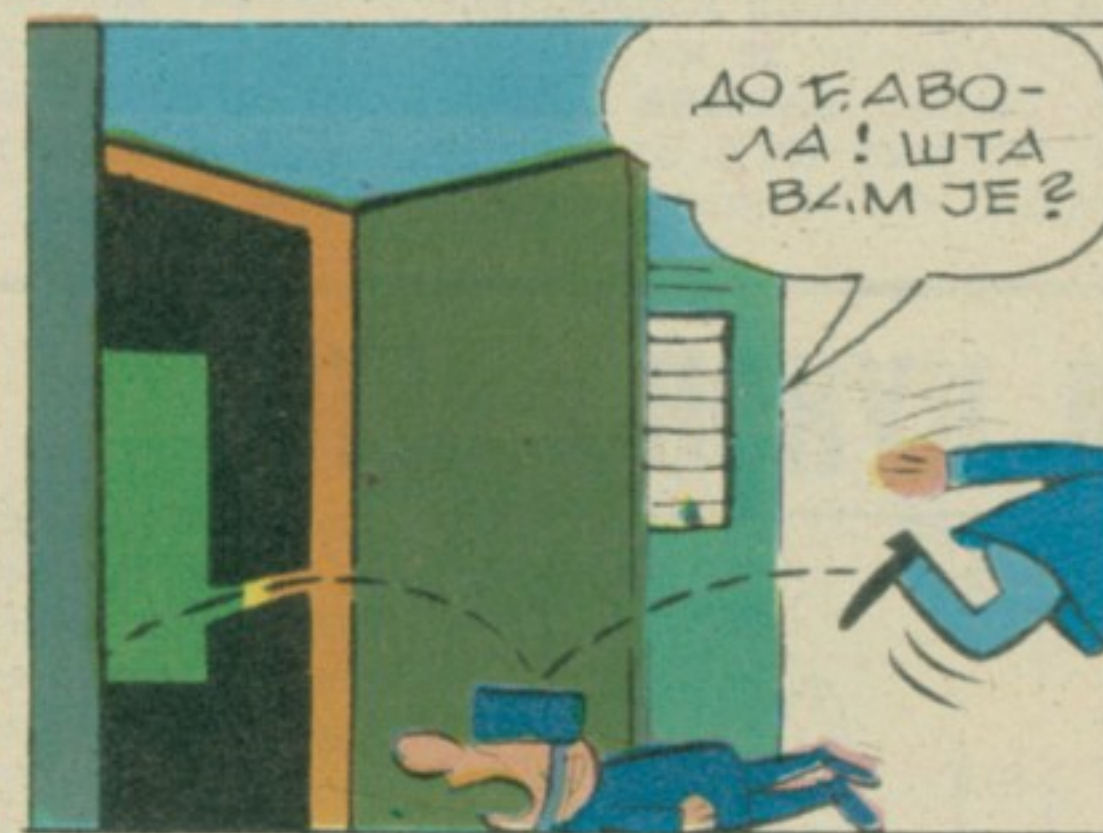

тио је Елизабети I писмо у којем тражи да она у Енглеској поново заведе панику црквену власт и обнови све самостане који су били срушени за време владавине њеног оца. Елизабета је, наводно, одговорила Филипу: „НАЛОГ ЋЕ, ДОБРИ КРАЉУ, БИТИ ИЗВРШЕН НА ГРЧКЕ КАЛЕНДЕ!“ — што значи никад, јер календе су биле сваки први дан у месецу по јулијанском календару, а Грци их уопште нису имали!

Филип II послао је своју НЕПОБЕДИВУ АРМАДУ 1588. године на Енглеску, али је она потучена до ногу, после чега је много порастао углед Енглеске!

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ :

Заборавни Ћокица

НИШТА
НИЈЕ
НЕМОГУЋЕ

СРУШИО САМ КУЋУ МРАКА

— Више нећете носити наочари од минус 20 диоптера! — рекао је после операције шпански лекар Стојану Протићу, новинару »Политике експрес«. Њему се тада учинило као да је саопштио да му више нису потребни нос или уши!

Човек тражи светлост да би упознао друге а мрак да би сазнао о себи — тако сам размишљао док сам после операције лежао у мадридској болници са дебелим завојима преко очију. Кроз њих светлост нисам чак ни наслућивао а питао сам се да ли ћу то икада моћи. Само мрак, непрозиран у мени а опет тако обојен. Разазнавао сам звуке, по добовању капи закључио сам да напољу пада киша — мора да је тамо све зелено. Чуо сам и птице и жамор! Под прстима сам осећао mekan чаршав, знао сам да је бео а моја пиџама плава. Те невидљиве слике урезивале су ми се у свест. Ја сам видео целим својим телом, сва моја чула служила су очима. Тако је одувек било! И био сам спреман да тако буде и убудуће.

— Операција је била тешка — зачуо сам глас доктора Сантјага Гарсија Кастелона. Вероватно је био нагнут над мојим креветом. — Успела је! Извадио сам оба очна сочива. Сада ће светлост да пада директно на мрежњачу. Више вам ни наочари неће бити потребне!

Како! Па, оне су постале део мог лица! Као да ми је рекао да ми више неће бити потребни нос или уши. И други ми неће препознати без њих. Јесам ли жалио тада, за стаклима која као да су се родила заједно са мном? Али, завоје је тек требало скинути!

Изгубљен случај за науку

Од родитеља сам први пут чуо да сам кратковид. У мом случају, много касније сам сазнао, то је значило да ћу, једном, потпуно изгубити вид. Са четири године имао сам минус 4 диоптера, са пет година — минус 5. Како сам старио све сам слабије видео. Наочари са дебелим стаклима давно су престале да ми помажу. Почетком 1975. године имао сам преко 20 диоптера, 5 одсто вида на левом оку, на десном још мање, замућена оба очна сочива, одлужбене мрежњаче... све то писало је у налазима добијеним од најпознатијих очних специјалиста широм света до ко-

јих сам — успут долазио. Јер, у иностранство сам ишао само по задатку, када је требало да извештавам са олимпијада, многобројних реванш и пријатељских утакмица, са купова шампиона. Забелешке нисам могао да правим, па сам извештаје диктирао директно „из главе“.

Знао сам да сам за медицину „изгубљен случај“ али нисам хтео у то да поверујем. Ипак сам нешто

ићи на утакмице без оног догледа којим се посматрају звезде, чија је диоптрија била око 48 и због кога су ме звали „човек с дурбином“.

— Пристани на операцију, немаш шта да изгубиш — рекли су ми лекари кад сам се вратио у Београд.

Психичке инјекције

То ме је повредило! Сматрао сам да имам шта да

не. Као двадесетогодишњак доживео сам бомбардовање, главом сам ударио о бетонску греду и после тога — ништа нисам видео. У Бечу ме је оперисао славни професор Карл Линднер. Опорављао сам се годину дана, ишао сам са штапом и тамним наочарима, други су ме водили али веровао сам у себе. И вид ми се вратио, могао сам поново да гледам на то десно око. У септембру 1948. године

видео а то мало омогућавало ми је да се не разликујем од њих да радим исто што и они, тако сам називао људе са нормалним видом.

А онда, у фебруару 1975. године, када сам стигао у Мадрид да бих одатле извештавао са утакмице Реал — Црвена звезда, Миљан Миљанић и његова супруга Вера саопштили су ми:

— Овде постоји лекар који би могао да те оперише!

Једва сам пристао да одем на преглед, лекари су ми већ досадили стално говорећи исто — о операцији не може бити ни речи. Али, када сам после дужег Вериног убеђивања ипак отишао, први пут у животу сам чуо:

— Оперисаћу вас! Дођите код мене у априлу.

Нисам могао да поверујем. После једног прегледа, из Канаде сам донео потврду да ћу ускоро бити потпуно слеп. Зато су ми пријатељи саветовали да се пензионисам. А сада, одједном, постојала је нада за мене! Зар ћу убудуће

изгубим јер ипак сам светлост разазнавао. Ризик од операције за мене је био много већи него за лекаре.

Док сам био дечак, сви су ме звали „ћора“, „зри-ка“, „онај с цаикцима“. Нисам зато себе сматрао инвалидом. Професор Ђорђе Нешић увек ми је говорио: „Стојане, немој да изостанеш!“ Биле су то психичке инјекције делотворније од било ког лека. Нисам каскао за својим вршњацима, напротив, често сам ишао испред њих. Кратковидост је била моја предност, дозвољавала ми је да упознам своје могућности. Иако су лекари саветовали родитеље да ме не шаљу у школу нисам хтео да их послушам, мада сам се безуспешно трудио да угледам слова на табли. Чак сам почео и спортом да се бавим. Био сам један од првих кошаркаша, првак у стоном тенису, основао сам школу тог спорта, био тренер, играо фудбал и тенис, скијао се... Понашао сам се нормално и намерно тражио гужву.

Лево око ми је одувек било слабије, десним сам гледао — све до 1944. годи-

дошао сам у редакцију листа „Рад“ и постао спортски новинар. После тога почео сам да пишем за готово све листове у Југославији. Успео сам да завршим Правни факултет захваљујући друговима који су ми читали, научио шест језика, али спорт је остао моја љубав, за њега сам се определио кроз новинарство.

Вид ми се стално погоршавао а ја сам ишао на утакмице и пратио их, прво малим позоришним догледом, па „туристичким“ а затим оним којим се посматрају звезде. И тако све до 1968. године када ми је на утакмици Југославија — Енглеска у Фиренци попустило и десно око. Од тог тренутка морао сам да се ослоним на лево којим сам само светлост наслућивао.

Нисам био очајан, напротив, трудио сам се да то нико не примети. И даље сам се напрезао да бих кроз доглед угледао лопту или бројеве на леђима играча, писао извештаје толико нагнут над машином да су ме слова скоро удара-ла по носу, читао са раздаљине од неколико санти-

метара, живео сам и радио као и сви други. Све до поновног одласка за Мадрид када сам први пут кренуо за иностранство, не да бих извештавао, већ да бих остварио и немогуће. Пустите снови? Надо!

Гранични тренутак!

— Полако отворите очи! Слободно! Нема чега да се плашите, навукао сам за-весе да вас светлост не заблесе. Сада ћемо видети колико је операција успела — благо је говорио доктор Кастелон осам дана касније када су ми скинути завоји.

А ја сам већ све знао! Кроз натечени капак левог ока чврсто приљубљен уз још болну беоначу наслутио сам — светлост. Чак је и тако била јача него она од пре неколико дана кад сам широм отворених очију памтио предмете у болничкој соби да бих се после операције лакше кроз њу кретао. Подигао сам капак...

Ја видим: боре на лекаровом лицу, па оне ситне поре на образима, процењујем његову висину, ту је и болничар, иза њих је прозор са засторима. Волео бих да угледам небо! Али, не смем ништа да кажем, можда ће речи разби-ти сан.

Вратио сам се у Београд са сазнањем да се свет са-стоји из мноштва детаља. мислио сам да их има много мање. Први пут сам разумео шта значи — нијанса па лепо, шта значи гледати у даљину или саговорнику право у очи.

— Јао, ала сте ружни! Замислила сам вас много лепшим — напалио сам се се са својим колегама из редакције који су као и ја стрепели за исход операције. — Јер, до тада сам само знао како изгледа мој син — њега сам могао да гледам са раздаљине од неколико сантиметара!

Стојан Протић који тако често пише баш на овој страни о спортским величинама, данас носи наочаре од минус 4,5 диоптера и то само када посматра утакмице или када разговара с неким. Али, док пише или када чита оне му нису потребне.

После операције написао је књигу „Записи из куће мрака“, своју исповест о времену прошлом и о оним граничним тренуцима када је за њега светлост одједном продрла из таме.

Забележила:
Б. Јеремин

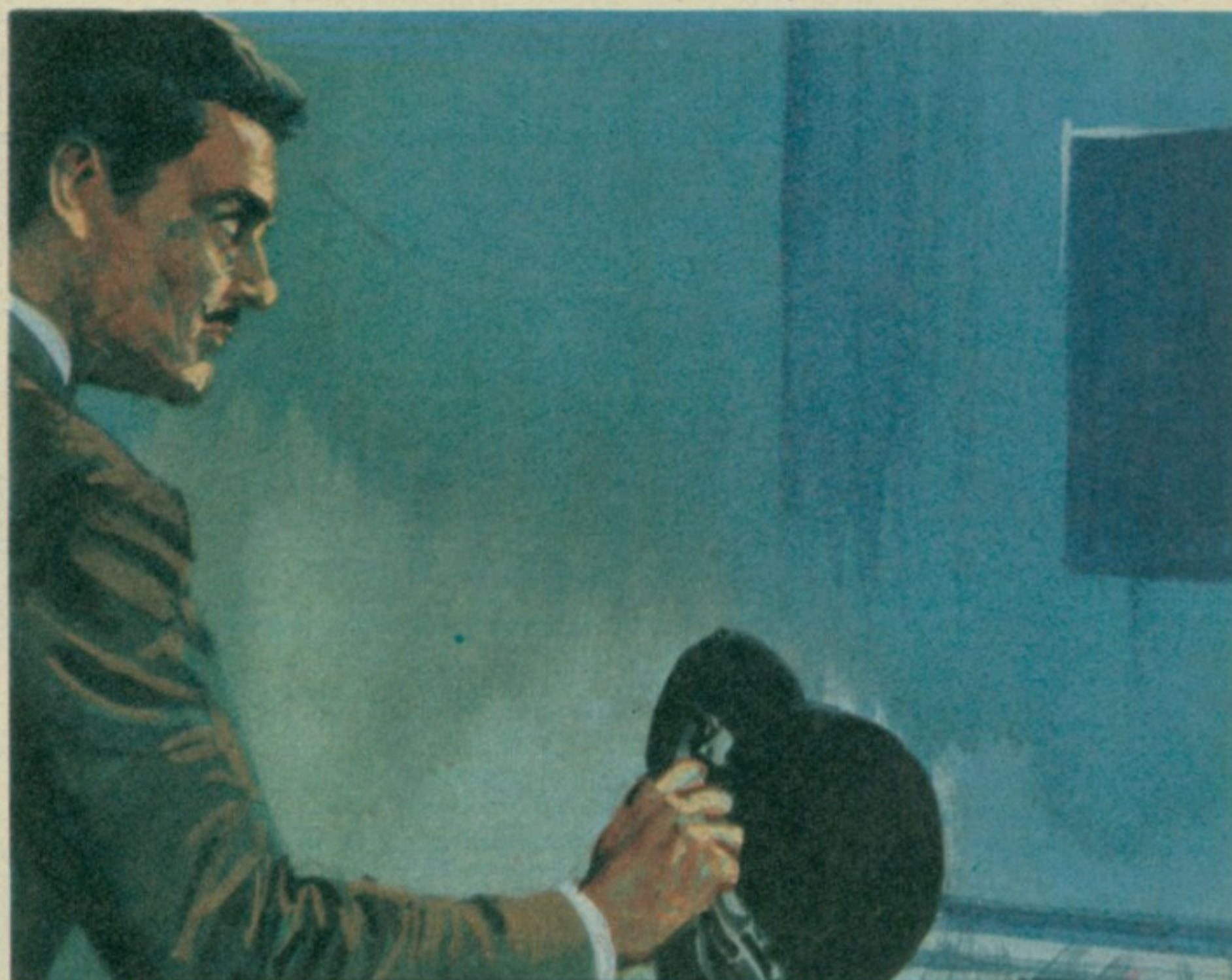
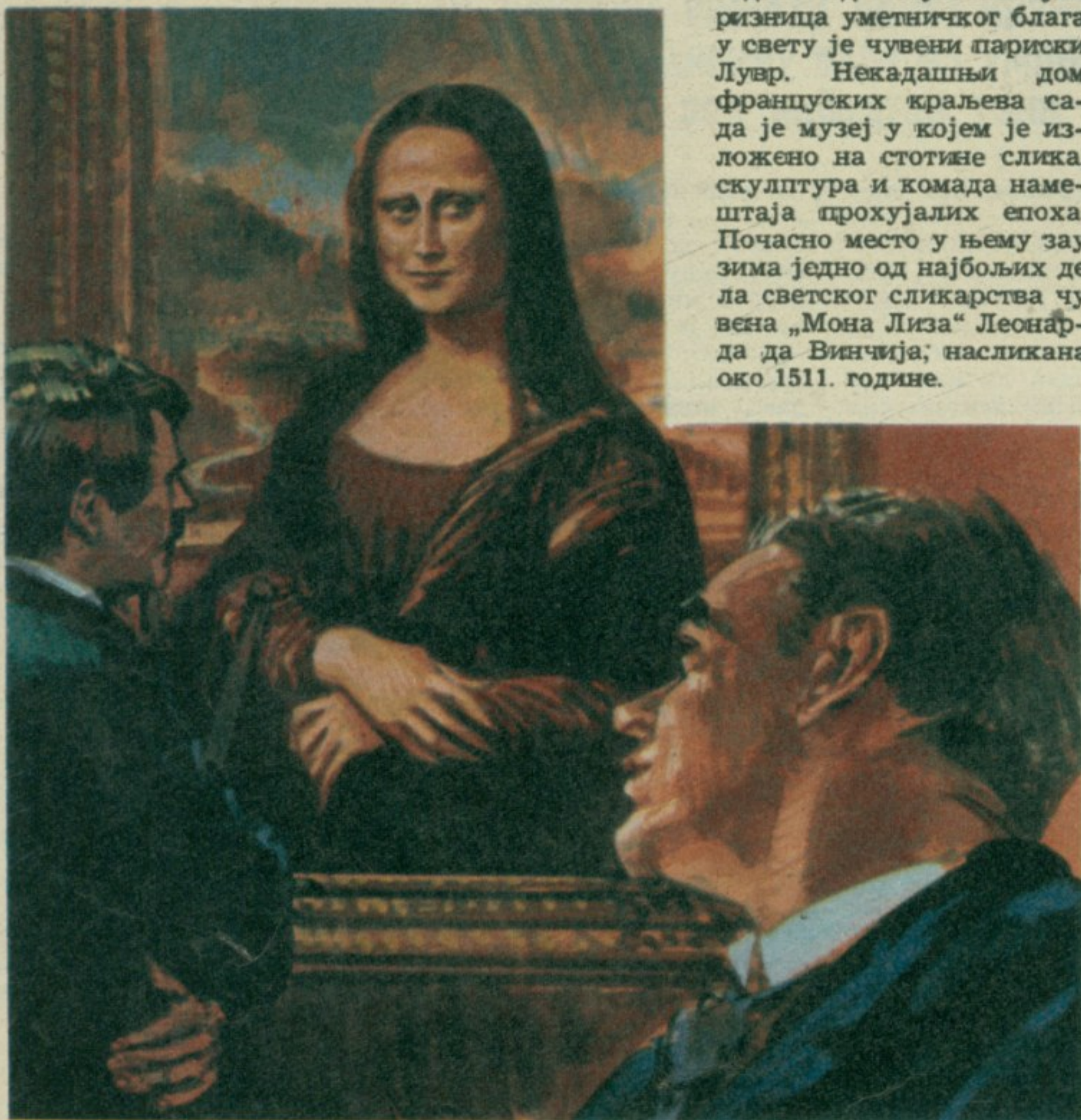
ДОГАЂАЈ КОЈИ ЈЕ
УЗБУДИО СВЕТ

НЕКО ЈЕ УКРАО МОНА ЛИЗУ!

Једна од најпознатијих
ризница уметничког блага
у свету је чувени париски
Лувр. Некадашњи дом
француских краљева са-
да је музеј у којем је из-
ложено на стотине слика,
скулптура и комада наме-
штаја прохујалих епоха.
Почасно место у њему за-
узима једно од најбољих де-
ла светског сликарства чу-
вена „Мона Лиза“ Леонар-
да да Винчија; насликана
око 1511. године.

У 7 часова ујутру 22. ав-
густа 1911. године двојица
чистача музеја ушла су у
дворану у којој је била из-
ложена „Мона Лиза“. Био
је то део уобичајеног днев-
ног ритуала: пре него што
би почели са радом, дво-
јица љубитеља уметности
проводила су неколико ми-
нута испред слике сред-
њовековне лепотице која
се тајанствено осмехива-
ла на њих.

Више љут него забринут, Беру је пожурео да потражи чувара и упита
због чега је слика склоњена. Збуњени чувар је похитао у дворану и
— угледао празно место између „Свете Катарине“ Коређа и Тиција-
нове „Алегорије“. Већ годинама Мона Лиза је висила између све две
слике и чувара умало није ударила кап кад је схватио да је нестала.
Потпуно изbezумљен, укључио је алармно звсено. Други пут у исто-
рији Лувра његова тешка врата су се затворила и сви његови посе-
тиоци били су изложени претресу и строгом испитивању. Узалуд.
Слика није пронађена.

Само два часа касније истог дана
париски сликар Луј Беру ушао је
у Лувр носећи под мишком сви-
так папира. Желео је тај дан да
посвети студирању дела италијан-
ске ренесансе па се због тога у-
путио право ка месту где је ви-
сила „Мона Лиза“. Међутим, на
његово велико изненађење, слике
тамо није било! Млади сликар је
запрепашћено зурио у толи зид
пред собом не схватајући шта се
то догађа: колико је њему било
познато, од тренутка кад је ока-
чена „Мона Лиза“ више никада ни
је скидана са зида.

Од подрума до тавана Лувр је детаљно претресен. Сви који су се у тренутку кад је крађа откривена затекли у њему поново су саслушани. Међутим, није било никаквог трага и истрага је доспела у ћор-сокак. Било је сигурно да је крадљивац све добро испланирао и да неће покушавати да прода слику. Пуне две године полиција је упорно трагала али без икаквих резултата. Влада је већ почела да се прибојава да је непознати крадљивац можда и уништио слику.

У јесен 1913. године намеравајући да организује изложбу, Италијан по имену Алфредо Бери дао је оглас у новинама да жели да купи неколико слика. Примио је много понуда али му је једна посебно привукла пажњу: човек који се потписао као Винченцо Леснарди из Париза, нудио је да му прода — Мона Лизу! У недоумици шта да ради, Бери се за помоћ обратио директору Музеја „Уфичи“ и овај га је посаветовао да предложи Леснардију да дође у Фиренцу и понесе са собом платно које је нудио на продају.

Тек што је тајанствени Парижанин стигао у један хотел у Фиренци, директор Музеја Поџи и Алфредо Бери закуцали су на врата његове собе. Готово да нису могли да верују својим очима кад им је незнанац показао да Винчијево платно: без сумње била је то „Мона Лиза“ или тако добра копија која би могла да превари чак и ову двојицу стручњака. Исплатили су суму коју је Леонарди тражио и пожурили напоље с драгоценом сликом.

Леонарди је убрзо ухапшен под оптужбом да је украо слику. Испоставило се да је он Италијан по имену Перуџа, а његова прича била је следећа: украо је слику да би је вратио у Италију јер је сматрао да по правди она тамо припада. Пошто је чувена слика била неопштећена, Перуџа није строго осуђен: добио је нешто више од годину дана затвора. Кратко време „Мона Лиза“ је била изложена у галерији виле Боргезе у Риму а онда је враћена на њено право место, у Лувр, где се налази и данас.

ХИТ СТРАНА

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ, ЛАКУ НОЋ, ДРАГА

Текст: Филип Вели
Музика: Војкан Борисављевић
Пева: Лео Мартин

У истом стану живимо
топлу постељу делимо
исто нас вино опија.

Ипак смо далеки ти и ја
ипак смо далеки ти и ја.

По навици се љубимо
понекад, можда, лажемо
заједно толике године.

Сада се бојимо истине
сада се бојимо истине.

Лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга,
отишла љубав с нашег прага
збогом, радости, добар дан,
туго,
понеки осмет и ништа друго.

Лаку ноћ песми, лаку ноћ
срцу
ти знаш шта пише на мом
лицу
време што прође, остави
трага
лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга.

Албум са старим сликама
често се листа са сузама
дивне смо сати провели
некад кад смо се волели,
некад кад смо се волели.
Лаку ноћ, драги, лаку ноћ,
драга...

ОД ТЕБЕ ЈЕ
МОРЕ ВЕКА МОК
И ЗАТО, ДРАГА,
ЛАКУ НОЋ!

ХИТ ТЕЛЕГРАМИ

Рон Вуд се помирио са Родом Стјуартом. Мада није званично члан Ролингстоунса, прича се да он свира гитару у композицији Stay on Station.

Нови албум групе Led Zeppelin зваће се Обелиск или Presence и имаће једноставан и укусан омот.

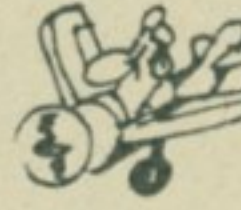
У току ове године треба да се појави и соло-албум Peter Gabri-ela.

Изгледа да ће Фејсиси (Род, Рони и остали), снимити свој последњи заједнички ЛП у Женеви.

Пит Таунсенд радиће свој други соло-албум у спомен на Meher Ba bu.

Нови албум Стоунса треба да се појави у априлу и да се зове „Људи април“.

За хиљаду долара купио је Елтон Џон пар ципела које је носила Мерилин Монро.

У Хјустону ће Дилан и ревија Tonnege Rou-lant свирати пред 50.000 особа. На приредби ће учествовати и Стив Стилс, Стиви Вондер, Ринго Стар, Мохамед Али, Кет Стивенс и Сантана.

Група Јес ће снимити филм у панаџијским техникама и одржати концерт у Филаделфији пред 100.000 слушаца.

Прича се да ће Елвис Присли, који већ има 41 годину, у току 1976. одржати концерт у Лондону.

Нови албум Бич Војса биће ускоро завршен и зваће се „Меди-ташје“.

ЛЕО МАРТИН

О београдском певачу Лео Мартину љубитељи добре музике готово све знају. Због тога данас нећемо писати о његовим врлинама о којима, по оцима многих, најбоље говори његов изврстан, изузетно пријатан глас. Зато није ни чудо што се Лео већ скоро седам година налази на самом врху листе најбољих домаћих интерпретатора.

Каријеру музичара Лео Мартин је почео као инструменталиста (саксофон и флаута), а затим и као вокални солиста ансамбла „Експрес 8“. Са овом групом прве веће успехе постиже у Западној Немачкој где борави неколико година. У том периоду снимно је неколико веома добрих плоча за познате светске фирме „Колумбију“ и „БАСФ“. По повратку у земљу први значајнији успех постиже 1969. године када снима свој ТВ-шоу који је представљао Југословенску радио-телевизију на фестивалу у Монтреу. Истовремено почиње и да се појављује на најпознатијим смотрама домаће забавне музике као што су „Опатијски фестивал“, „Ваши плагер сезоне“, „Београдско пролеће“ и други. Готово увек је био један од главних претендентата за највише награде мада су му оне, потпуно неоправдано, често измицале. Сре-

ћа је што су после свих тих фестивалских наступа остајале снимљене плоче које су, бар према оценама слушаца, исправљале неправду. Слободно можемо рећи да је песмама Одисеја, Ја те волим, Бићу увек сам, Барбара и још неким ушао у историју домаће поп-музике и треба да протекне још доста времена док се не пронађе његов прави наследник. Успех композиције „Лаку ноћ, драги, лаку ноћ, драга“, изведене ове године у Опатији, само је још једна потврда реномеа који Лео Мартин ужива код публике широм земље. На крају додајмо још и то да је његово право име Миша Јовић а псеудоним Лео Мартин, под којим је много познатији, узео још у време својих наступа по Западној Немачкој.

СТРАНА ТОП-ЛИСТА У ДОМАЋОЈ ПРОДУКЦИЈА

1. FLY, ROBIN, FLY — Silver Convention — ПГП РТБ
2. ART FOR ARTS SAKE — 10 CC — ПГП РТБ
3. ISLAND GIRL — Elton John — ЈУГОТОН
4. DARLIN' — David Cassidy — ЈУГОТОН
5. BOHEMIAN RAPSOBY — Queen — ЈУГОТОН
6. ROLLING STONE — David Essex — SUZY
7. GIVE A LITTLE LOVE — Bau City Rollers — ЈУГОТОН
8. DELILA'S POWER — Ike and Tina Turner — РТВ ЉУБЉАНА
9. WHAT CAN I DO FOR YOU — Labelle — SUZY
10. HUSTLE — Van Mc Coy — ПГП РТБ

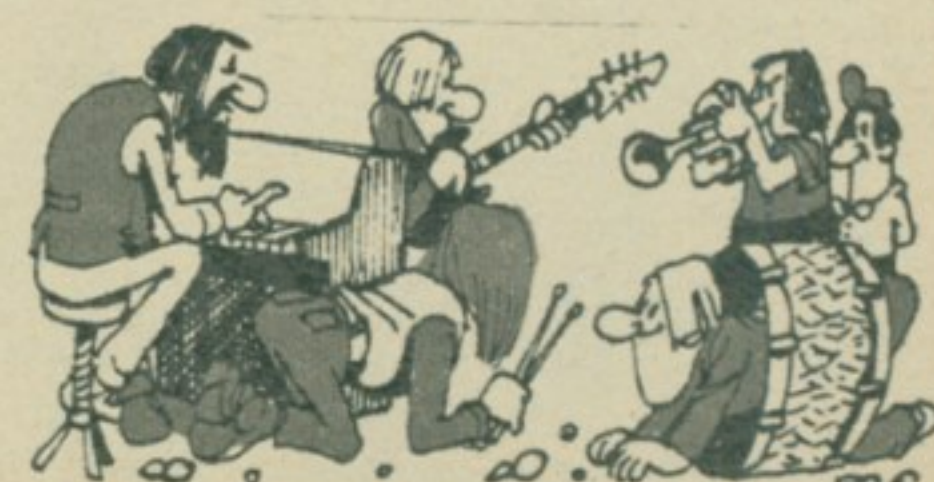
ИТАЛИЈА

1. SANDOKAN — Oliver Onions
2. LA TARTARUGA — Bruno Lauzi
3. LILLY — Antonello Venditti
4. TU CA NUN CHIAGNE — Giardino dei Semplici
5. GAMA — Enrico Simonetti
6. IL MAESTRO DI VIOLINO — Domenico Modugno
7. COME PIOVEVA — Beans
8. UN ANGELO — Santo California
9. LE TRE CAMPANE — Schola Cantorum
10. PROFONDO ROSSO — Goblin

Домаћа листа

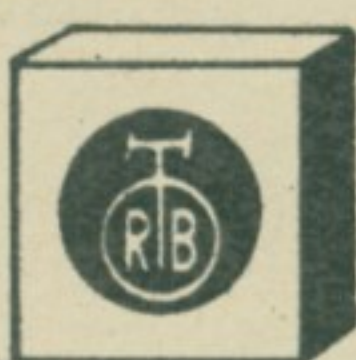
— СИНГЛОВИ

1. ЛАКУ НОЋ, ДРАГИ, ЛАКУ НОЋ, ДРАГА — Лео Мартин ПГП РТБ
2. НЕ МОГУ СКРИТИ СВОЈУ БОЛ — Амбасадори ДИСКОТОН
3. ВАГАБУНД — Здравно Чолић ЈУГОТОН
4. НЕ ГЛЕДАЈ МЕ ТАКО И НЕ ЉУБИ ВИШЕ — Бијело дугме ЈУГОТОН
5. ДАЈ МИ, ДАЈ — Посебно паковање ПГП РТБ
6. БАЈ, БАЈ, БАЈ — Бисера Велетанлић ПГП РТБ
7. ОВО ЈЕ МОЈА ПЕСМА — Миша Марковић СТУДИО Б
8. ЈА САМ ЧОВЈЕК — Мишо Новач SUZY
9. ЕЈ, ДА МИ ЈЕ НАЋИ — Неда Украден РТВ ЉУБЉАНА
10. МАЛА ПЈЕСМА — Даворин Поповић ДИСКОТОН

НОВЕ ПЛОЧЕ

У
ПРО-
ДУК-
ЦИЈИ

БИСЕРА

Прва солистичка ЛП плоча познате интерпретаторке Бисере Велетанлић излази са малом закашњењем: најављена је још пре четири месеца, а тек се недавно појавила у продаји. Од десет композиција,

колико их се налази на овој плочи, за девет је музику написао Корнелије Ковач, док је већ добро познати хит „Тужно поподне“ дело младог београдског композитора Сање Илића.

ЈАДРАНКА

Још једна домаћа интерпретаторка забавне музике успела је да у продукцији ПГП РТВ сними свој први ЛП. То је Јадранка Стојаковић чије су мале плоче код слушалаца има

ле велики успех. Поред већ познатих песама, као што су „Музика је свирала“, „Чекала сам“, „Ти не знаш дом где је живи он“ и других, на плочи су се нашле и три потпуно нове нумере.

СУПЕРТРАМП

Америчка група SUPER-TRAMP није непозната љубитељима поп-музике. Нешто мање популарна у Европи, ова група је за веома кратко време у САД продала велики број ал-

бума CRISIS? WHAT CRISIS? који, захваљујући Продукцији плоча РТВ, и ми можемо да набавимо у нашим пројавницама.

Чишћаоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ ГОРАЖДА

У нашем граду, Горажду, омладина суботом и недељом има где да се забави. Игранке се одржавају у Гимназији, Економској школи и Радио-клубу. У Гимназији и Радио-клубу музика се слуша са плоча које одабира диск-џокеј Јордан Апостолов, док у Економској школи наступа група „Сонг“, која је чест гост и у Вишеграду. Група „Сонг“ има четири члана. Поред овог састава у Горажду још раде и „Rock-o-a-z-a“, „Drinexi“ и „Foz-zen“. Треба још поменути и дувачки оркестар као и градски хор који са успехом наступа већ годину дана.

АМИРА ЖУТА,
Мире Шекарића бр. 17,
71400 Горажде,
(хонорар 50.— дин.)

ВЕСТИ ИЗ БРЕЗЕ

Последњих дана прошле године у нашем месту основана је рок-група ХАЈ. Оснивач групе, која тренутно забавља младе Брезе и околних места је Миралем Пајић, који је бубњар. Вођа групе је со-

ло-гитариста Вукан Станишић, а остали чланови су Хилмија Икотић, бас-гитара, и вокални солисти Јасна Заимовић и Џевад Рошић.

ФАХРУДИН ШАБИЋ,
Улица шестог априла 18,
71336 Бреза
(хонорар 50.— дин.)

КАКО ДА ИМ ПИШЕМ

EMMYLOU HARRIS, c/o
Warner Bros. 3300 Warner
Burbank, California 91510

LINDA RONDSTADT, Asy-
lum Records, EMI — hou-
se, Manchester Square,
London XX W 1

RITA COOLIDGE, AM, Re-
cords, 1416 North la Brea
Ave. Hollywood, California
90028, USA

ABBA, c/o Polar Music AB
Nybgogaten 53, 10245
Stockholm 5, Schweden

INGA RUMPF, c/p Phono-
gram, Monckeberg — str.
7, 2000 Hamburg 1

ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ

О члановима групе ПОСЕБНО ПАКОВАЊЕ већ смо дали краћу вест у једном од претходних бројева. Тада смо говорили о такозваном валовитом року који су нам презентирали тројица младих музичара из Далмације чији је првобитни назив био СУПЕР ГРУПА ДАЛМАЦИЈЕ. Када се недавно у продаји појавио њихов први сингл уверили смо се да оно о чему су нам својеремео причали

Јанко, Момир и Никша није било хвалисање. Ком позиција „Касно је за све“, а нарочито „Дај ми, дај“ одраз су њихове музичке вредности. Фанки, данас

веома популаран звук, присутан је у песми „Дај ми, дај“ која, према првим подацима, има изгледа да постане југословенски хит број један. На крају да вас подсетимо и ко су чланови овог састава.

Јанко Дражен свира гитару, клавир, трубу, главни је композитор и певач групе. Рођен је 4. децембра 1951. године у Сињу. После завршене музичке школе — одсек труба — уписао се на Педагошку музичку академију у Сплиту. Музиком се бави професионално од своје 16. године, а познат је и као аутор композиција за групу АЛКАРИ. Сарађује у последње време са композитором Ненадом Вилоником, а његово име појављује се и у композицијама групе ПУТ и на албуму Томе Бебића.

Момир Чачија пева свира гитару, бас и све остале инструменте са клавијатуром. Рођен је 31. марта 1953. године у породици познатих сињских музичара. Бави се музиком од своје седамнаесте године. Последње две године сарађује са ансамблом Мише Ковача.

Никша Јуриновић — бас, гитаре, виолина и вокал — рођен је 14. децембра 1953. године у Сињу. Шест година је похађао музичку школу на групи за виолину. Своју каријеру почео је у градској капелничкој музици а некад је свирао у АЛКАРИМА.

Ролингстоунси

Чланови ансамбла Ролингстоунс живе ле генде светске поп-сцене предвођени Мик Џегером после готово 14 година постојања најзад долазе и у нашу земљу. У оквиру своје овогодишње турнеје по Европи Стоунси ће 20. и 21. јуна одржати у Загребу два концерта. Првобитно је било планирано да се један концерт одржи у Загребу, а други у Београду или Љубљани. Али због огромне пратеће екипе и опреме, а и жеље чланова састава да се на турнеји што мање заморе, популарни састав представе се само младима из Загреба.

СЛОБОДНО ПИТАЈТЕ

Да ли бисте могли да ми кажете колико је висок Здравко Чолић и која му је адреса у Сарајеву?

Александра Николић
Народног фронта 29
11000 Београд

Здравко је висок 182 сантиметра, а адреса му је: Здравко Чолић, Загребачка 31а, 71000 Сарајево.

* * *

Драги Забавници, молимо те да нам нешто више напишеш о нашој омиљеној групи Свит (Sweet) и њеним члановима.

Тања, Дејан, Зорана и Иван из Панчева

Група Свит има четири члана: певач Брајан Конели, рођен је 11. јула 1949. године висок је 174 цм, плавих очију и косе; гитариста Енди Скот, рођен је 30. јуна 1949. године, висок је 178 цм, коса смеђа очи плаве; басиста Стив Прист, рођен је 23. фебруара 1948. висок је 167, коса кестењаста, очи плаве и бубњар Мик Такер, рођен је 17. јула 1949, висок 183 цм, коса тамнобрава, очи плаве. Адреса на коју можете да им пишете је: група SWIET, c/o Norman Duval and Toni Barrow International Abbot House, 1 Hanover Street, London W1.

Пој-бесџи

Група YES постигла је у Америци огроман финансијски успех приказивањем две године старог филма YES SONGS снимљеним на њиховим јавним наступима. За све време приказивања филма дворане су биле пуне и филм је финансијски боље прошао него нама свима позната прича о „Ајкули“. Подстакнути овим великим успехом чланови групе су одлучили да овог пролећа сниме у Америци још један филм који би био готов већ у јуну месецу.

Чик Кориа и његова група „Повратак вечности“ тренутно обилази Евро

Цветанка Ласкова и Јанко Узунов

Југословенски фестивал забавне музике, одржан крајем фебруара у Опатији, представио нам је и један симпатичан дует. Међу новим певачима који су се појавили на овом такмичењу пажњу посетилаца највише су привукли Цветанка Ласкова и Јанко Узунов који су изванредно отпевали композицију МОМЧЕТО СО МАНДОЛИНА. Њихова песма постала је једна од најслушанијих на готово свим радио-станицама што

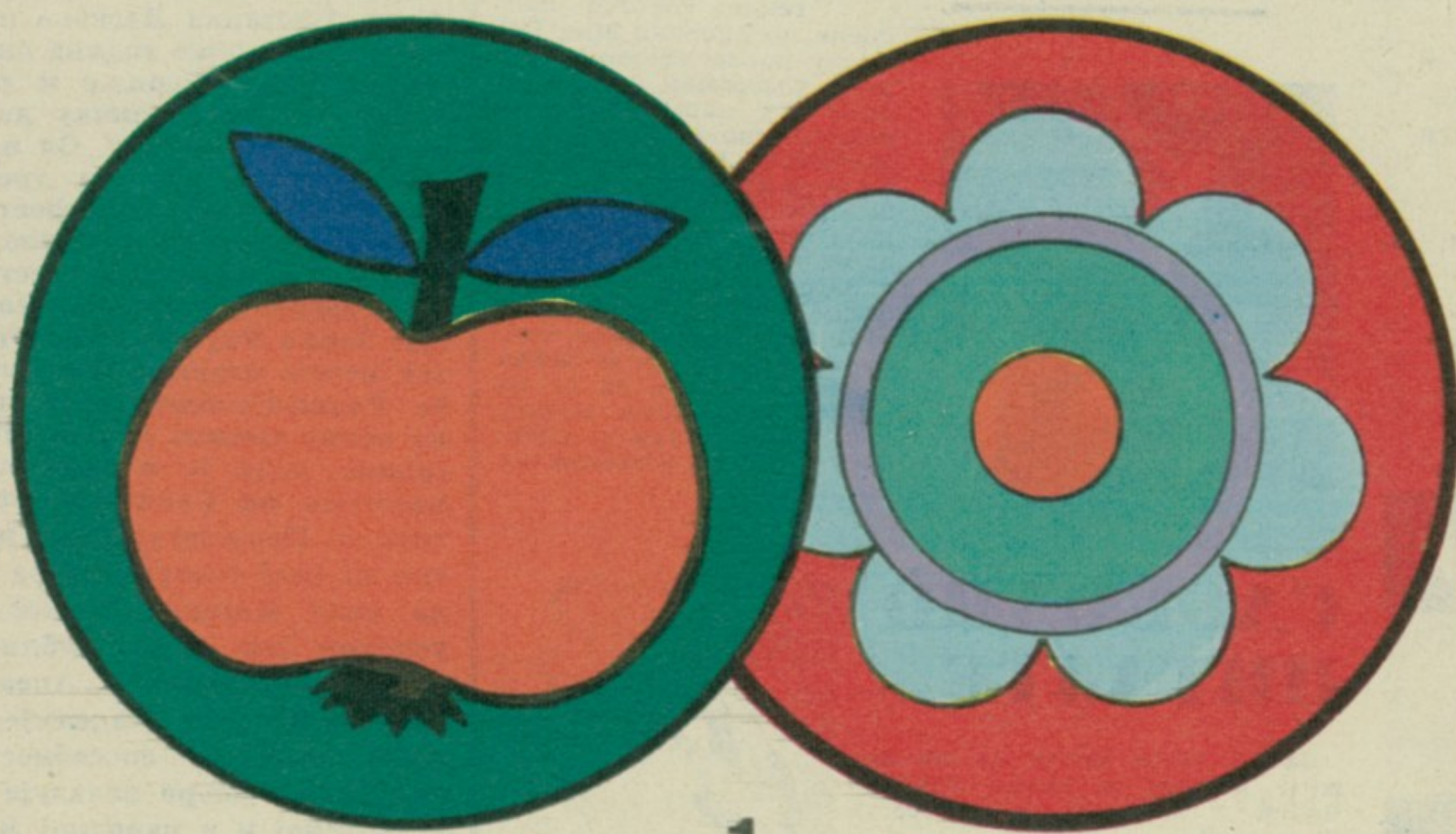
је, свакако, најбољи доказ да је Радио-телевизија Скопље послала на Опатијски фестивал најбољу могућу селекцију. Иначе овај дует био је оформљен баш за ову прилику. Цветанка Ласкова иначе већ неколико година снима за Радио-Скопље и редовно похађа Музичку академију у свом граду. Од њених ранијих наступа треба поменути омладинске фестивале у Сарајеву и Маглају, као и два последња фестивала забавне музике у Скопљу. Јанко Узунов је по стажу нешто старији. За потребе Радио-Скопља своју прву песму снимно је још 1972. године, када је и први пут наступио на Скопском фестивалу. Прогодишњи наступ на овој смотри сматра се до сада његовим највећим успехом јер га је публика изванредно примила. Апсолвент је Музичке академије, а своје музичке способности подједнако добро исказује и у забавној и у народној музици коју такође интерпретира.

пу. Турнеја је почела концертима у Енглеским градовима Манчестеру и Лондону. Први је одржан 4. а други 5. марта.

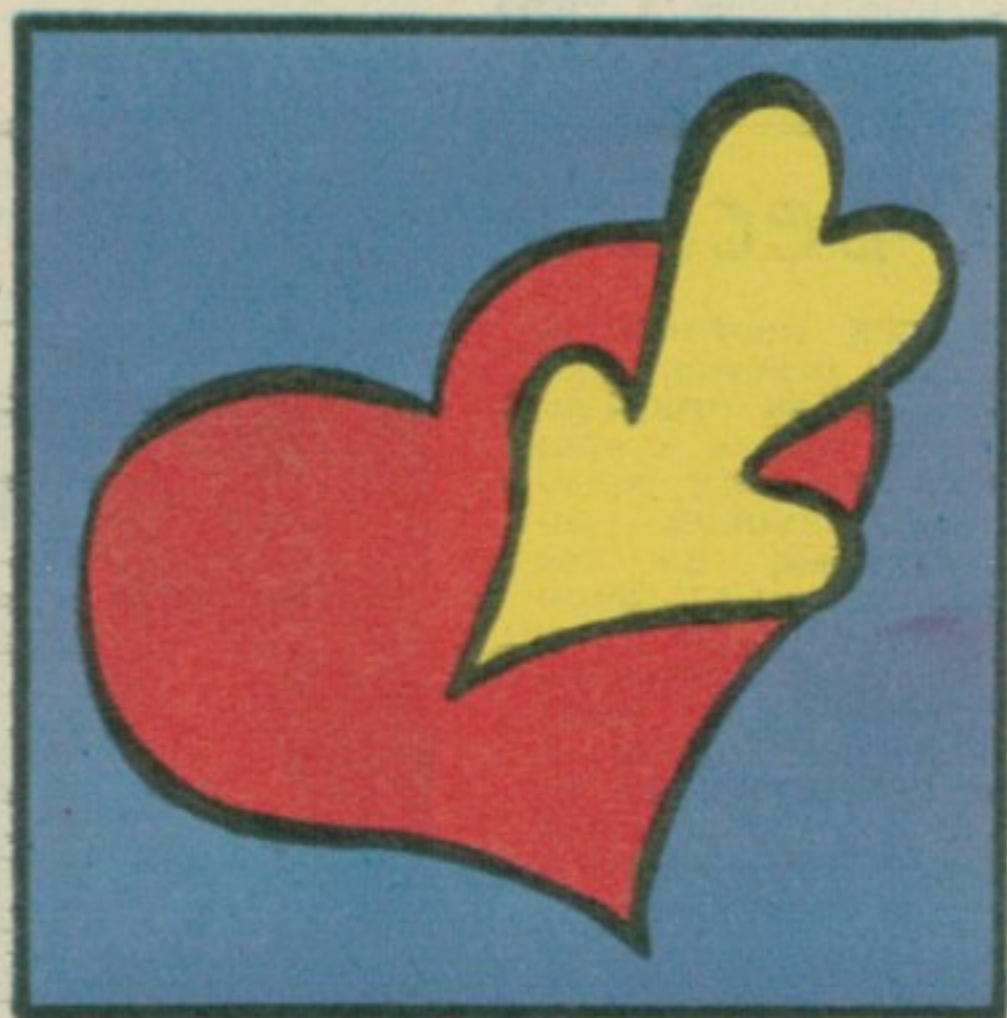

КУТАК ЗА ДЕВОЈЧИЦЕ

1

ВАС 1976

ГАСКАЊЕ УЗ СОК

Брига сваке домаћице, макар она била и девојчица, је да што боље дочека и послужи изненадне госте. Обично се у таквим приликама понуди лимунада или неки сок. Међутим, није свеједно како је он припремљен и на који начин послужен. Предлажемо вам зато да увек при руци имате лепе подметаче које ћете сами направити као и воћне сокове за које вам дајемо неколико рецепата за припремање.

Подметачи се праве овако: исеците од чврстог картона кругове и квадрате величине као на нашем цртежу. У књижари купите по 10 цм самолепљивих тапета у разним бојама. На већ исечене кругове и квадрате залепите фигуре и шаре које сте исекли од тапета (фиг. 1). Уколико вам се не допадају, шаре можете и сами нацртати.

Да вам се чаше, кад имате више гостију, не би помешале, изрежите од самолепљиве тапете фигуре у облику цветова, срца, месеца итд. и залепите их на чаше, водећи

рачуна да одговарају украсима на подметачима.

Ево два начина за украшавање чаша: поквасите у води руб чаше, па руб умочите у шећер (фиг. 2) — тако ће чаша изгледати декоративније. Чашу можете украсити и кришком лимуна, тако што ћете кришку засећи и затаћи за руб чаше (фиг. 3).

На крају ево и два рецепта за прављење воћних сокова:

Фрапе (за једну особу): једну исецкану банану, поморанџу или шољу јагода (већ према сезони воћа или жељи госта), убаците у 2 децилитра хладног млека, ставите кашику шећера и кашичицу рума (тек да замирише) па све добро измешајте, пропасирајте и сипајте у чашу коју сте пре тога украсили шећером или лимуном.

Воће са сладоледом: пропасирајте велику шољу трешања, јагода или малина, ставите велику кашику шећера (може и две, зависи од укуса), нацедите сок од једног лимуна и на крају ставите две велике кашике сладоледа од ванילה.

Лекари-мучитељи

Иако би многе пробаде, рецимо у врату или леђима, лако могли да отклоне, лекари то нерадо чине јер бол представља део алармног система у човековом организму, неопходног за рано откривање болести. Баш због тога, научници у последње време покушавају да измере бол — што им задаје велику главобољу.

То, наиме, није нимало лако, јер иако свако живо биће осећа бол, нико не може да га довољно тачно опише. Покушајте у зубарској чекаоници да неке докажете да вас зуб боли више него њега, па ћете се уверити у то. Осим тога, бол подједнаке јачине не осећају сви људи. Главобоља је за неке само пролазна тегоба, а за друге равна агонији.

ДОК НЕ ЗАЈАУЧЕ

Зато су научници прио-нули на посао да утврде количину бола према ска-ли од нуле до десет. Нула представља стање у коме пацијент ништа не осећа, а десетка највећи бол који може да издржи. На основу искуства, пацијент сам одређује врсту бола и уноси је у скалу. Тако добијена сазнања, наравно, прилично су непрецизна, али ипак дају приближну класификацију болова.

Анестетичари у болницама научили су да у пракси мере бол количином средстава које дају за умирење. Амерички научници употребљавају такозвани долориметар, справу која је добила име по томе што значи мерити бол. Они управљају оноп топлотних зрака на чело пацијента и појачавају га све док тако произведен бол не до-

Справу коју је инквизиција употребљавала још у средњем веку данас користе научници да би измерили највећи бол који човек може да издржи.

стигне јачину праве главобоље. Овако добијени резултати мере се долима, а најјачи досад забележен бол износи 10,5 дола.

Енглески научници нису тако савремени — раде са справом која потиче још из средњег века, из мучионица инквизиције. Она се ставља на руку добровољца и закрта се

стеже све док бол поста-не неиздржљив.

ЖЕНЕ СУ ИЗДРЖЉИВИЈЕ

Научници се слажу да још нису у стању да тачно измере количину бола коју човек може да осети, али су ипак успели, зах-

ваљујући овим „справама за мучење“, да одреде десет врста најјачих болова који постоје.

Порођај је на првом месту и сматра се најстраш-нијим болом на свету, док су зубобоља и главобоља сасвим при дну листе. Експерименти вршени на 13 жена у њујоршком поро-дилишту показали су да

тренутак рађања изазива болове јачине 10 дола. По-водом тога лекари су рек-ли:

— Закључили смо да 10,5 дола износи најјачи бол који човек може да о-сети. Ако се после тога код пацијента изазове још је-дан „додатни“ бол, укупна количина бола се не пове-ћава. Срећом, порођај је обично праћен тако снаж-ним емоцијама да се осећај бола знатно смањује.

Научници су такође до-казали да жене могу дуже да издрже бол и остале ор-ганске тегобе него муш-карци. Оне су, такође, у стању да „забораве“ кад их нешто боли и да наста-ве да раде по кући или у предузећу као да им ни-шта није. Занимљиво је да је такође доказано да муш-карци и жене иначе осећа-ју подједнаку количину бола.

Најстрашнији бол који може мушкарца да снађе изазван је опекотином од цигарете или срчаним на-падом и обично достиже бројку од 9 дола. Срећом, већина људи пролази кроз живот никад не искусив-ши снажнији бол од 6 или 7 дола. Зубобоља, болови у средњем уху, у крстима и леђима варирају од 1 до 3 дола, укљештење леђ-них пршљенова износи о-ко 4 дола, док мигрена иде чак и до 5.

Према долориметру, 10 најснажнијих болова које човек може да осети су: 1) порођај, 2) опекотине трећег степена, 3) снажан срчани напад, 4) нека ма-лигна оболења, рак на пример, 5) мигрена, 6) ук-љештење пршљенова на кичми, 7) болови у леђима, 8) запаљење средњег уха, 9) јаке зубобоље и 10) ве-лики убоји. М. III.

ИЗ ПРОШЛОСТИ НАШИХ НАРОДА

У време најжешћих на-пада Турака на за-падне и југозападне кра-јеве Хрватске, у 16. ве-ку, многи становници о-вих крајева исељавају се у Градишће, односно у аустријску покрајину Бургенланд. Већином су се одједном селила цела села, тако да су у новој постојбини наши људи и даље остајали заједно као једна целина. Прве сеобе су око 1520, нај-чешће после 1530, да би око 1580. насељавање Градишћа престало.

Први су почели да се селе сељаци с подручја Гацке, Лике и Крбаве и

из приморских крајева између Сења и Обровца. Затим се сели око 10 хиљада житеља из по-речја Купе и из запад-них крајева Славоније. Иако ове сеобе нису потпуно испитане, утвр-ђено је да се с подручја реке Уне иселило око 40 и из других крајева око 60 хиљада, већином кме-това, тако да је број и-сељеника премашао 100 хиљада. Аустријска по-крајина Бургенланд, где се и иселило највише Хрвата, од 1921. године има и назив Градишће. По њему и становници ове области названи су

градишћански Хрвати.

Међутим, нису се сви досељеници задржали у Градишћу. Многе групе одлазиле су до Морав-ске, Словачке и Доње Аустрије и тамо се ста-пале са староседеоцима не сачувавши особенос-ти у језику, култури, об-ичајима и сл. У Гради-шћу данас има око 80 насеља са претежно или чисто хрватским станов-ништвом, а према поре-клу и говору издваја се неколико група, као Ха-ци, Пољаци, Долинци, Влахи и Штоји.

Градишћански Хрвати имају богату културну

ИНСПИРИСАЛИ ХАЈДНА И БЕТОВЕНА

прошlost. Иако су дош-ли у за њих потпуно но-ве крајеве, с другим на-родима и језицима, и до данас су задржали број-не народне песме из ста-рих крајева, маштовит фолклор и лепе народне мелодије. Многи компо-зитори преузимају су за своја дела и народне мелодије градишћанских Хрвата. Тако је Јозеф Хајдн за компоновање аустријске државне хим-не употребио градишћан-ску песму „Устал јесам рано ја“, а Бетовен је не-ке музичке мотиве гра-дишћанских Хрвата у-нео у своју VI симфони-ју.

1 Небо се приближило земљи и у једном дану све је изгинуло. Чак су и планине биле прекривене водом а камена лава је кипела и горела у планинама пурпурном светлошћу, тако гласи опис светског потопа у древном мексичком запису „Чималпока“. Међутим, библијска легенда о Нојевом ковчегу, заснована, како се сматра, на предањима старих народа, говори да је ипак један човек по имену Ноје успео са својом породицом и изабраним животињама и биљкама преживети потоп.

2 Легенда даље каже да се Ноје са својом барком искрцао на планини Арарат, која се налази на тремећи Ирана, Турске и СССР-а. Вероватно је да ова легенда никада никог не би озбиљније заинтересовала да 1916. године руски пилот-извиђач Владимир Росковицки није надлетао врх Арарата и угледао тамне обресе нечега што је личило на „олупину циновске лађе“. Одлучено је да се на Арарат пошаље експедиција али је тај план пропао, јер је у међувремену у Русији избила октобарска револуција.

3 Све до другог светског рата више нико није ништа чуо о чудној олупини окованој вечитим ледом високе планине. А онда је попут грома одјекнула вест у једном совјетском часопису: пилот који је био у извиђању недалеко од иранске границе угледао је под самим врхом Арарата тамне обресе неког брода! Откуд брод на висини од 5156 метара, питали су се научници. Да ли је то, ако је у питању стварно олупина брода, доказ неке давне катастрофе светских размера?

4 Мишљења научника су веома подељена: једни, ослањајући се, између осталог, и на сумерске глинене плочице из 4. миленијума пре н. е. које о потопу говоре као о веома далеком догађају, тврде да је сасвим могуће да је свет претрпео неку страшну катаклизму. Као узрок наводе снажне тектонске поремећаје који су вероватно 10000—14000 година пре н. е. променили изглед Земље. Други допуштају могућност „потопа“ али му искључиво приписују карактер локалних поплава!

НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

5 Никада Земљу није захватила таква поплава која би могла да потопи и планину тако високу као што је Арарат, тврде они. Према томе, никакав брод није могао да пристане уз сам његов врх. Да би испитали шта су совјетски пилоти видели, двојица Француза, Фернан Навара и Жан д'Рике кренули су 1952. године на Арарат али врху нису успели да се приближе јер их је омела снежна мећава. Следеће године Навара је поново покушао. Невреме је и овог пута било јаче.

6 Тек при трећем покушају, јула 1955. године, Фернан Навара је са једанаестогодишњим сином Рафаелом успео да се приближи врху који је упорно крио своју тајну. Међутим, кад је најзад стигао наомак тамним обрисима који су вирили из снега, одједном му се учинило да су то само комади расипане стене. Умало није одустао. После краћег колебања кренуо је даље и на своју радост међу стенама окованим ледом открио и — храстову греду! Узео је комад једне, сипао га у ранац и пожурио назад.

7 По Фернановом повратку у Париз извршена је научна анализа комада храстове греде коју је донео и утврђено је да је дрво, старо најмање 5000 година, исекала и обрадила људска рука! Сам по себи наметнуо се закључак да је греда савременик катастрофе коју спомињу сумерске таблице. Међутим, пошто научници тврде да се на Земљи никада није догодила поплава светских размера која би потопила и највише планине остаје неразјашњено откуд остаци брода на тој висини.

ФАНТАС-
ТИЧНА

ПРИЧА

303 ДАВНИНЕ

* Реј Бредбери * * * * *

Ветар је однео дуге године преко њихових врелих лица. Времплов је стао. — Хиљаду деветсто двадесет и осма — рече Ценет.

Двојица дечака су гледала преко ње. Господин Филдс се померио.

— Запамтите! Ви сте овде да посматрате понашање ових прастарих људи. Будите проницљиви, интелигентни, посматрајте.

— Добро — рекоше двојица дечака у изгужваним крем униформама. Били су једнако подишани, имали исте сатове, сандале, боју косе, очи, зубе и кожу иако нису били рођаци.

— Пуст — рече господин Филдс.

ЈУТРО

Далеко низ улицу малени дечак је долазио трчећи кроз последњу светлост мраморног месеца. Негде је сат откуцавао пет. Меко остављајући трагове патица на мирној чистини, дечак је застао близу невидљивог времплова и викнуо према високом, мрачном прозору.

Прозор на кући се отворио. Други дечак је скинуо са крова на земљу. Два дечака отрчаше у мрачно, хладно јутро.

— Пратите их — прошапута господин Филдс. — Проучавајте детаље њиховог живота. Врзо!

Ценет, Вилијам и Роберт отрчаше хладним пролећним плочницима, сада видљиви, кроз уснули град преко парка. Около, светлост је лепршала, врата су шкљоцнула и друга деца су јурнула сама, задихана, или у паровима низ брег према плавим светлуцавим пинама.

— Долази! — деца су се мицала праскозорјем. Далеко низ светлуцаве шине малена светлост је прерасла, секунд касније, у парну грмљавину.

— Шта је то? — вриснула је Ценет.

— Воз, лудо! Видела си га на сликама! — викнуо је Роберт.

И, како су деца из Времена видела, из воза је изашао огромни сив слон, засипајући плочнике паром, подижући увијену сурлу у студено пролећно јутро. Лавови су се кретали у тмини.

— Охо, ово мора да је циркус! — задрхтала је Ценет.

— Мислиш? А шта се са њим догодило?

— Као са свим осталим. Ишче-зао пре много година.

Ценет погледа око себе. — Страшно, зар не?

Дечаки су обамрло стајали. — Свакако.

Човек је викнуо кроз прве сла-

Останите у овом ужасу, овом хаосу! Кроз неколико недеља вратићете се молећи. Али, мене неће бити. Остављам вас да полудите у овом свету! — говорио је професор Филдс.

бачке зраке зоре. Спаваћа кола су промицала, поспана лица су треперила на децу. Коњи су клопарали плочником као велики стеновити водопади.

Господин Филдс се изненада створи иза деце.

— Одвратно, дивљачко држање животиња у кавезу. Да сам знао да ћемо на то овде наићи никада вам не бих дозволио да дођете и гледате. Ово је страхан обичај.

— О, да. — Али, Ценетине очи су биле загонетне. — И још, знате, желела бих да проучавам ово.

— Не знам — рече Роберт севајући очима и мичући прстима. — Ово је прилично луцкасто. Могли бисмо да покушамо да пишемо о овоме ако се господин Филдс сложи...

Господин Филдс климну.

— Драго ми је што истражујете, налазите мотиве за проучавање

овог ужаса. У реду, видећемо циркус данас по подне.

— Мислим да ће ми позлити — рече Ценет.

Времплов је зазујао.

— Дакле, такав је био циркус — рече Ценет свечано.

Циркуске трубе су им замирале у ушима. Последње што су видели био је ковитлац ружичастих људи са трапеза док су клонови вриштали и скакали.

— Мораш признати да је психовизија боља — рече Роберт полако.

— Сав тај гадни животињски задах раздражује — трептала је Ценет. — То није добро за децу. Зар не? И они старији људи који седе са децом. Зову их мајке и очеви. О, то је необично.

Господин Филдс стави неке знаке у њачки дневник.

Ценет укочено тресну главом. — Желела бих да све то видим још једном. Нисам схватила разлоге. Хтела бих да опет трчим кроз град ујутру. Хладни ваздух на мом лицу, тротоар испод стопала,

долазак циркуског воза. Јесу ли деца због ваздуха или раног часа отрчала да виде долазак воза? Желела бих да проучим сваки детаљ. Осећам да сам нешто пропустила.

— Они су се толико смејали — рече Вилијам.

— Манична депресија — рече Роберт.

— Шта је то летњи распуст? Чула сам да говоре о томе — погледа Џенет господина Филдса.

— Они проводе своја лета трчећи као идиоти — одговори озбиљно господин Филдс.

— Ја ћу своје лепо провести у раду — рече Роберт слабацким гласом гледајући у празно.

ЛЕТО

Времепплов је поново стао.

— Четврти јул — објавио је господин Филдс. — Хиљаду деветсто двадесет и девета. Старински празник.

Стајали су испред исте куће, у истој улици, али у мекој летњој вечери. Ватрени точкови су шицтали, на тремовима су се деца смејала бацајући предмете који су експлодирани.

— Не бежите — повика господин Филдс. — Ово није рат, не плашите се.

Али, Џенетино, Робертово и Вилијамово лице је било ружичасто, па плаво, онда бело од слапова меке ватре.

— Не плашимо се — рече Џенет стојећи веома мирно.

— Срећом, — поче господин Филдс — забранили су ватромете пре једног века.

Деца су играла чаробне игре, исписивала своја имена и градове у тамном летњем ваздуху белим искрама.

— Волела бих да то радим — рече Џенет меко. — Написати своје име у ваздуху. Видиш? Волела бих то.

— Шта? — господин Филдс није слушао.

— Ништа — рече Џенет.

— Банг! — шапутали су Вилијем и Роберт. Стајали су испод меког летњег дрвећа, у сенци, и гледали, гледали црвене, беле и зелене светлости на прекрасним ноћним пропланцима. — Банг!

Октобар.

Времепплов се зауставио последњи пут, сат касније, у месецу умирућег лишћа. Људи су улазили у тамне куће носећи бундеве и хрпе жита.

— Ево — рече господин Филдс. — Врхунац ужаса. Ово је било, знате, доба празноверја. Касније су забранили бајке браће Грим, дугове и костуре. Ви имате пристојне празнике као што је Дан машина итд.

Пролазили су поред исте куће у празној октобарској ноћи пиљећи у гомиле жита, црно поткровље и влажне подруме. Унутра, у кући, гомила деце је чучала, причала приче и смејала се.

— Волела бих да будем унутра са њима — рече Џенет.

— Социјолошки, наравно — рекоше дечаки.

— Не — рече она.

— Шта? — упита господин Филдс.

— Не, желела бих да будем само унутра, желела бих да останем тамо, желела бих све да видим, да будем тамо и нигде другде. Желим ватромете, гомиле жита и

циркусе. Баш оно што смо видели...

— Ово почиње да бива... — започео је господин Филдс.

БЕГ

Али, изненада, Џенет је нестала.

— Роберте, Вилијаме, хајдете!

Трчала је. Дечаки скочише за њом.

— Станите! — викао је господин Филдс. — Роберте, Вилијаме, ухватио сам вас.

Зграбио је последњег дечака али су оно двоје умукли.

— Џенет, Роберте, вратите се овамо! Никада неће положити седми разред! Пашћете! Џенет, Роберте, Роберте!

Октобарски ветар је дивље дувао низ улицу и нестајао са децом у кучном дрвећу.

Вилијам се увијао и љутио.

— Не, не и ти Вилијаме. Ти се враћаш кући са мном. Даћемо ми њима двома лекцију коју неће заборавити. Тако, они желе да остану у прошлости. Зар не?

Господин Филдс је викао тако да га је свако могао чути.

— У реду. Џенет, Роберте, останите у овом ужасу, овом хаосу! Кроз неколико недеља вратићете ми се слинећи. Али, мене неће бити. Остављам вас да полудите у овом свету.

Пожуривао је Вилијама према времепплову. Дечак је јецао.

— Немојте више никада да ме доводите овде ни на једну екскурзију, молим Вас, господине Филдс, молим Вас...

— Умукни!

Времепплов муњевито несташе према будућности, према подземним градовима налик на кошницу, металном цвећу и металним пропланцима.

— Због, Џенет и Роберте!

Велики октобарски ветар се ваљао кроз град као вода. Када је престао да дува већ је био понео сву децу, позвану и непозвану, маскирану или не, према вратима кућа која су се за њим затворила. Ниједно дете није побегло у ноћ. Ветар је завијао у полим врховима дрвећа.

У великој кући, при светлости свеће, неко је сипао хладни сок јабуке свакоме, не питајући ко је.

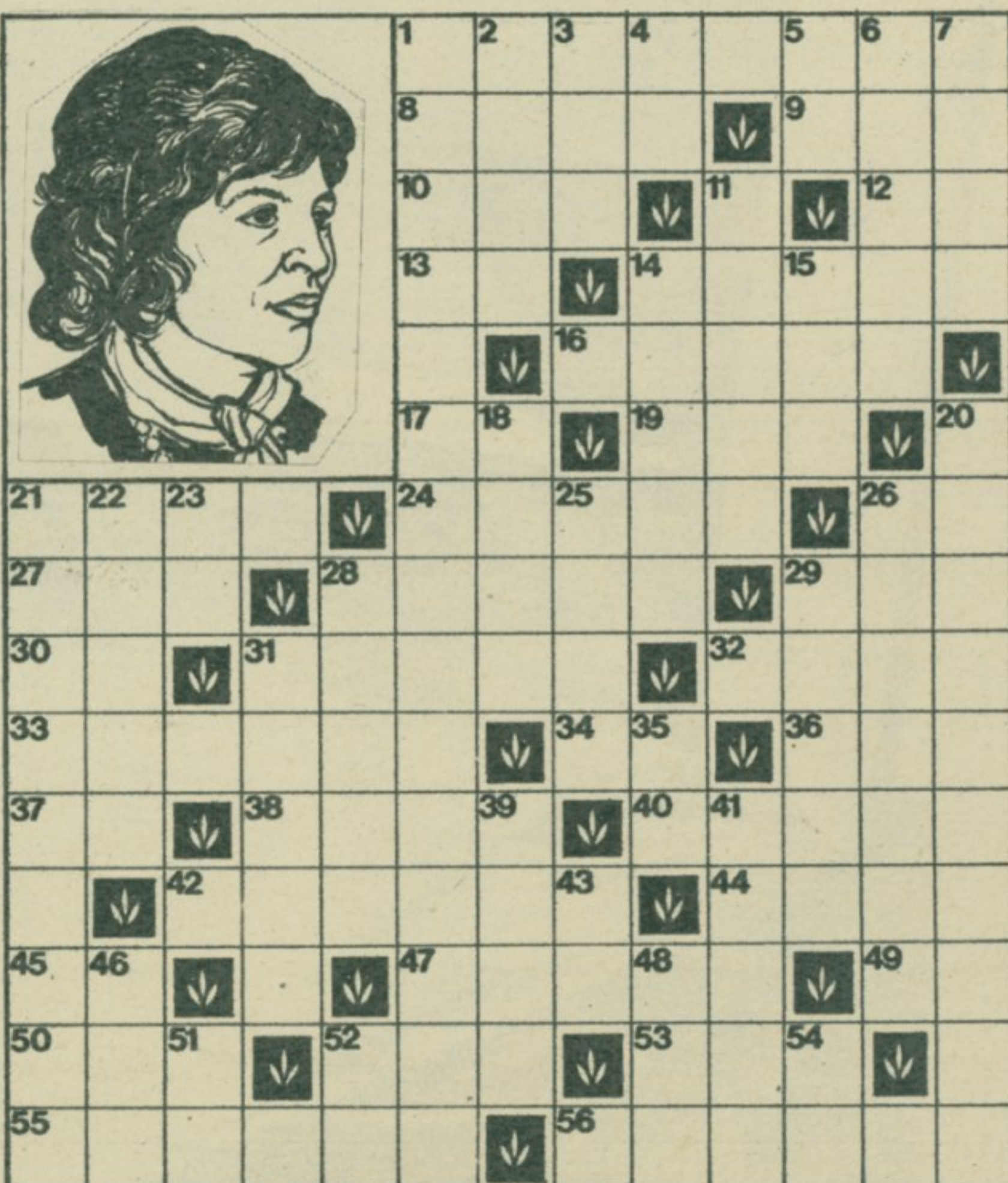
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) ЗБИРКА ПЕСАМА КЊИЖЕВНИЦЕ ПОД 20 УСПРАВНО, 8) није широко, 9) град у Француској, 10) плин, 12) француски глумац и певач (Монтан), 13) врста першунa, 14) путељак, 16) зимзелени шиб, вења, 17) пребен, 19) стари Словен, 21) године службе, 24) мирис, 26) ауто-ознака за Пећ, 27) катран, 28) град у Турској, 29) уметност (лат.), 30) слово латинице, 31) јединство, сложеност, 32) домаћа животиња, 33) вест отпремљена на даљину телепринтером, 34) лична заменица, 36) отац (слов.), 37) лична заменица, 38) један родитељ, 40) хоботница, 42) сомот, 44) место у Србији, 45) килолитар (скр.), 47) бивши генерални секретар ОУН, 49) мера за површину, 50) једна светска организација (скр.), 52) овамо (пров.), 53) Организација америчких држава (скр.), 55) ЗБИРКА ПЕСАМА КЊИЖЕВНИЦЕ СА СЛИКЕ, 56) поштен.

УСПРАВНО:

1) НАЗИВ КЊИГЕ ЗА ДЕЦУ КЊИЖЕВНИЦЕ ПОД 20 УСПРАВНО, 2) име Њутна, 3) непозната у математици, 4) хемијски знак за нобелијум, 5) предлог, 6) саопштење о пошљици робе, 7) врста огрева, 11) громада, 14) остатак после вршидбе, 15) спис, 18) отисак стопала, 20) ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАШЕ КЊИЖЕВНИЦЕ — ПЕСНИКИЊЕ (види слику!), 21) лекарска справа, 22) земљиште, тле, 23) хемијски знак за аргон, 25) показна заменица, 26) жена пратилац, 28) учесник синјске алке, 29) планина у Србији, 31) тужан, 35) светска новинска агенција (скр.), 39) аутомобил, 41) друг у заједничком послу, 43) хемијски знак за натријум, 46) име многих француских краљева, 48) орган чула мириса, 51) негација, 52) део коњске опреме, 54) комедија Нупића.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) ДРУЖИНА ЈУНАКА, 12) надити, 13) Анана, 14) одело, 15) квант, х, 17) рис, 18) нота, 19) Тиса, 21) Но, п, 23) кош, и, 24) до, 25) када, 26) Крим, р, 28) ан, 29) тор, 30) ОЕ, и, з, 33) рч, 34) мрс, 36) ап, и, 38) пнон, 40) БРАНКО ЂОНИЋ, а, 46) ро, 47) арбитар, 48) шв, 49) алт, 51) шалом, 52) акси, 53) норма, и, 54) чекрк, 55) Ами, 56) немно, 57) ата.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525. Мурићана Ђолић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секреторијат: телефон 324-191/523. Преплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Преплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња преплата у страниј валути. ДМ 64.—, Долар 25.—, Ф.ф. 110.—, Ш.ф. 66.—, Ш.к. 108.—. Девизне уплате из иностранства слати преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански факс 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на промет.

ДИЗНИЈЕВО СВЕЗНАЊЕ

НОВА СВЕТСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЗА МЛАДЕ

ДИЗНИЈЕВО СВЕЗНАЊЕ је нова серија књига која опште и вечите теме историје и науке, културе и уметности приближава младим читаоцима. То су приче о нашој цивилизацији, испричане на узбудљив и маштовит начин, с много научних података, у којима су спојени занимљивост и учење, поука и забава.

Омиљени Дизнијеви јунаци само су водичи кроз прошле векове и будуће просторе. Они воде младог човека величанственим путевима којима је корачао човек — истраживач, научник, уметник, стваралац, пустилов и визионар. Прво коло чине три тома, а сваки том обухвата по две области које нарочито интересују младе читаоце.

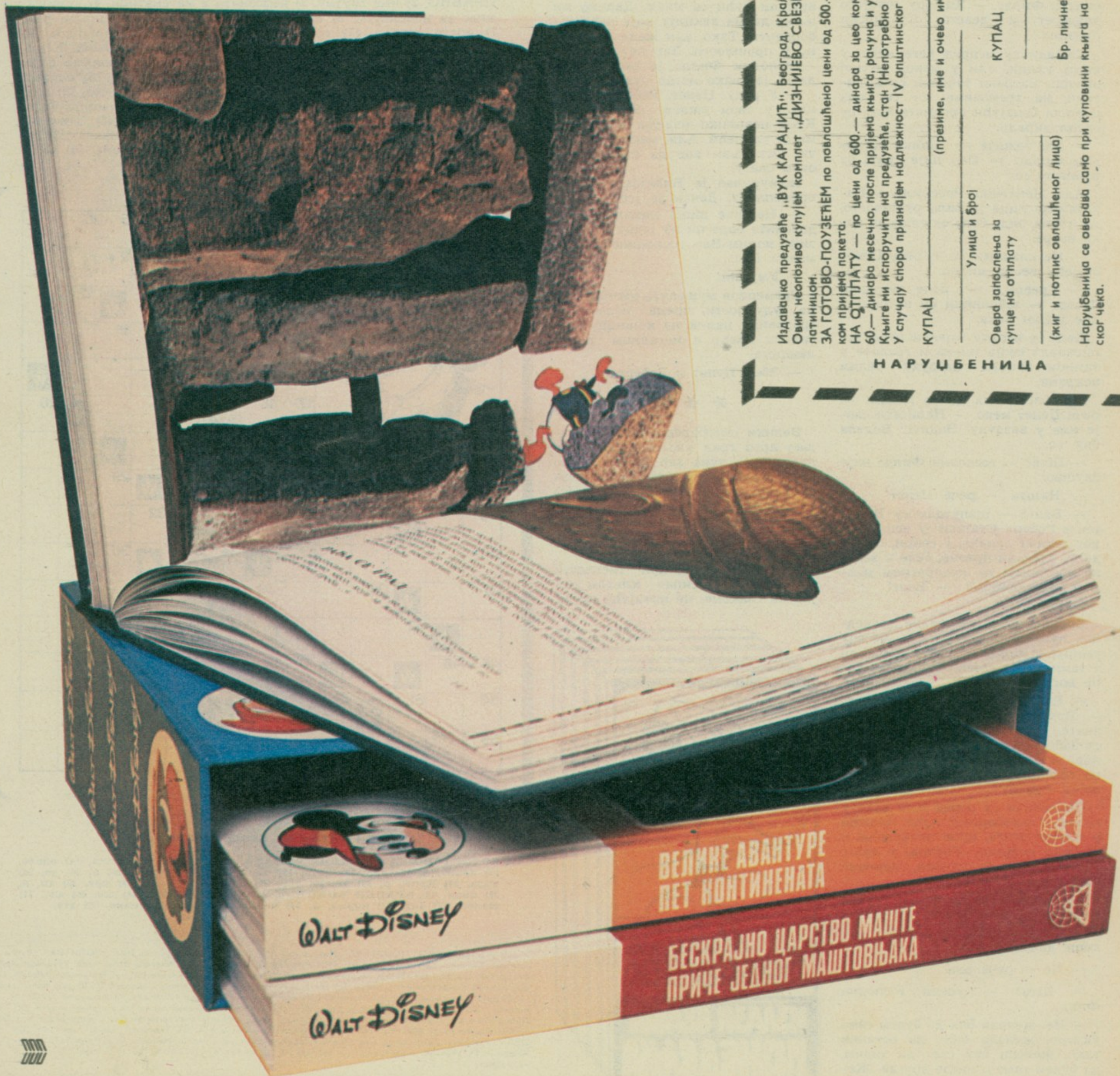
Први том: **ВЕЛИКЕ АВАНТУРЕ И ПЕТ КОНТИНЕНАТА**

Други том: **ВЕЛИКИ МИТОВИ И ЛЕГЕНДЕ** и **ОД ПЕЋИНЕ ДО ОБЛАКОДЕРА**

Трећи том: **БЕСКРАЈНО ЦАРСТВО МАШТЕ И ПРИЧЕ ЈЕДНОГ МАШТОВЊАКА**

Овај нови комплет Дизнијевог свезнања наставак је раније серије комплета „ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ВОЛТА ДИЗНИЈА“ и доживео је изванредан успех у Америци, многим земљама Европе, а сада и у нас.

Комплет од три књиге штампан је ћирилицом и латиницом, тврдо повезан, с пластифицираним корицама и украсном поклон-кутијом.

Издавачко предузеће „ВУК КАРАЏИЋ“, Београд, Краљевина Марка 9
Овим неопозиво купујем комплет „ДИЗНИЈЕВО СВЕЗНАЊЕ“ (три књиге) по цени од 600.— динара, ћирилицом или латиницом.

ЗА ГОТОВО-ПОУЗЕЋЕМ по повлашћеној цени од 500.— динара за цео комплет. Уплату ћу извршити поштару приликом пријема пакета.

НА ОТПЛАТУ — по цени од 600.— динара за цео комплет, који ћу износ уплатити у 10 редовних месечних рата по 60.— динара месечно, после пријема књига, рачуна и уплатница, почев од _____ 197____ године.

Књиге ми испоручите на предузеће, стан (Непотребно прецртати)
У случају спора признајем надлежност IV општинског суда у Београду.

КУПАЦ _____

(презиме, име и очево име)

Место и поштански број _____

Улица и број _____

Назив и адреса радне организације _____

Овера записења за купце на отплату _____

КУПАЦ _____

(жиг и потпис овлашћеног лица) _____

(својеручни потпис) _____

Бр. личне карте _____

Издате од СУП-а _____

Наруџбеница се оверави само при куповини књига на отплату. Пензионери уместо овера прилажу одрезак од пензијског чека.

НАРУЏБЕНИЦА

ПОДЛТНИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ИГРА НА СТОЛУ

Желела бих да знам када и где је настао стони тенис и ко је садашњи светски првак.

Драган Кретић, Винча

Игра рекетом и малом целулоидном лоптом на зеленом столу — стони тенис (пинг-понг) потиче из Кине и Јапана где је био познат пре више векова. У Европу је пре несен 1880. године а 1902. у Енгле-

ко првенство. Почетком овог века, 1919. године, у Европи је одржана прва међународна кошаркашка утакмица између екипа Француске и Италије.

Код нас се први пут појавила 1923. године преко изасланика Црвеног крста, Американца Вилијама Виланда, али се развила тек после II светског рата. Кошаркашки савез Југославије основан је 1948. године.

ПИСМО СТАРО 5.000 ГОДИНА

Хтео бих да ми кажеш какво је то клинасто писмо и ко је на њему писао.

Љубе Димоски, Дебар

Клинасто писмо је азбука старих Сумераца и потиче од 3000. године пре н.е. Касније га употребљавају Вавилонци, Асирци, Персијци, Хетити и други. Клинасти знаци на глиненим плочицама или

на зидовима пећина означавају делом слова, делом слоге или појмове. Писмо је одгонетнуто тек почетком 19. века кад је Георг Гротенфенд, филолог и истраживач клинастог писма, поставио темеље за његово дешифровање.

ДУДУК

Желио бих да знам да ли постоји музички инструмент који се зове дудук.

Ведран Клут, Ријека

Дудук (називају га још и дуда, дудаљка и карабица) је народни дувачки инструмент. Састоји се из једноцевне свираљке с ударним језичком. Прави се од трске или базговине. На ширем делу цеви су две рупице за пребирање. У њу се утиче тања цев (писак). Служи и као дечја играчка. У Црној Гори дудук има и по 5—6 рупица а највише га употребљавају пастири. Често, међутим, служи и за пратњу песме и кола.

ДЕВОЈКЕ СТУБОВИ

Помози ми да сазнам шта су каријатиде.

Богдан Крушчић,
Пријепоље

Каријатиде су женске фигуре од камена које у архитектури имају улогу стубова на грађевина-

ма и носе на глави греде. Најчувеније каријатиде су у Ерехтејону у Атини, настале у 5. веку пре н.е.

Назив потиче од жена грчког села Карија, које су, по легенди, биле на страни Персијанаца када су ови разорили село! После одласка Персијанаца Грци су их заробили и осудили да носе преде.

НЕСКЛАД

Објасни ми шта је то какофонија.
Мира Николић,
Косјерић

Какофонија је несклад, неслаганост звукова у музици, скуп речи у стиху или реченици који лоше звучи. То је, у ствари, нека врста рђавог изговора.

ПРЕ КОЛУМБА

Молим те да ми кажеш нешто о
Викинзима.
Дејан Контић,
Никшић

Викинзи или Нормани су германска племена која су насељавала Данску, Норвешку и Шведску. Од 8. до 9. века били су чувени поморци и гусари. У 9. и 10. веку стигли су до североисточних делова Америке, (дакле, много пре Колумба).

Валтички Нормани су у 9. веку продрли и у Русију и ту се стопили с домаћим словенским живљем.

Освојили су и Енглеску и преко Вилема Освајача одржали се све до 12. века.

300 ОСТРВА

Хтео бих да знам где се налазе
Бермудска острва.

Гашвар Кон, Изола

Бермуди су коралска острва која се налазе у Атлантском океану. Састоје се од 300 малих острва од којих су само 20 насе-

љена. На површини од 52 квадратна километра живи преко 30.000 становника. Највеће место је Хамилтон са 3.000 становника. Име су добила по шпанском морепловцу Хуану Вермудесу који их је 1503. године открио.

85 ГОДИНА КОШАРКЕ

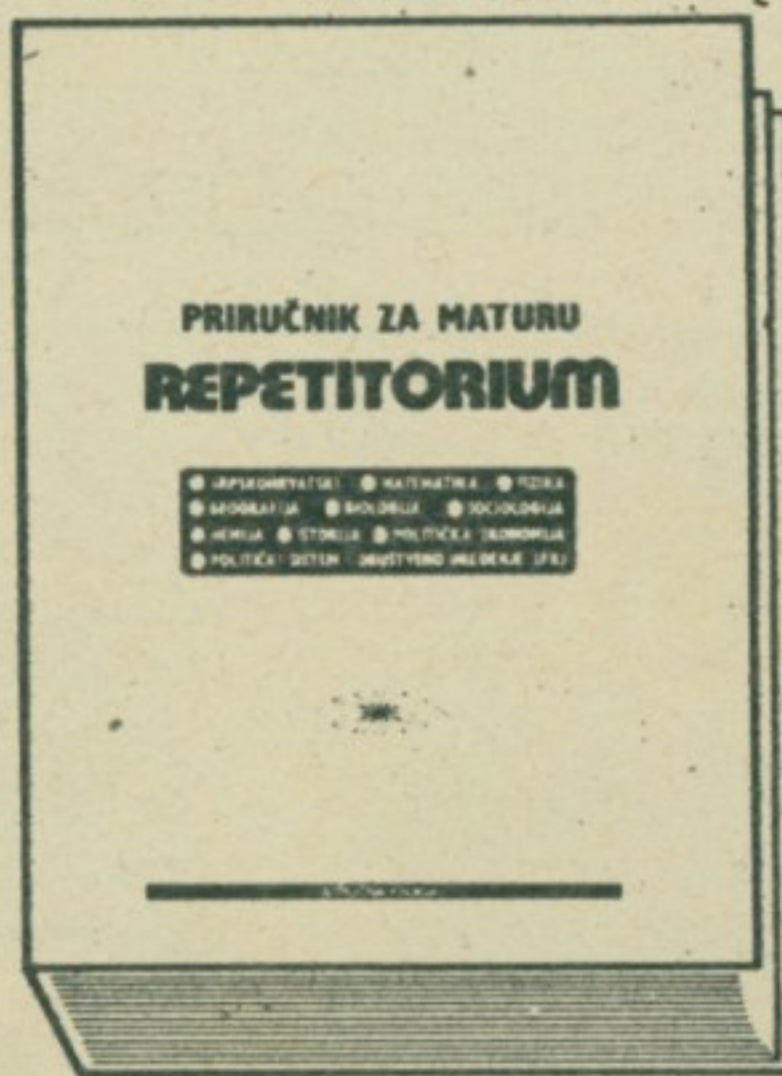
Кад се први пут кошарка јавља у свету а кад код нас?

Милован Ристић, Београд

Творцем кошарке сматра се Американец Џејмс Најсмит који је 1891. године лансирао „нову игру“. Шест година касније, 1897. одржано је у Америци прво кошаркаш-

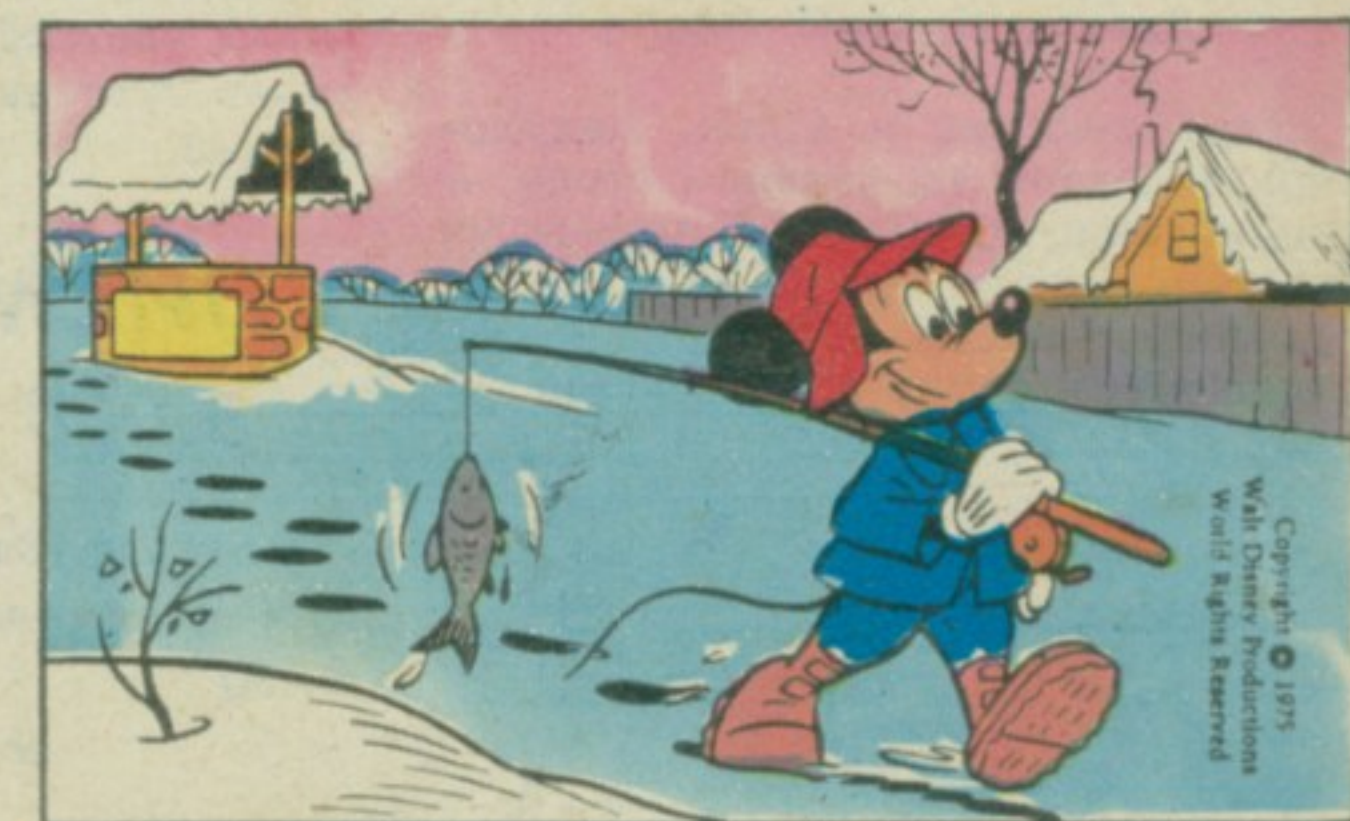
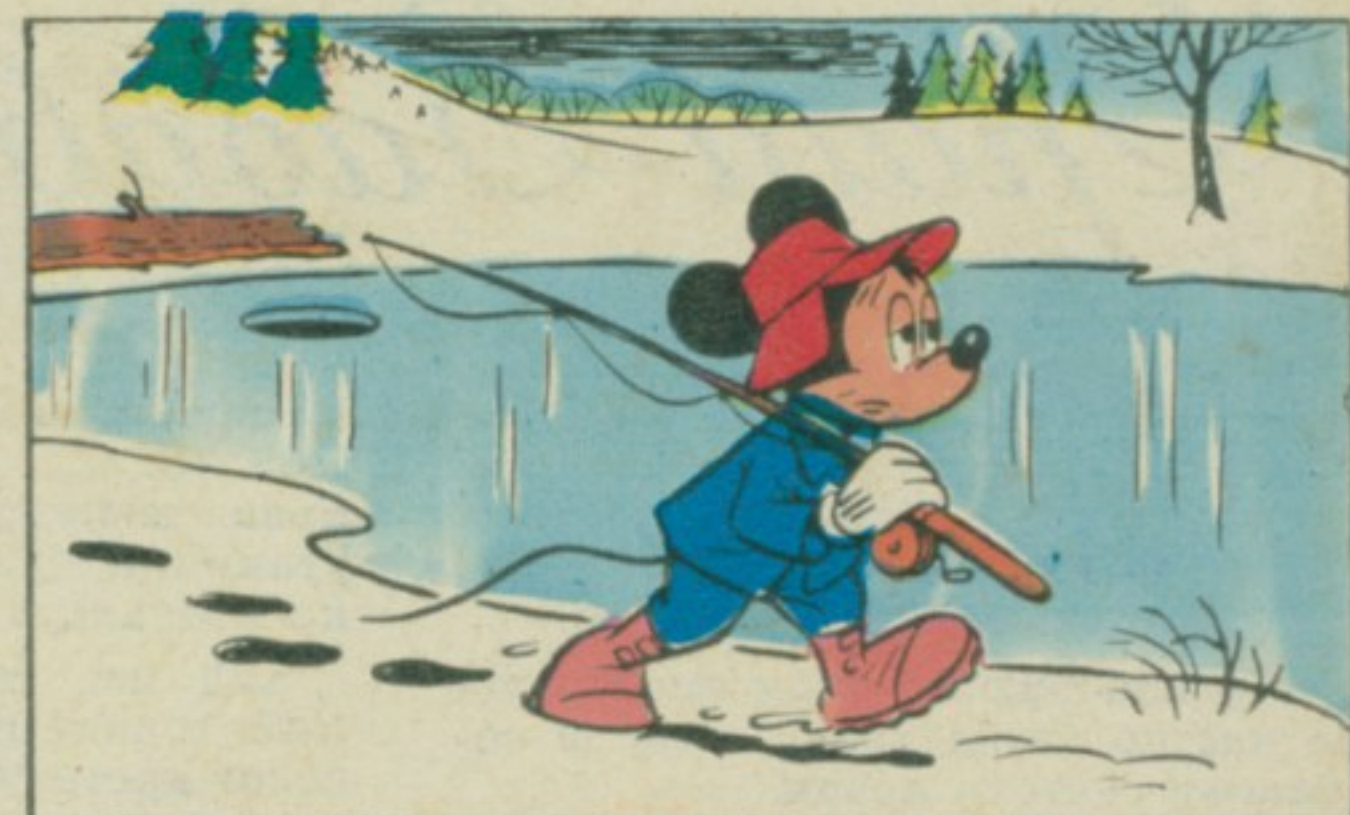
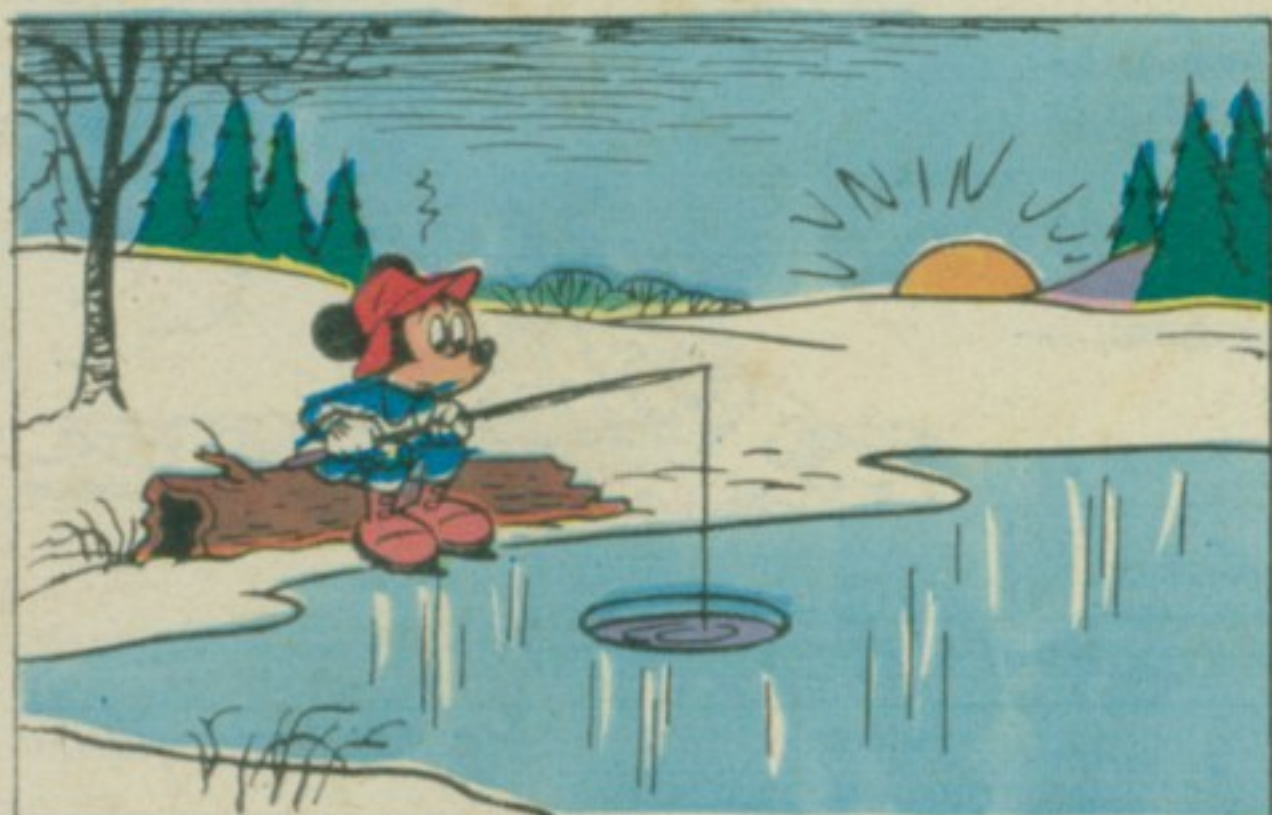
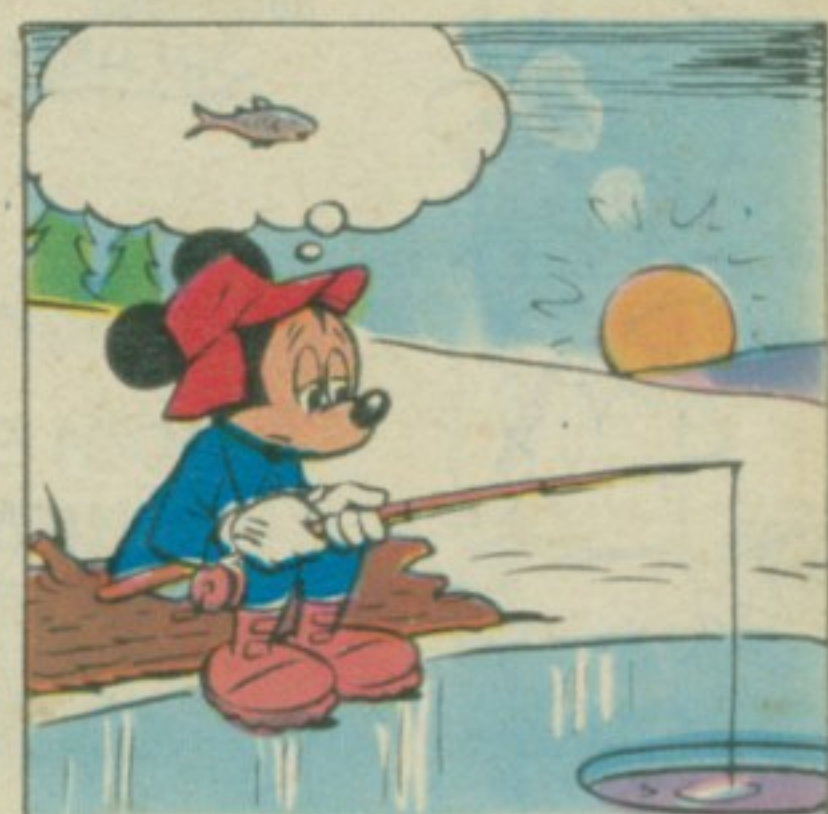
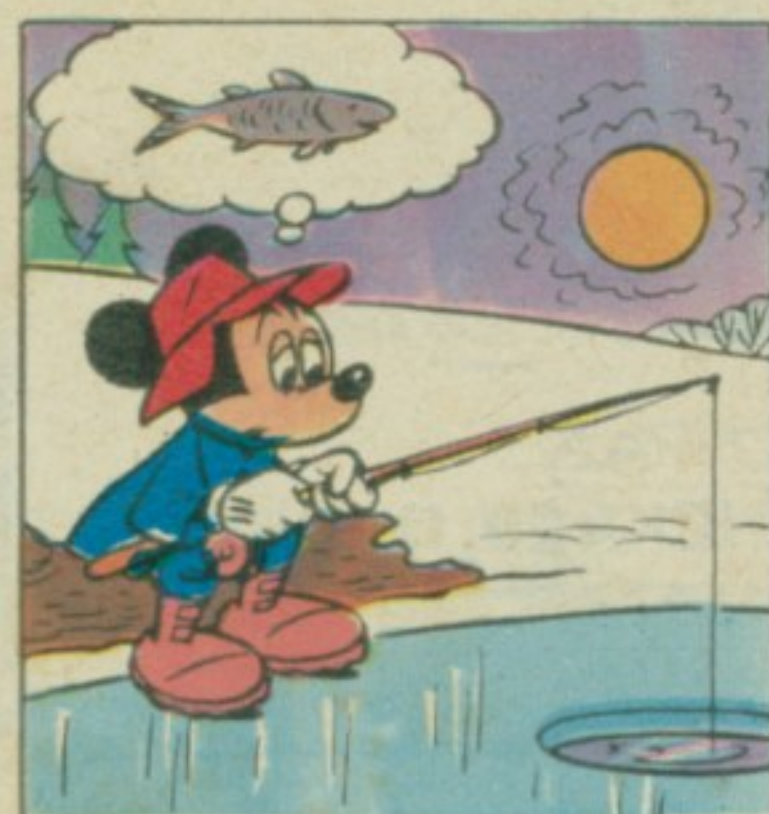

УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити поузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

Триглавник Пеца

